

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

LETNO POROČILO 2023

UPRAVA ZA IZVRŠEVANJE
KAZENSKIH SANKCIJ

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
UPRAVA ZA IZVRŠEVANJE
KAZENSKIH SANKCIJ

LETNO POROČILO 2023

Ljubljana, september 2024

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
UPRAVA ZA IZVRŠEVANJE KAZENSKIH SANKCIJ

LETNO POROČILO Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij

Devetindvajseto poročilo

ISSN 1581-632X

Spletna izdaja: ISSN 1581-6338

Založila: Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij

Oblikovanje in tisk: Birografika BORI d.o.o., Ljubljana

Pri izdelavi letnega poročila so sodelovali:

Adrijana Jerina

Aleksandra Tratar

Ana Cerar

Andreja Černivec

Bojan Majcen

Dejan Karba

Gašper Tramte

Gregor Čebašek

Jaka Vrhovšek

Janja Pahor Mohorič

Jasmin Musić

Jure Košir

Ksenja Lampe

Lucija Božikov

Peter Ilešič

Petra Prijatelj

Robert Friškovec

Simon Šturm

Simona Alibegović

Simona Tripković Drev

Tanja Babič

In številni drugi sodelavci in sodelavke Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij

Avtorstvo fotografij: Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij

Letno poročilo je objavljeno na spletni strani uprave www.uiks.gov.si, na povezavi:

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/uprava-za-izvrsevanje-kazenskih-sankcij/o-upravi/>

NAGOVOR GENERALNEGA DIREKTORJA

Spoštovani,

v devetindvajsetem letnem poročilu, ki smo ga pripravili v Upravi za izvrševanje kazenskih sankcij, so zbrani vsi ključni podatki o delovanju slovenskih zavodov za prestajanje kazni zapora in prevzgojnega doma v letu 2023.

Najprej in na prvem mestu naj se iskreno zahvalim vsem našim zaposlenim, ki so tudi v tem letu vestno, strokovno in predano uresničevali poslanstvo uprave, to je zagotavljanje varnih zaporov in omogočanje kvalitetne resocializacije zaprtih oseb.

V letu 2023 smo se v zaporskem sistemu zaradi povečanja kaznivih dejanj, povezanih s prepovedanimi prehajanja mej ali ozemlja države, ki so posledica mednarodnih migracij, pričeli soočati s porastom števila zaprtih oseb. Število zaprtih oseb se je v tem letu povečalo za 7,7 %, zaradi česar smo ob dejstvu kadrovske podhranjenosti morali pošteno zavihati rokave in strniti vrste, da smo izziv uspešno prestali. Poskrbeli smo za to, da se je zasedenost med zavodi razporejala enakomerno, izboljšanje razmer smo skušali doseči tudi z različnimi organizacijskimi spremembami in premeščanja zaprtih oseb iz bolj v manj zasedene zavode.

Premo sorazmerno z naraščanjem števila zaprtih oseb se je v letu 2023 povečalo tudi število izrednih dogodkov: medtem, ko je v letu 2022 po zavodih prevladovala uporaba prisilnih sredstev iz razloga preprečitve poskusa samomora ali samopoškodbe, je v letu 2023 uporaba sile izstopala predvsem iz razloga preprečitve konfliktov med zaprtimi osebami.

Ponosni smo, da smo skupaj z Ministrstvom za pravosodje v letu 2023 podpisali pogodbo za obnovo prostorov Okrožnega sodišča v Novem mestu in Zavoda za prestajanje kazni zapora Ljubljana, Oddelek Novo mesto, ki delujeta v isti stavbi: z obnovo bo naš oddelek zavoda pridobil dodatne prostore v kleti: garderobe za zaposlene, bolniško sobo, skladišče, fitnes prostore za zaposlene, arhiv, prenovljene bodo tudi kopalnice in sanitarije v bivalnih prostorih zaprtih oseb. Prav tako nas zelo veseli uspešno nadaljevanje izgradnje novega moškega zapora v Dobrunjah, ki bo skladno z zastavljeno časovnico svoja vrata odprl v letu 2025.

Kljub težjim razmeram po zavodih smo v letu 2023 s strokovnim in predanim delom zaposlenih uspeli doseči bistveno manjše število izrekov kazni obsojencem, izrečenih v disciplinskih postopkih, povečalo (za 9,3 %) pa se je število pritožb obsojencev, pripornikov in mladoletnikov generalnemu direktorju; večina pritožb je bila zavrnjenih kot neutemeljenih.

Da bi izboljšali kadrovsko fluktuacijo, smo v letu 2023 s predlogom novele ZIKS-1I predvideli ukrepe, kot je posebna denarna nagrada za pravosodne policiste, ki prvič sklepajo pogodbo o zaposlitvi, iz naslova novačenja novega kadra smo okrepili našo promocijsko dejavnost. Posneli smo lastni promocijski material, uvid v delo našega sistema smo prvič predstavili tudi na socialnem omrežju, osvežili smo našo pojavnost na kariernih in poklicnih dogodkih med letom. S kadrovskim stanjem v upravi smo seznanili tudi vlado, ki je v novembru leta 2023 sprejela poseben vladni projekt »Reševanje kadrovskih težav v Upravi RS od novembra 2023 do vključno oktobra 2024«. Na podlagi navedenega projekta so pravosodni policisti in javni uslužbenci, ki opravljajo naloge vzgojne službe v pretežnem delovnem času neposredno z zaprtimi osebami, prejeli izplačilo dela plače iz naslova povečanega obsega dela.

V okviru mednarodnih projektov, financiranih s strani EU, smo tudi v tem letu sodelovali z raziskovalnimi poročili in posredovanjem odgovorov ter informacij, nadaljevali smo s projektom okrepitev izobraževanja ter usposabljanja zaporskega osebja, znotraj katerega želimo vzpostaviti orodje ocene tveganj in potreb, ki bi bilo koristen pripomoček pri delu z zaprtimi osebami. V letu 2023 so potekale različne delovne skupine in srečanja s strokovnjaki iz tujine, v okviru katerih je potekal tudi študijski obisk nekaj predstavnikov slovenskega zaporskega sistema na Norveškem od 13. do 17. novembra 2023, zaključna konferenca projekta, ki je trajal do konca leta 2023, pa je bila 17. oktobra 2023 v Ljubljani. Izdelali smo SPACE (Council of Europe Annual Penal Statistics) statistiko za leto 2023 in se s podatki vključevali v druge mednarodne statistike, ki obsegajo podatke o zaprtih osebah.

Tudi v letu 2023 smo dobro sodelovali s številnimi nevladnimi organizacijami, odlično smo sodelovali tudi z varuhom človekovih pravic, ki je poleg nadzorov v letu 2023 izvedel tematski obisk Zavoda za prestajanje kazni zapora Ig na temo »Izvajanje varnostnih in osebnih pregledov oseb (žensk) in obiskovalk ter dostopa do duševnega zdravja«.

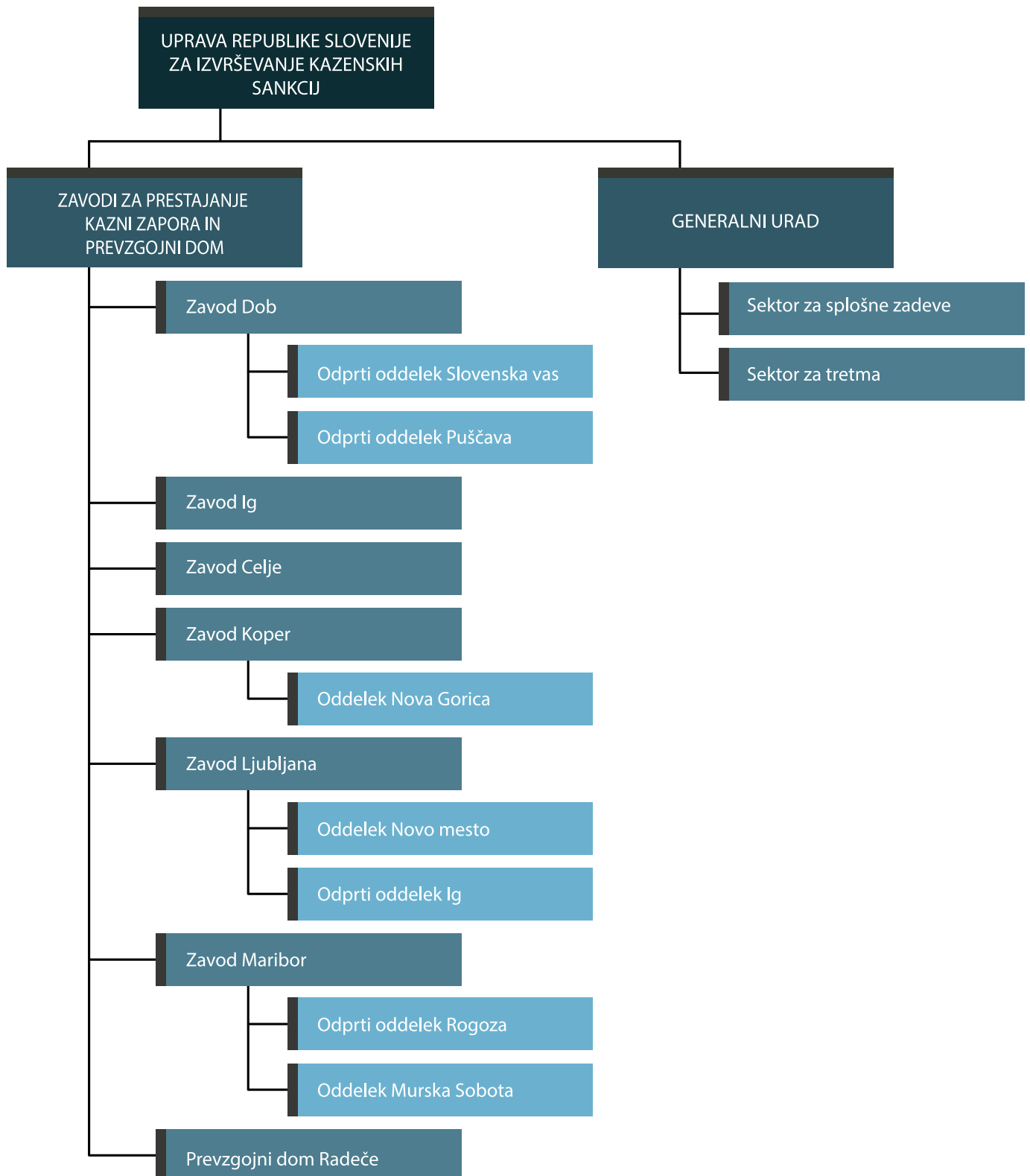
Glede na povečano dnevno stanje zaprtih oseb, ki ga je potrebno prišteti k dejstvu višje inflacije, so se bistveno povečali tudi naši stroški: med tem, ko je povprečni oskrbni dan v letu 2022 znašal 106 evrov, je povprečni oskrbni dan leta 2023 znašal 135 evrov.

A ne glede na to in kljub slabšanju okoliščin smo v upravi pripravljeni na prihodnost. S strokovnim in predanim delom bomo odločno nadaljevali, s čimer bomo še naprej pomagali pri vzpostavljanju varne, urejene in pravne države. Nadaljevali bomo z uresničevanjem začrtanih ciljev in projektov, s katerimi uspešno gradimo sodobni zaporski sistem, v katerega so vključene naše ključne vrednote: zakonitost, strokovnost, dostojanstvo, spoštovanje, zaupanje, odgovornost in sodelovanje.

Mag. Bojan Majcen

ORGANIZACIJSKA SHEMA UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA IZVRŠEVANJE KAZENSKIH SANKCIJ

ZAVODI ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA¹

GENERALNI URAD, Beethovnova 3, 1000 Ljubljana

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA DOB

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci (moški)
Prostorska zmogljivost: 468 oseb

ZPKZ Dob, ODPRTI ODDELEK SLOVENSKA VAS

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci
Prostorska zmogljivost: 70 oseb

¹ Podatki o prostorski zmogljivosti so na dan 31.12.2023

ZPKZ Dob, ODPRTI ODDELEK PUŠČAVA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci
Prostorska zmogljivost: 21 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA IG

Kategorije zaprtih oseb: obsojenke, pripornice in mladoletnice, obsojene na mladoletniški zapor, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
Prostorska zmogljivost: 99 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE MLADOLETNIŠKEGA ZAPORA IN KAZNI ZAPORA CELJE

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki/ce in mladoletniki, obsojeni na mladoletniški zapor, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
Prostorska zmogljivost: 97 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA KOPER

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci in priporniki
 Prostorska zmogljivost: 106 oseb

ZPKZ Koper, ODDELEK NOVA GORICA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
 Prostorska zmogljivost: 32 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA LJUBLJANA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
 Prostorska zmogljivost: 135 oseb

ZPKZ Ljubljana, ODDELEK NOVO MESTO

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
Prostorska zmogljivost: 35 oseb

ZPKZ Ljubljana, ODPRTI ODDELEK IG

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci
Prostorska zmogljivost: 27 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA MARIBOR

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
Prostorska zmogljivost: 140 oseb

ZPKZ Maribor, ODDELEK MURSKA SOBOTA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
 Prostorska zmogljivost: 32 oseb

ZPKZ Maribor, ODPRTI ODDELEK ROGOZA

Kategorija zaprtih oseb: obsojenci
 Prostorska zmogljivost: 36 oseb

PREVZGOJNI DOM RADEČE

Kategorije zaprtih oseb: mladoletniki/ce, ki jim je bil izrečen vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom
 Prostorska zmogljivost: 47 oseb

Uporabljene kratice in krajsave

CSD	Center za socialno delo
GU	Generalni urad
HIV	virus humane imunske pomanjkljivosti
IK	izvrševanje kazni
IKZ	izvrševanje kazni zapora
JGZ	javni gospodarski zavod
K.D.	kaznivo dejanje
KZ-1	Kazenski zakonik
M	moški
MDT	multidisciplinarni tim
MI	mladoletnik
NZ	nadomestni zapor, tudi oseba, ki prestaja kazen nadomestnega zapora
O	obsojenec
ON	osebni načrt
OŠ	osnovna šola
P	pripornik
PD	Prevzgojni dom Radeče
PUO	pooblaščen uradna oseba
RK	Rdeči križ
RS	Republika Slovenija
ST	substitucijska terapija
št.	število
TBC	tuberkuloza
UIKS	Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij
UKC	Univerzitetni klinični center
UPRO	Uprava za probacijo
VU	vzgojni ukrep
ZIKS-1	Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
ZIZ	Zakon o izvršbi in zavarovanju
ZPIZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
ZPKZ	Zavod za prestajanje kazni zapora
ZRSZ	Zavod RS za zaposlovanje
ZPMZKZ	Zavod za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora Celje
Ž	ženska

1. PRIKAZ POMEMBNEJŠIH DEJAVNOSTI V LETU 2023

Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljevanju uprava) je tudi v letu 2023 izvajala naloge skladno z zakonskimi opredelitvami in strokovnimi zahtevami. Pri tem je največ pozornosti namenila doslednemu izvajanju Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij in podzakonskih predpisov v praksi ter skrbi za enotno, strokovno, varno in zakonito obravnavo zaprtih oseb.

Kljub izdatnemu naraščanju števila zaprtih oz. priprtih oseb smo v zavodih za prestajanje kazni zapora tudi v letu 2023 zagotavljali stabilne varnostne razmere, zabeležili pa smo porast izrednih dogodkov po zavodih (leta 2022 je bilo takšnih primerov 288, leta 2023 pa 314). Medtem, ko je v letu 2022 po zavodih prevladovala uporaba prisilnih sredstev iz razloga preprečitve poskusa samomora ali samopoškodbe, je v letu 2023 uporaba sile izstopala predvsem iz razloga preprečitve konfliktov med zaprtimi osebami. Konflikte sicer skušamo reševati že v začetnih fazah s pogovori, soočenji in usmerjanjem v strpnost.

Število napadov na zaposlene v zavodih se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 zmanjšalo za pet primerov, nekoliko se je zmanjšalo tudi število groženj zaposlenim (iz 56 na 43). V primerjavi s prejšnjimi leti se je v letu 2023 zmanjšalo tudi število najdb prepovedanih substanc, raznih tablet in pribora za uživanje prepovedanih substanc (leta 2022 je bilo 281 najdb, v letu 2023 pa 262). V letu 2023 smo beležili 1.416 odpovedi spremstev zaprtih oseb zunaj zavoda.

Posebno skrb smo tudi v tem letu namenili spremljanju gibanja števila zaprtih oseb v okviru prezasedenosti večine zavodov. Problematiko prezasedenosti smo deloma reševali prek mehanizma premeščanja zaprtih oseb iz bolj v manj zasedene zavode, predvsem iz tistih najbolj prenapolnjenih in skrbeli, da se je zasedenost med zavodi razporejala enakomerno. Najmanjša zasedenost je bila v Prevzgojnem domu Radeče in v ženskem zavodu na Igu, česar pa ni mogoče primerjati z drugimi zavodi in oddelki zaradi specifične populacije (mladoletniki z vzgojnim ukrepom, ženska populacija), saj v teh zavodih ni dopustno nameščati drugih zaprtih oseb.

V celotnem obdobju leta 2023 je bilo v povprečju 1.510,2 vseh zaprtih oseb, kar je za 7,7 % več, kot v prejšnjem letu. Porast zasedenosti je posledica povečanja števila zaprtih oseb, ki so prestajale kazen zapora oziroma pripora zaradi kaznivih dejanj prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države na podlagi 308. člena Kazenskega zakonika. Povprečno število priprtih oseb se je v primerjavi s predhodnim letom povečalo iz 377 na 468,1 oziroma za 24,1 %. Povprečna starost vseh zaprtih oseb v letu 2023 je bila 39 let.

Izboljšanje bivalnih razmer smo skušali doseči z različnimi organizacijskimi spremembami, na primer s tem, da se zaprtim osebam iz zaprtih delov in pripora omogoči časovno več bivanja izven bivalnih prostorov (v skupnih prostorih, na hodnikih in podobno).

V letu 2023 smo skupaj z Ministrstvom za pravosodje podpisali pogodbo za obnovo prostorov Okrožnega sodišča v Novem mestu in Zavoda za prestajanje kazni zapora Ljubljana, Oddelek Novo mesto, ki delujeta v isti stavbi. Z obnovo bo zavod pridobil dodatne prostore v kleti: garderobe za zaposlene, bolniško sobo, skladišče, fitnes prostore za zaposlene, arhiv, prenovljene bodo tudi kopalnice in sanitarije v bivalnih prostorih zaprtih oseb. Končanje obnove je predvideno v letu 2025, prav tako se nadaljuje izgradnja novega moškega zapora v Dobrunjah.

Na prestajanju kazni zapora ob koncu tedna je bilo v letu 2023 v povprečju 45,1 oseb, v hišnem zaporu pa 1,8 oseb. V tem obdobju je bilo pogojno odpuščenih 231 obsojencev (221 moških, 10 žensk), kar je skupaj za skoraj 9,5 % več kot v prejšnjem letu. Predčasno je bilo odpuščenih 290 obsojencev (258 moških, 32 žensk), kar je skupaj skoraj za 12 % več kot v letu 2022. Predsednica Republike Slovenije je v letu 2023 v enem primeru s pomilostitvijo obsojencu odpustila izvršitev dela izrečene kazni zapora, v drugem primeru je pomilostila obsojenko v delu glede izvršitve stranske kazni izгона tujca iz države.

Skupaj je v letu 2023 v zavodih za prestajanje kazni zapora in v prevzgojnem domu umrlo enajst oseb, od tega en pripornik, en mladoletnik v prevzgojnem domu in devet obsojencev. Tri od enajstih smrti so bili samomori – obsojenca, pripornika in mladoletnika iz prevzgojnega doma, ki je na begu izvršil samomor s predoziranjem. Naravne smrti so v zavodih umrli štiri obsojenci, in sicer trije v zavodu Dob, eden v zavodu Ljubljana. Dva obsojenca sta umrla v bolnišnici, dva na prekinitvi kazni. V letu 2023 so pravosodni policisti prvo pomoč nudili v 322 primerih.

V disciplinskih postopkih je bilo obsojencem izrečenih skupaj 9 disciplinskih kazni, kar je manj kot v letu prej (15). Največ disciplinskih kazni je bilo izrečenih v Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor (7), v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni in Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig sta bili disciplinsko kaznovani dve osebi. V preostalih zavodih in oddelkih obsojencem ni bila izrečena nobena disciplinska kazen. V vseh zavodih za prestajanje kazni zapora je bilo v letu 2023 skupaj podanih 35 predlogov za uvedbo disciplinskega postopka (leto prej jih je bilo 36), vendar je bilo večje število uvedenih postopkov ustavljenih zaradi različnih vzrokov (pomanjkanje dokazov, iztek kazni). Poleg tega štiri disciplinski postopki, ki so bili uvedeni v letu 2023, do konca leta še niso bili zaključeni.

Strokovna obravnava obsojencev in mladoletnikov je tudi v letu 2023 potekala po individualnih, skupinskih in skupnostnih programih, njen cilj je bil usposabljanje zaprtih oseb za življenje po odpustu in reintegracijo v družbo. Strokovna obravnava pripornikov je potekala individualno.

V letu 2023 se je skladno z Zakonom o izvrševanju kazenskih sankcij generalnemu direktorju uprave pritožilo 53 obsojencev, 11 pripornikov in 5 mladoletnikov, 2 pritožbi sta bili skupinski: eno pritožbo so podali priporniki, drugo skupina obsojencev. Od skupaj prejetih pritožb je bilo ob koncu leta v reševanju še 15 pritožbenih postopkov, ki so se zaključili v začetku leta 2024. Število prejetih pritožb je v primerjavi s preteklim letom večje za 9,3 % (leta 2022 je generalni direktor vsega skupaj prejel 65 pritožb). V upravnem postopku na drugi stopnji je bilo v letu 2023 obravnavanih 54 pritožb zaprtih oseb (število je enako številu iz leta 2022), med katerimi je bilo 42 zavrženih kot neutemeljenih, 8 pritožbam je bilo ugodeno, zadeva pa vrnjena organu prve stopnje (zavodu) v ponovni postopek.

Varuh človekovih pravic je izvedel nadzore v Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor, Odprtem oddelku Rogoza, Zavodu za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora Celje, Prevzgojnem domu Radeče, Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni, Odprtem oddelku Slovenska vas in Zavodu za prestajanje kazni zapora Koper, Oddelek Nova Gorica. Vsa poročila o izvedenih nadzorih smo podrobno proučili in se odzvali nanje z odzivnimi poročili. Varuh človekovih pravic je izvedel tudi tematski obisk Zavoda za prestajanje kazni zapora Ig na temo »Izvajanje varnostnih in osebnih pregledov oseb (žensk) in obiskovalk ter dostopa do duševnega zdravja«.

Zavode so strokovni delavci CSD obiskali 181-krat, druge institucije so zavode obiskale 438-krat (društva, probacijske enote, izobraževalne ustanove, ZRSZ, knjižnice, predstavniki verskih skupnosti).

Pobegov iz zaprtih delov zavodov v letu 2023 ni bilo, beležena pa sta bila dva pobega iz dislociranega odprtega oddelka zavoda in trije pobegi med izvajanjem spremstva v zunanjo ustanovo. V tem obdobju beležimo šest primerov uspešno preprečenih poskusov pobega, v letu 2022 smo imeli tovrstnih primerov deset.

Skladno z Načrtom za izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev in pravosodnih policistov smo v letu 2023 v začetku februarja končali s centralnim usposabljanjem generacije pravosodnih policistov kandidatov (20 udeležencev). V mesecu septembru se je pričelo centralno usposabljanje za novo generacijo s predvidenim zaključkom v začetku februarja 2024 (14 udeležencev). V letu 2023 je uspešno zaključilo centralno usposabljanje in priseglo 15 novo sprejetih pravosodnih policistov. Za potrebe centralnega usposabljanja novo sprejetih pravosodnih policistov (namestitvev in prehrana, zunanji predavatelji) in za potrebe rednega usposabljanja pravosodnih policistov v letu 2023 so bila izvedena javna naročila, skupaj pa se je v letu 2023 usposabljanj udeležilo 108 pravosodnih policistov (od tega centralnega usposabljanja 34, re-

dnega usposabljanja pa 74). Za potrebe vseh usposabljanj so bila porabljena proračunska sredstva v višini 98.893,46 evrov. Na področju oborožitve in posebne varnostne orpeme so bila v letu 2023 porabljena proračunska sredstva v višini 305.906,18 evrov.

V letu 2023 smo se aktivno vključevali tudi v različna mednarodna področja izvrševanja kazenskih sankcij. V več mednarodnih projektih, raziskavah in študijah smo sodelovali z mednarodnimi organizacijami in z zaporskimi upravami iz tujine. Izdelali smo SPACE (*Council of Europe Annual Penal Statistics*) statistiko za leto 2023 in se s podatki vključevali v druge mednarodne statistike, ki obsegajo podatke o zaprtih osebah. Z Ministrstvom za pravosodje in drugimi institucijami smo sodelovali pri pripravi strokovnih gradiv za potrebe mednarodnega sodelovanja s področja zaporskega delovanja.

V letu 2023 smo s predlogom novele ZIKS-1I predvideli ukrepe, kot je denimo posebna denarna nagrada za pravosodne policiste, ki prvič sklepajo pogodbo o zaposlitvi, prav tako smo okrepili naše promocijske aktivnosti: z lastnimi viri smo posneli video-promocijski material, odprli smo svojo Facebook stran in posodobili naš pristop na poklicnih sejmih. V tem letu se je nadaljevalo intenzivno sodelovanje z eno od komercialnih televizij, na podlagi katerega je nastalo več daljših prispevkov, v katerih so bili osvetljeni različni vidiki dela zaposlenih v zaporih in obravnave zaprtih oseb. Celostno je bilo predstavljeno življenje v zavodih za prestajanje kazni zavora in v prevzgojnem domu, tudi z drugih, javnosti manj poznanih zornih kotov. Tudi v letu 2023 je v sodelovanju z društvom Urbani čebelar na Odprtem oddelku Ig potekal projekt Medena celica – čebelarjenje v zaporu, ki je namenjen izobraževanju in urjenju v čebelarjenju v zaporih.

V okviru mednarodnih projektov, financiranih s strani EU, smo sodelovali z raziskovalnimi poročili in posredovanjem odgovorov ter informacij. Nadaljevali smo s projektom Izboljšanje mladostniškega kazensko-pravnega sistema in okrepitev izobraževanja ter usposabljanja zaporskega osebja. Znotraj tega projekta želimo vzpostaviti orodje ocene tveganj in potreb, ki bi bil koristen pripomoček pri delu z zaprtimi osebami, pripraviti pa želimo tudi vse potrebno za ustanovitev zaporske Akademije in raziskovalnega centra.

V letu 2023 so potekale različne delovne skupine in srečanja s strokovnjaki iz tujine, v okviru katerih je potekal tudi študijski obisk nekaj predstavnikov slovenskega zaporskega sistema na Norveškem od 13. do 17. novembra 2023. Zaključna konferenca projekta, ki je trajal do konca leta 2023, je bila 17. oktobra 2023 v Ljubljani.

Dobro smo sodelovali s številnimi nevladnimi organizacijami (Anonimnimi alkoholiki, Društvo za nenasilno komunikacijo, Združenje za razvijanje nenasilnih odnosov ZRNO Maribor, Skupnost Narcotics Anonymous, Karitas, Unicef, Rdeči križ, DrogArt, Društvo paraplegikov Jugozahodne Štajerske, Društvo Projekt človek, Društvo Pelikan-Karitas, Društvo Izhod Teen challenge in drugi).

V upravi je bilo v letu 2023 zaposlenih skupaj 900 javnih uslužbencev (629 moških, 271 žensk), od tega 546 pravosodnih policistov (486 moških, 60 žensk). V primerjavi z letom 2022 je bilo 26 javnih uslužbencev manj (2,81 % manj). V letu 2023 je v upravi delo za nedoločen čas nastopilo 44 javnih uslužbencev, delovno razmerje je prenehalo 68 javnim uslužbencem, ki so bili zaposleni za nedoločen čas (26 javnim uslužbencem je prenehalo delovno razmerje s pisnim sporazumom o prenehanju pogodbe o zaposlitvi, 6 javnih uslužbencev je bilo premeščenih v drug organ javne uprave, 33 javnih uslužbencev se je upokojilo). V letu 2023 je bilo po vseh lokacijah zavodov izplačanih 86.251 nadur, kar je v primerjavi s prejšnjim letom 13 % več.

V letu 2023 smo v upravi gospodarno in racionalno porabili 74.939.180,31 evrov oz. 96,96 % veljavnega proračuna, od tega je bilo 31.073.250,70 evrov (41 %) namenjenih za plače. V tem obdobju smo nabavili klima naprave, štiri specialna vozila (kombije), pohoštvo za zaposlene in za zaprte osebe, kuhinjsko in športno opremo, profesionalne pralne in sušilne stroje, avdiovizualno opremo, službenega psa in drugo nujno opremo. Skupaj smo za nakup opreme v letu 2023 porabili 1.050.189,51 evrov, za investicije smo v istem obdobju namenili 1.643.741,01 evrov.

V letu 2023 je bilo povprečno dnevno stanje zaprtih oseb 1.510. Povprečni oskrbni dan v slovenskih zaporih je v letu 2023 znašal 135 evrov.

2. STATISTIČNI PODATKI O ZAPRTIH OSEBAH

Na začetku statističnega dela poročila prikazujemo osnovne številčne podatke o vseh zaprtih osebah v tem letu. Povprečno število pomeni dnevno povprečje števila zaprtih oseb. V primerjavi s predhodnim letom se je povprečno število zaprtih oseb v zavodih povišalo iz 1402,1 na 1510,2.

Podatki prikazujejo, da je bilo število obravnavanih zaprtih oseb tako kot v predhodnem letu največje v zavodih Dob, Ljubljana in Maribor.

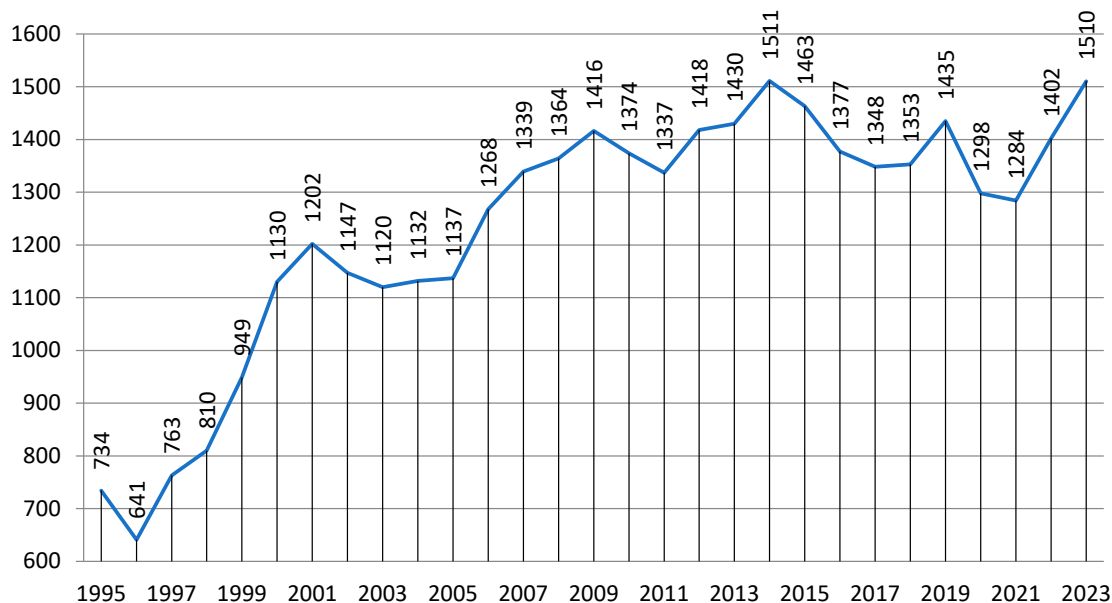
2.1. PODATKI O GIBANJU SKUPNEGA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2023

Gibanje števila zaprtih oseb

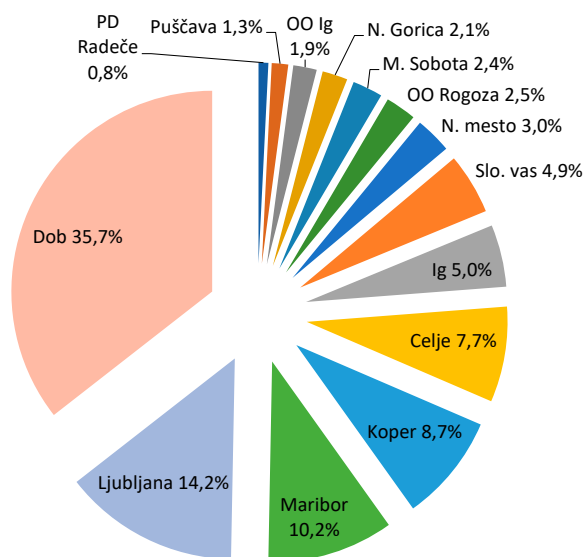
	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število	Delež v %
DOB	523	347	870	162	418	44	570	539,6	35,73
DOB SLOV. VAS	64	6	70	57	52	6	69	66,3	4,39
DOB PUŠČAVA	21	2	23	15	17	1	20	20,1	1,33
IG	76	160	236	7	149	7	87	76,0	5,03
CELJE	106	216	322	69	230	27	134	116,8	7,73
KOPER	138	265	403	32	209	80	146	131,4	8,70
NOVA GORICA	30	74	104	23	85	3	39	31,0	2,05
LJUBLJANA	158	704	862	19	401	203	277	214,9	14,23
NOVO MESTO	38	211	249	13	182	38	42	44,6	2,95
ODP. ODD. IG	21	15	36	65	66	8	27	28,7	1,90
MARIBOR	148	361	509	115	365	56	203	154,5	10,23
MURSKA SOBOTA	36	88	124	17	79	21	41	36,9	2,44
MB ROGOZA	37	32	69	33	61	4	37	37,6	2,49
PD RADEČE	13	5	18	5	5	6	12	11,9	0,79
Skupaj	1409	2486	3895	632	2319	504	1704	1510,2	

1

POVPREČNO ŠTEVILO VSEH ZAPRTIH OSEB (brez hišnega zapora)

Delež zaprtih oseb po zavodih

Gibanje skupnega števila zaprtih oseb po kategorijah in z razdelitvijo po spolu

②

	1. januar			Na novo sprejeti			Skupaj			Priliv		
	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi
Mladoletni obs.	1	0	1	1	0	1	2	0	2	0	0	0
Mladoletnik v PD	12	1	13	5	0	5	17	1	18	5	0	5
Obsojenec	881	53	934	1018	77	1095	1899	130	2029	416	7	423
Pripornik	379	19	398	987	56	1043	1366	75	1441	161	0	161
Sodno pridržan	0	0	0	154	7	161	154	7	161	1	0	1
Zapor ob koncu tedna	47	3	50	35	4	39	82	7	89	20	0	20
Zapor - zakon o prekrških	12	1	13	126	16	142	138	17	155	22	0	22
Skupaj	1332	77	1409	2326	160	2486	3658	237	3895	625	7	632

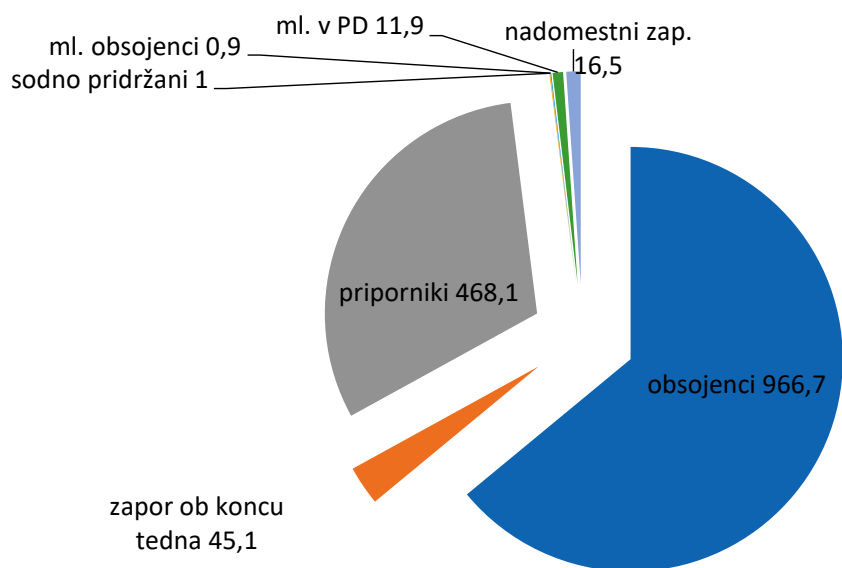
	Odpuščeni			Odliv			31. December			Povprečno število		
	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi
Mladoletni obs.	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0,9	0,0	0,9
Mladoletnik v PD	4	1	5	6	0	6	12	0	12	11,3	0,6	11,9
Obsojenec	1098	73	1171	308	6	314	909	58	967	913,6	53,0	966,7
Pripornik	716	48	764	163	0	163	648	27	675	449,9	18,1	468,1
Sodno pridržan	153	7	160	1	0	1	1	0	1	1,0	0,0	1,0
Zapor ob koncu tedna	58	4	62	10	1	11	34	2	36	41,6	3,5	45,1
Zapor - zakon o prekrških	139	17	156	9	0	9	12	0	12	15,2	1,3	16,5
Skupaj	2169	150	2319	497	7	504	1617	87	1704	1433,6	76,6	1510,2

Tabela prikazuje podatke o skupnem številu zaprtih oseb po posameznih zavodih in naslednjih kategorijah: mladoletniki v prevzgojnem domu, obsojenci, priporniki, sodno pridržani in osebe, ki prestajajo zapor ob koncu tedna ter nadomestni zapor. V teh podatkih niso vključene osebe, ki so prestajale hišni zapor. Podatke o slednjih prikazujemo ločeno. Iz podatkov lahko razberemo, da smo v tem letu sprejeli največ obsojencev.

Iz stolpcev »priliv« in »odliv« lahko razberemo kakšna je bila fluktuacija zaprtih oseb med zavodi (premesitve, prekinitve, itd.). V stolpcu »sprejeti« so prikazane vse na novo sprejete zaprte osebe, ki so prišle na novo ali pa jim je bila izrečena nova združena (enotna) kazen.

Stolpec »skupaj« nam pove koliko zaprtih oseb so v posameznem zavodu v tem letu dejansko obravnavali. To predstavlja podatek o administrativnih in vsebinskih obremenitvah, saj vsak prihod ali odhod zaprte osebe pomeni točno določen obseg opravil in procesnih dejanj, ki jih ni moč odložiti.

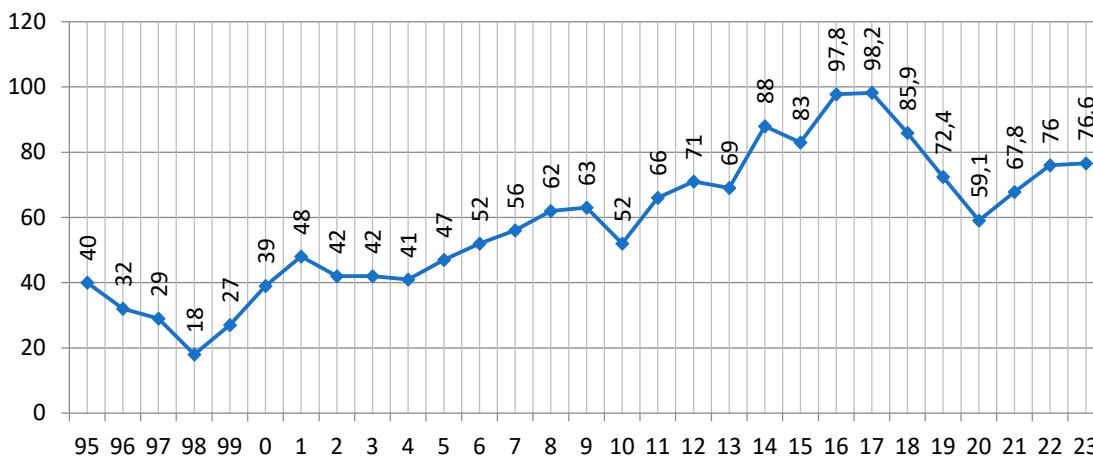
Povprečno število posameznih kategorij zaprtih oseb

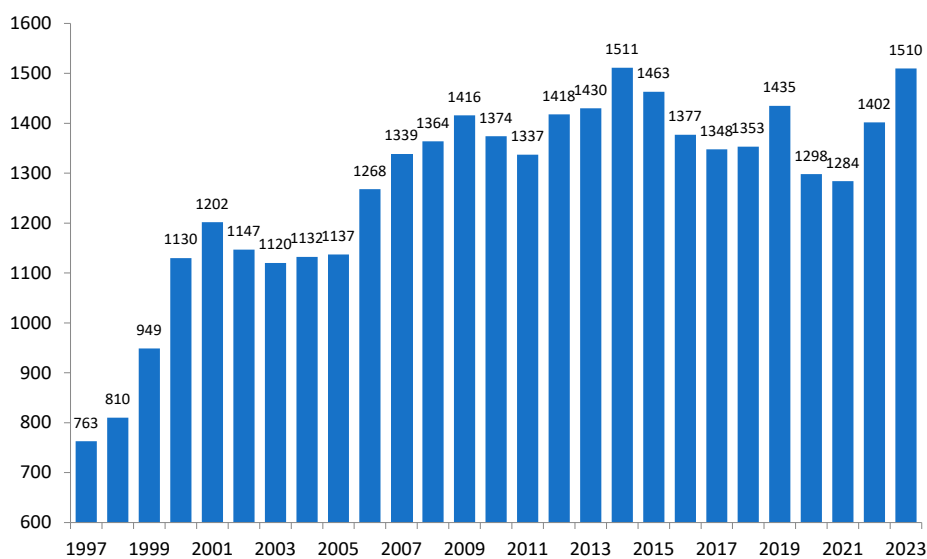
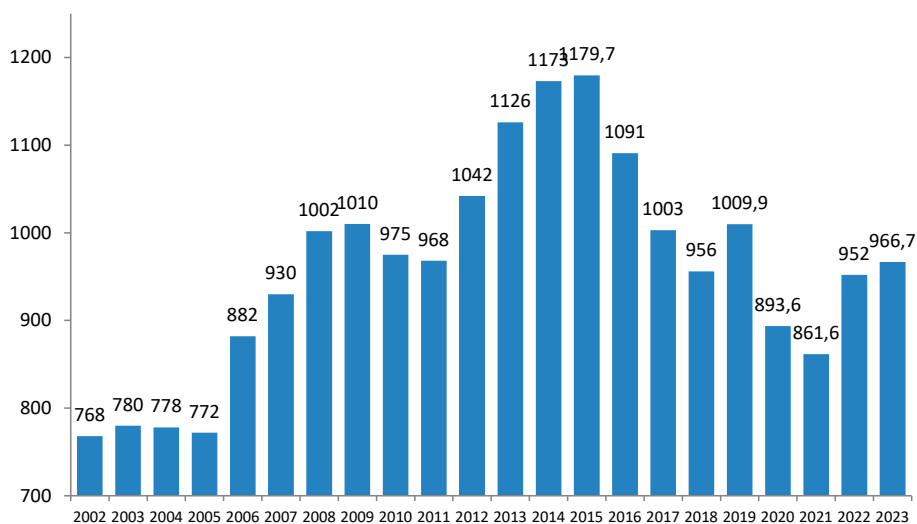
Povprečna starost vseh zaprtih oseb

Zavod	Povprečna starost
CELJE	34
DOB	41
DOB PUŠČAVA	46
DOB SLOV. VAS	46
FORENZIKA	42
IG	41
KOPER	38
KP NOVA GORICA	40
LJ NOVO MESTO	37
LJ ODP. ODD. IG	39
LJUBLJANA	38
MARIBOR	37
MB MURSKA SOBOTA	38
MB ROGOZA	46
PD RADEČE	20
SKUPAJ (povprečje)	39

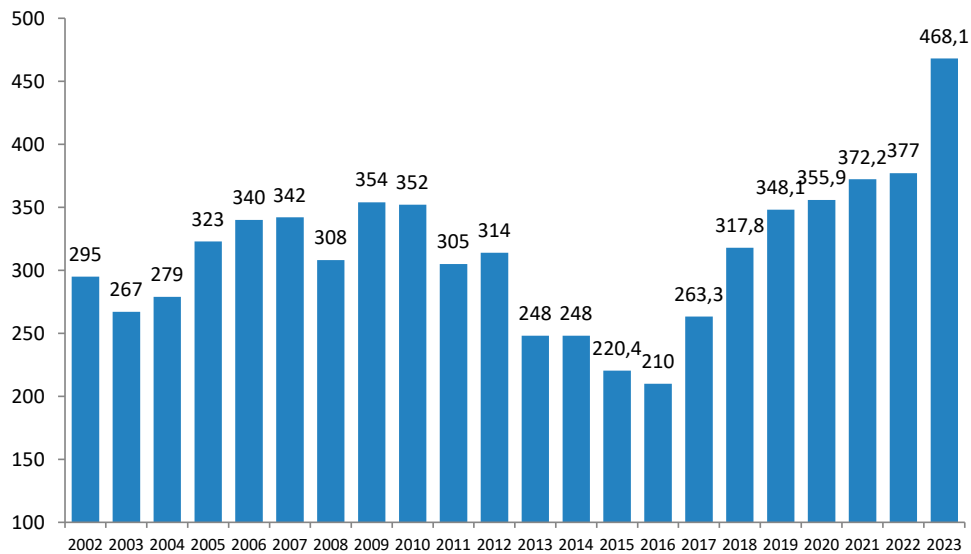
③

Povprečno število žensk

Pri podatkih o povprečnem številu zaprtih žensk (brez hišnega zapora) v letošnjem letu beležimo rahel porast.

2. 2. PRIMERJAVA GIBANJA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB S PRETEKLIMI LETI*Povprečno število vseh zaprtih oseb po letih (brez hišnega zapora)**Povprečno število obsojencev po letih*

Povprečno število pripornikov po letih

2. 3. OBSOJENCI

2. 3. 1. Podatki o gibanju števila obsojencev

Gibanje števila obsojencev

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število
DOB	522	336	858	160	410	42	566	537,2
SLOV. VAS	49	6	55	51	42	4	60	56,6
PUŠČAVA	15	1	16	12	12	1	15	15,1
IG	53	77	130	7	73	6	58	53,0
CELJE	65	90	155	25	93	19	68	69,2
KOPER	31	104	135	11	38	73	35	31,8
NOVA GORICA	15	37	52	17	42	3	24	15,4
LJUBLJANA	40	126	166	13	85	71	23	33,1
NOVO MESTO	13	68	81	5	52	31	3	12,0
OO IG	14	7	21	46	40	7	20	19,6
MARIBOR	88	187	275	35	204	51	55	90,0
MURSKA SOBOTA	7	31	38	12	35	3	12	10,3
OO ROGOZA	22	25	47	29	45	3	28	23,5
Skupaj	934	1095	2029	423	1171	314	967	966,7

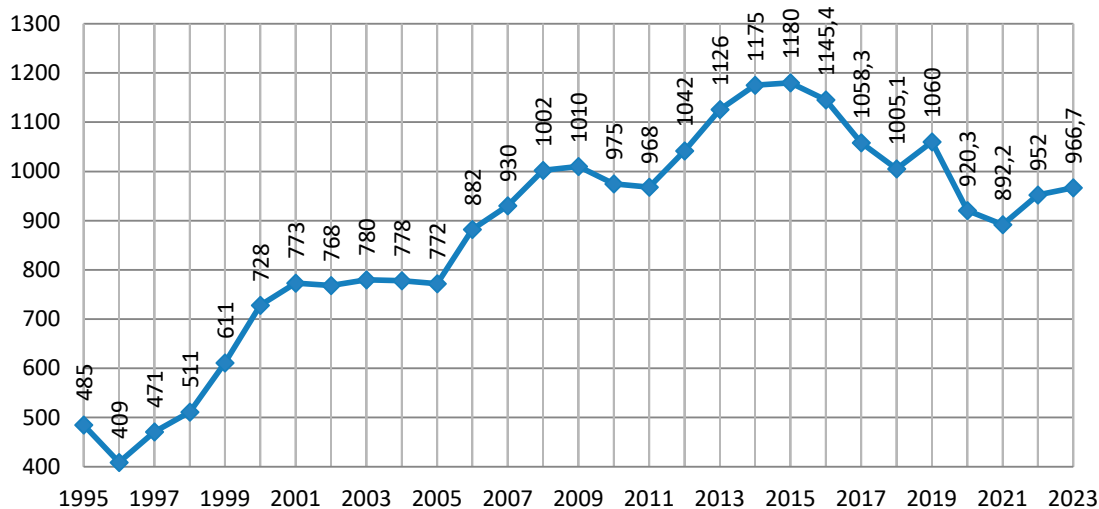
4

V tem letu je prestajalo oziroma nastopilo prestajanje zaporne kazni 2.029 obsojencev, kar je za 12 oseb več kot prejšnje leto. V tej tabeli so vključene samo osebe, obsojene na klasični zapor, medtem ko so bile pred letom 2014 v podatke o obsojencih vključene tudi osebe, ki so bile obsojene na kazen zavora ob koncu tedna – vikend zapor. Sedaj se podatki za zapor ob koncu tedna prikazani ločeno, saj gre za dve kategoriji, ki spadajo v tako imenovane alternativne oblike kaznovanja.

Med vsemi obsojenci, ki so v tem letu prestajali zaporno kazen, je bilo žensk 130, kar je za 9 manj kot predhodno leto.

Grafični prikaz gibanja povprečnega števila obsojencev prikazuje spodnji graf, s podatki od leta 1995 dalje. Od leta 2015 dalje je zaznan postopen vklijtrend zniževanja povprečnega števila obsojencev.

Povprečno število obsojencev (vključeni obsojeni na zapor ob koncu tedna in brez obsojenih na hišni zapor)

2. 3. 2. Nastop kazni in priliv obsojencev

Struktura obsojencev po vrsti nastopa kazni in spolu

			Moški	Ženske	Skupaj
na novo sprejeti	s prostosti	prišli sami	252	24	276
		privedeni	96	17	113
	iz pripora	412	20	432	
	iz zavodov drugih držav	22	1	23	
	izrek enotne kazni	216	14	230	
premeščeni ali prerazporejeni		392		392	
vrnjeni z bega		9	1	10	
vrnjeni po poteku prekinitve kazni		16	6	22	
premestitev iz odprtega/ polodprtega v zaprti zavod		17		17	
sprememba iz zavora ob koncu tedna v zapor		2	1	3	
Skupaj		1434	84	1518	

V tabeli je tudi podatek o izrekih enotnih kazni (230) – obsojencem je sodišče združilo dve ali več kazni zapora v enotno kazen. Osebe so ob tem že bile na prestajanju kazni, vendar nastop nove kazni pomeni tudi novo prevrednotenje več dejavnikov in vsebine dela z obsojencem, še posebej, če je nova enotna kazen znatno višja od kazni, ki jo je oseba prestajala pred tem.

Končni podatek 1.518 oseb predstavlja vsoto vrednosti »sprejeti« in »priliv« iz prejšnje tabele.

Struktura obsojencev po vrsti nastopa kazni in spolu ter predkaznovanosti

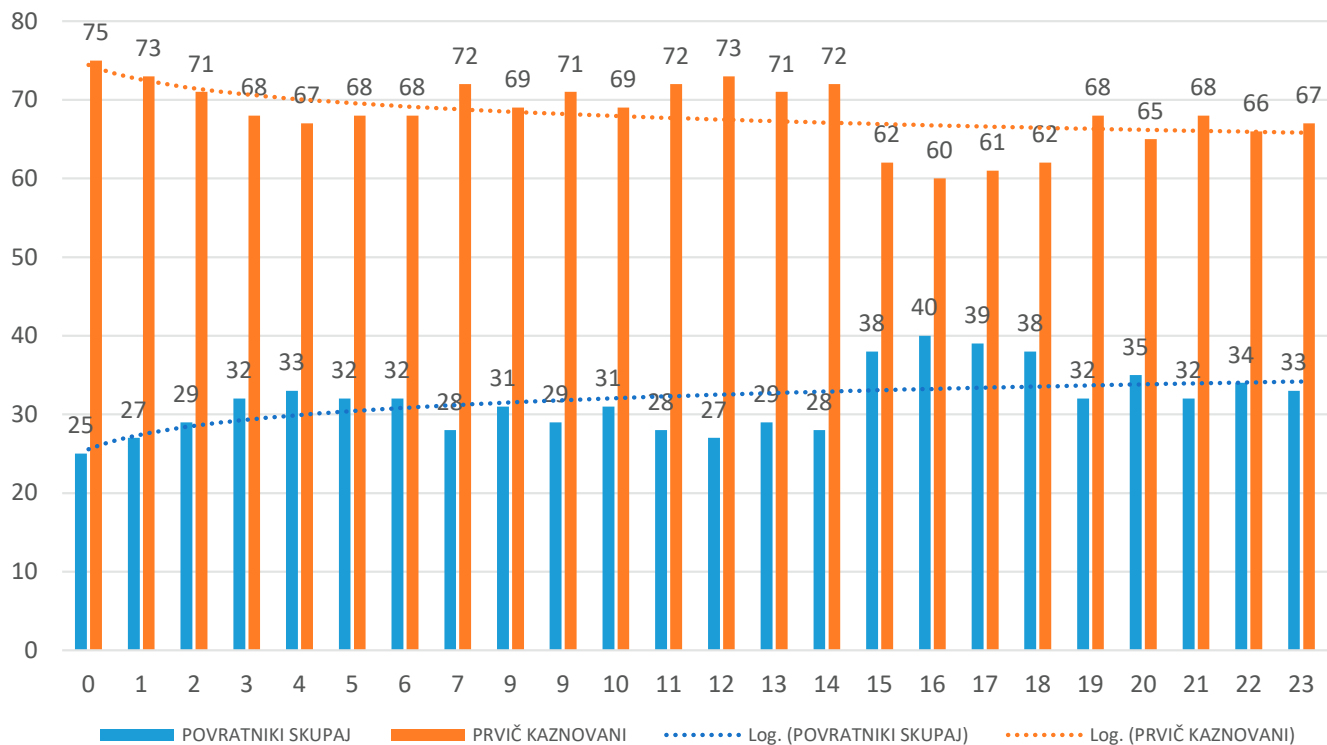
		nastopili sami	privedeni s prostosti	priveden iz pripora	izročen iz tujine - m. tiralica	nov IK - enotna sodba	nov IK prerazporejen	Premestitev iz odprtega/polodprtega v zaprti zavod
moški	povratniki	150	33	77	0	163	10	8
	prvič kaznovani	102	63	335	6	38	5	9
	Skupaj	252	96	412	6	201	15	17
ženske	povratnice	9	5	2	0	11	0	0
	prvič kaznovane	15	12	18	1	3	0	0
	Skupaj	24	17	20	1	14	0	0
vsi	povratniki	159	38	79	0	175	10	8
	prvič kaznovani	117	75	353	7	41	5	9
	Skupaj	276	113	432	7	215	15	17

		Premestitev v istovrstni zavod	Premestitev v odprti ali polodprti zavod	Prenos kazni iz druge države	Sprememba iz zapora ob koncu tedna v zapor	Vrnjeni iz bega	Vrnjeni po poteku prekinitve kazni	Skupaj
moški	povratniki	112	41	4	1	6	8	613
	prvič kaznovani	155	84	12	1	3	8	821
	Skupaj	267	125	16	2	9	16	1434
ženske	povratnice	0	0	0	1	0	2	30
	prvič kaznovane	0	0	0	0	1	4	54
	Skupaj	0	0	0	1	1	6	84
vsi	povratniki	112	41	4	2	6	10	643
	prvič kaznovani	155	84	12	1	4	12	875
	Skupaj	267	125	16	3	10	22	1518

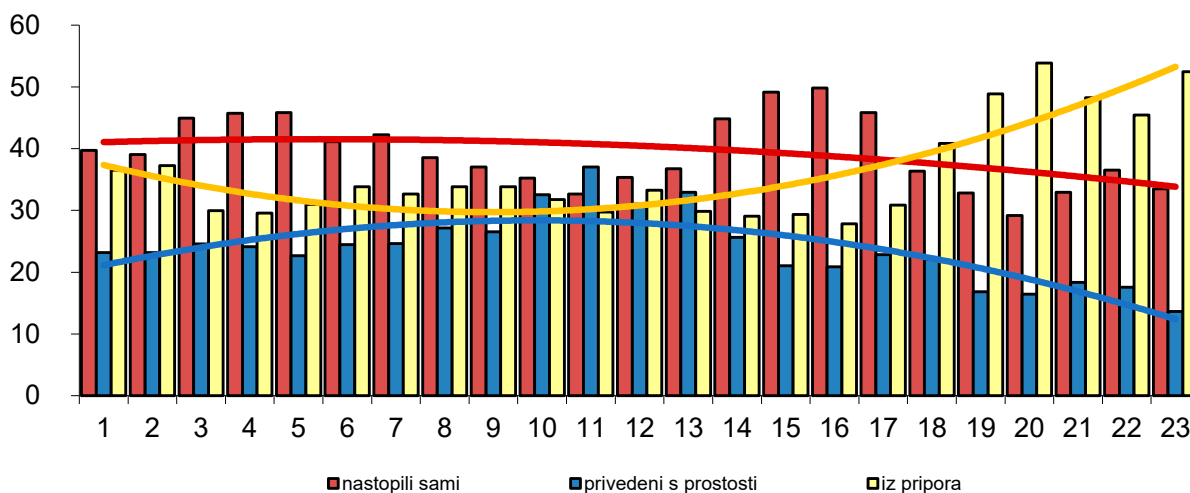
Pri statistični obdelavi podatkov o povratništvu smo v letu 2020 uvedli pomembno novost. Programska posodobitev nam je namreč omogočila obdelavo podatkov na način, da se pri izračunih o nastopih kazni ustrezno upošteva pomembna kategorija nastopa združene kazni. To pomeni, da je obsojenec že na prestajanju zaporne kazni in s strani sodišča prejme sklep o združitvi čakajoče kazni ali več kazni skupaj. Vsakokratnih nastopov združene kazni pri istem obsojencu tekom prestajanja kazni po novi metodologiji ne seštevamo več, saj se oseba ves ta čas še vedno nahaja v zaporu, zato se na ta način pridobi bolj verodostojne podatke o stopnji povratništva. Zaradi spremembe metodologije so stopnje povratništva preračunane tudi za preteklo obdobje, od uvedbe elektronske obdelave podatkov v letu 2000 dalje.

Tabela prikazuje delež povratnikov pri obsojenih osebah (za oba spola), ki so nastopile kazen od leta 2000 dalje.

Delež povratnikov

Način nastopa kazni obsojencev

V zadnjih letih je opazen trend povečavanja števila obsojencev, ki kazen nastopijo iz pripora. V deležu sledi kategorija nastopa zaporne kazni s prostosti, najmanj obsojencev pa je bilo v zapor privedenih s prostosti.

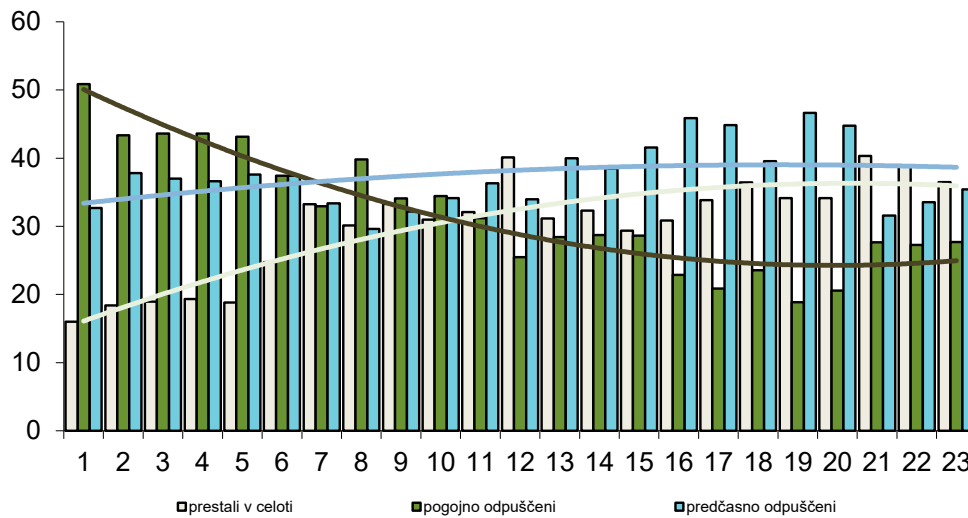
2. 3. 3. Odpust obsojencev in odliv s prestajanja kazni

Struktura obsojencev po vrsti odpusta in spolu

		Moški	Ženske	Skupaj
odpuščeni	kazen prestal v celoti	265	14	279
	pogojno	202	10	212
	predčasno	242	29	271
	v druge države	12		12
	umrli	9		9
	izrek enotne kazni	216	13	229
	denarna kazen je plačana	2	2	4
	nadomestitev globe z opravo družbeno koristnih del	1	2	3
	odprava pripora	5		5
	popravljen IKZ	1		1
	ustavljeno izvrševanje kazni	9	2	11
premeščeni ali prerazporejeni v drug zavod	282		282	
prekinitev kazni	pomoč družini	10	1	11
	sklep o priporu	1		1
	varstvo otrok	1	1	2
	zdravljenje	7	3	10
beg	8	1	9	
nastop nove kazni	3		3	
prememba iz odprtega/polodprtega v zaprti zavod	19		19	
prememba iz odprti ali polodprti zavod	105		105	
razveljavitev sodbe	3		3	
sprememba iz zapore v zapor ob koncu tedna	2	1	3	
Skupaj		1407	79	1486

Grafični prikaz primerjave dinamike načina odpusta obsojencev s prestajanja zaporne kazni v tem letu prikazuje, da je največ obsojencev kazen prestalo v celoti, sledi predčasni odpust, najmanjši je delež pogojno odpuščenih.

Struktura obsojencev po vrsti odpusta

2. 3. 4. Struktura obsojencev po vrsti storjenih kaznivih dejanj

Kazniva dejanja obsojencev po posameznih poglavjih kazenskega zakonika

8

	1.1.		sprejeti		Skupaj	Delež v %
	M	Ž	M	Ž		
Človečnost	3	1	1	0	5	0,25
Človekove pravice in svoboščine	9	1	13	0	23	1,13
Človekovo zdravje	80	1	78	3	162	7,98
Delovno razmerje in soc. varnost	0	0	2	0	2	0,10
Gospodarstvo	35	2	11	2	50	2,46
Javni red in mir	221	6	291	10	528	26,02
Okolje, prostor, naravne dobrine	0	0	1	0	1	0,05
Pravni promet	0	0	5	0	5	0,25
Pravosodje	2	0	3	0	5	0,25
Premoženje	289	32	439	54	814	40,12
Splošno varnost ljudi in premoženja	1	0	2	0	3	0,15
Spolno nedotakljivost	68	1	25	1	95	4,68
Uradna dolžnost in javna pooblastila	2	0	2	0	4	0,20
Varnost javnega prometa	18	2	12	0	32	1,58
Zakonska zveza, družina in ml.	26	0	34	0	60	2,96
Življenje in telo	123	7	50	1	181	8,92
Osebe brez vnesenega člana k. d.	0	0	1	0	1	0,05
Osebe, ki imajo vrsto akta "ZDI - denarna kazen spremenjena v zapor po ZIZ"	0	0	14	3	17	0,84
Osebe, ki imajo vrsto akta "ZDS - denarna kazen spremenjena v zapor"	2	0	4	0	6	0,30
Osebe, ki imajo vrsto akta "ZDZ - denarne k. spremenjena v zapor po KZ"	2	0	30	3	35	1,72
Skupaj	881	53	1018	77	2029	

Struktura kaznivih dejanj je primerljiva s preteklimi leto. Prevladujejo premoženjski delikti, sledijo kazniva dejanja zoper javni red in mir, zoper življenje in telo ter zoper človekovo zdravje.

2. 3. 5. Struktura obsojencev po dolžini kazni

	Število					Delež v %				
	na dan 1.1.		sprejeti		skupaj	na dan 1.1.		sprejeti		skupaj
	moški	ženske	moški	ženske	vsi	moški	ženske	moški	ženske	vsi
do 1 meseca	6	0	49	8	63	1	0	5	10	3
več kot 1 do 3 mes.	13	4	61	11	89	1	8	6	14	4
več kot 3 do 6 mes.	19	2	101	7	129	2	4	10	9	6
več kot 6 mes. do 1 leta	70	7	147	10	234	8	13	14	13	12
več kot 1 do 2 leti	173	9	285	19	486	20	17	28	25	24
več kot 2 do 3 leta	169	7	171	10	357	19	13	17	13	18
več kot 3 do 5 let	188	16	115	9	328	21	30	11	12	16
več kot 5 do 10 let	117	2	58	3	180	13	4	6	4	9
več kot 10 do 15 let	59	3	15	0	77	7	6	1	0	4
več kot 15 do 20 let	31	1	6	0	38	4	2	1	0	2
več kot 20 do 30 let	23	2	7	0	32	3	4	1	0	2
30 let	13	0	3	0	16	1	0	0	0	1
Skupaj	881	53	1018	77	2029					

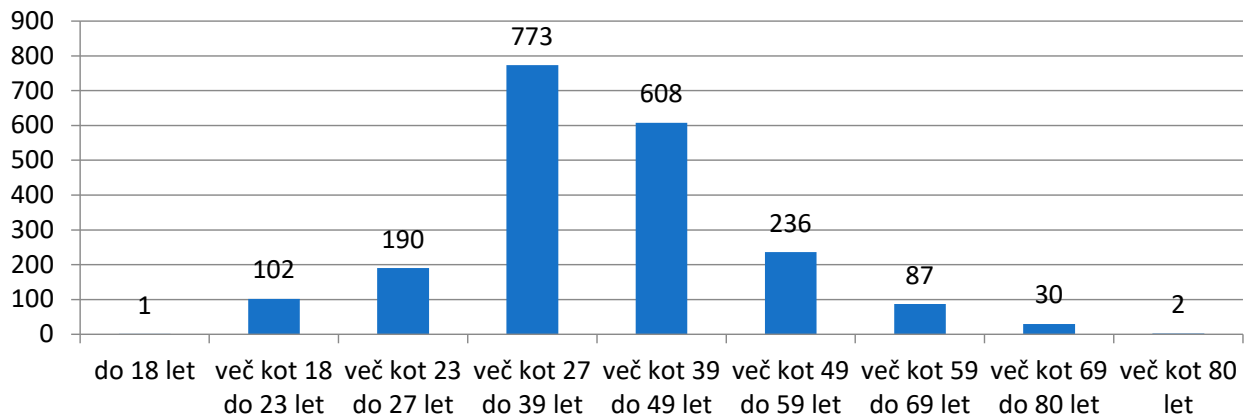
Povprečna
dolžina kazni

	Povprečno v dnevih skupaj	Let	Mesecev	Dni
DOB	1882	5	1	27
SLOV. VAS	2019	5	6	13
PUŠČAVA	1983	5	5	7
IG	613	1	8	7
CELJE	754	2	0	24
KOPER	471	1	3	15
NOVA GORICA	364	0	12	3
LJUBLJANA	417	1	1	21
NOVO MESTO	304	0	10	3
ODP. ODD. IG	1024	2	9	24
MARIBOR	482	1	3	27
MURSKA SOBOTA	504	1	4	19
MB ROGOZA	955	2	7	14
PD RADEČE	1095	3	0	0
Povprečje	919	2	5	15

2. 3. 6. Struktura obsojencev po starosti

	Število					Delež v %				
	na dan 1.1.		sprejeti		VSI	na dan 1.1.		sprejeti		VSI
	moški	ženske	moški	ženske		moški	ženske	moški	ženske	vsi
do 18 let	0	0	1	0	1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
več kot 18 do 23 let	34	1	65	2	102	3,9	1,9	6,4	2,6	5,0
več kot 23 do 27 let	76	4	100	10	190	8,6	7,5	9,8	13,0	9,4
več kot 27 do 39 let	333	20	393	27	773	37,8	37,7	38,6	35,1	38,1
več kot 39 do 49 let	259	16	312	21	608	29,4	30,2	30,6	27,3	30,0
več kot 49 do 59 let	106	10	109	11	236	12,0	18,9	10,7	14,3	11,6
več kot 59 do 69 let	50	2	31	4	87	5,7	3,8	3,0	5,2	4,3
več kot 69 do 80 let	21	0	7	2	30	2,4	0,0	0,7	2,6	1,5
več kot 80 let	2	0	0	0	2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1
Skupaj	881	53	1018	77	2029					

Struktura obsojencev po starosti

2. 3. 7. Stranske kazni in varnostni ukrepi

		obsojenci	obsojenke	Skupaj
na dan 1. 1.	Denarna kazen	230	10	240
	Izgon tujca iz države	183	4	187
	Odvzem predmetov	195	6	201
	Odvzem voznškega dovoljenja	5	0	5
	Prepoved izdaje voznškega dovoljenja	3	0	3
	Prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja	2	0	2
	Prepoved vožnje motornega vozila	23	2	25
	Varstveno nadzorstvo	1	0	1
Skupaj		642	22	664
na novo sprejeti	Denarna kazen	286	12	298
	Izgon tujca iz države	239	7	246
	Odvzem predmetov	161	5	166
	Odvzem voznškega dovoljenja	6	0	6
	Prepoved izdaje voznškega dovoljenja	2	0	2
	Prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja	2	0	2
	Prepoved vožnje motornega vozila	7	0	7
Skupaj		703	24	727
skupaj v letu	Denarna kazen	516	22	538
	Izgon tujca iz države	422	11	433
	Odvzem predmetov	356	11	367
	Odvzem voznškega dovoljenja	11	0	11
	Prepoved izdaje voznškega dovoljenja	5	0	5
	Prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja	4	0	4
	Prepoved vožnje motornega vozila	30	2	32
	Varstveno nadzorstvo	1	0	1
Skupaj		1345	46	1391

V tem letu so imele zaprte osebe izrečenih skupaj 1.391 stranskih kazni in varnostnih ukrepov, kar v primerjavi s prejšnjim letom (1.151) predstavlja porast.

2. 3. 8. Prevzem izvršitve kazni zapora po mednarodnih pogodbah in tiralicah

Prevzem v drugo državo iz Slovenije:

V tem letu smo v tujino premestili 12 obsojencev.

Prevzem iz tujine v Slovenijo:

Iz tujine smo sprejeli 23 obsojencev, ki so prestajali kazen v drugih državah.

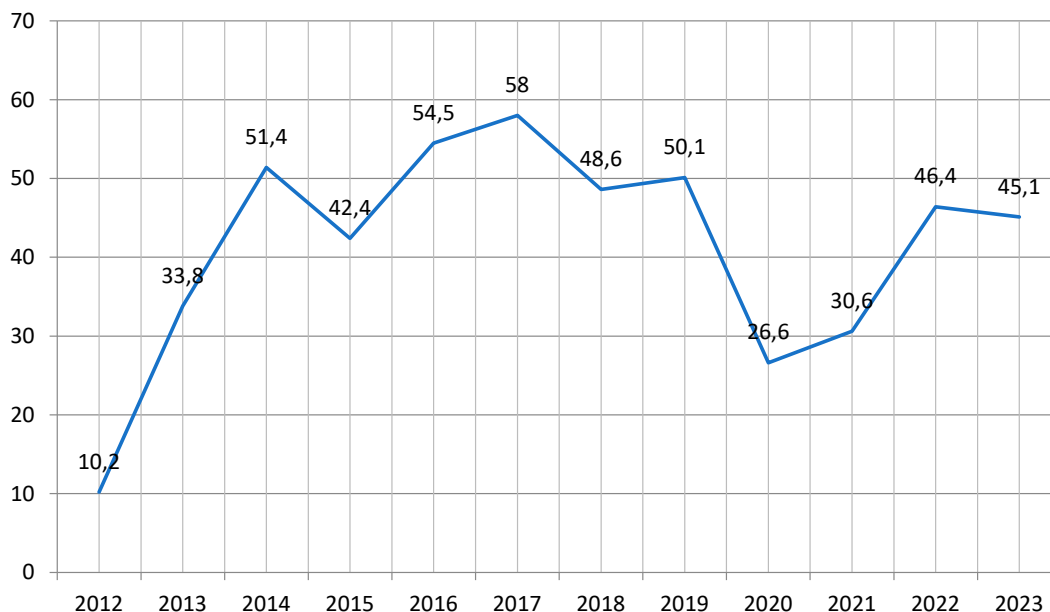
2. 3. 9. Zapor ob koncu tedna in hišni zapor

Gibanje števila obsojenih na zapor ob koncu tedna

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število
DOB	1	11	12	2	8	2	4	2,4
SLOV. VAS	15	0	15	6	10	2	9	9,7
PUŠČAVA	6	1	7	3	5	0	5	5,0
IG	3	4	7	0	4	1	2	3,5
CELJE	1	3	4	0	1	3	0	0,3
KOPER	1	0	1	0	0	1	0	0,0
NOVA GORICA	1	0	1	1	2	0	0	0,8
LJUBLJANA	0	3	3	0	2	0	1	0,1
ODP. ODD. IG	6	4	10	5	9	0	6	7,3
MARIBOR	0	4	4	0	3	1	0	0,8
MURSKA SOBOTA	1	2	3	0	2	0	1	1,2
MB ROGOZA	15	7	22	3	16	1	8	14,0
Skupaj	50	39	89	20	62	11	36	45,1

13

Dinamika gibanja povprečnega števila oseb, ki so prestajale zapor ob koncu tedna

Pri izvajanju zapora ob koncu tedna ugotavljamo, da se je povprečno število oseb malenkost znižalo v primerjavi s preteklim letom.

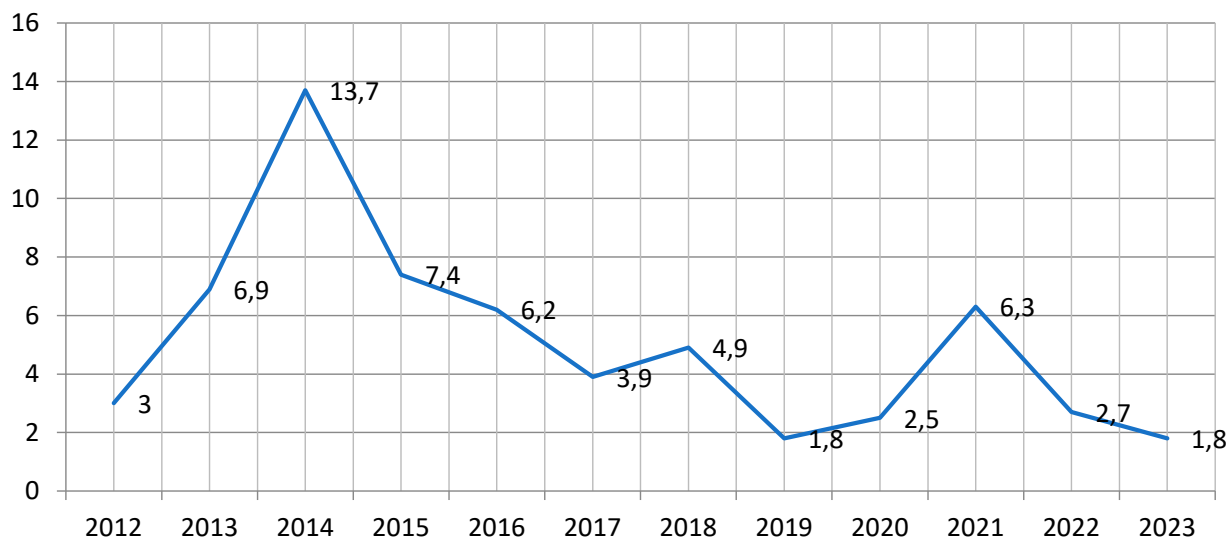
Struktura oseb na prestajanju zavora ob koncu tedna

		Moški	Ženske	Skupaj
odpuščeni	kazen preстал v celoti	2		2
	pogojno	19		19
	predčasno	16	3	19
	izrek enotne kazni	4		4
	popravljen IKZ	1		1
premeščeni ali prerazporejeni v drug zavod		8		8
prekinitve kazni	varstvo otrok		1	1
beg		2		2
Premestitev iz odprtega/polodprtega v zaprti zavod		3		3
premeštitev v odprti ali polodprti zavod		11		11
sprememba iz zavora ob koncu tedna v zapor		2	1	3
Skupaj		68	5	73

Gibanje števila hišnega zavora po zavodih

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število
IG	1	2	3	0	3	0	0	0,4
CELJE	0	1	1	0	1	0	0	0,7
LJUBLJANA	0	1	1	0	1	0	0	0,2
MARIBOR	4	0	4	0	4	0	0	0,2
MURSKA SOBOTA	0	3	3	0	1	0	2	0,5
Skupaj	5	9	14	0	12	0	2	2,7

Dinamika gibanja povprečnega števila oseb v "Hišnem zaporu"

Tudi v letošnjem letu beležimo upad povprečnega števila oseb, ki so prestajale hišni zapor.

2. 4. OBSOJENCI, OBSOJENI NA MLADOLETNIŠKI ZAPOR

2. 4. 1. Podatki o gibanju števila mladoletnikov

Gibanje števila mladoletnikov po zavodih

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število
CELJE	1	1	2	0	1	0	1	0,9
PD RADEČE	13	5	18	5	5	6	12	11,9
Skupaj	14	6	20	5	6	6	13	12,8

16

V tem letu je bil na prestajanje mladoletniškega zapora sprejet en mladoletnik v ZPMZKZ Celje. Trend nizkega števila mladoletnih obsojencev se nadaljuje že nekaj let.

2. 5. MLADOLETNIKI V PREVZGOJNEM DOMU

Dolžina prestanega vzgojnega ukrepa odpuščenih mladoletnikov in način odpusta iz prevzgojnega doma

	Ponovni vzgojni ukrep	Pogojni odpust z varstvenim nadzorom	Ustavitev VU	Začasna namestitvev	pogojni odpust po 82. čl. KZ-1	Nadzor CSD	SKUPAJ
1 do 2 leti		1	2				3
2 do 3 leta			1				1
3 leta			1				1
Skupaj		1	4				5

17

2. 6. NADOMESTNI ZAPOR

Podatki o gibanju števila oseb, ki jim je bil izrečen nadomestni zapor

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število
CELJE	0	3	3	2	5	0	0	0,7
NOVA GORICA	3	17	20	0	19	0	1	2,2
LJUBLJANA	3	31	34	0	29	3	2	2,5
NOVO MESTO	4	59	63	5	59	5	4	6,7
OO IG	1	4	5	14	17	1	1	1,8
MARIBOR	0	5	5	0	5	0	0	0,5
MURSKA SOBOTA	1	7	8	0	5	0	3	0,7
ROGOZA	0	0	0	1	0	0	1	0,0
IG	1	16	17	0	17	0	0	1,3
Skupaj	13	142	155	22	156	9	12	16,5

18

Število oseb, ki so prestajale kazen nadomestnega zapora se je tudi v letošnjem letu povečalo. Lani smo jih obravnavali 124, letos pa 155.

2. 7. PRIPORNIKI

2. 7. 1. Gibanje in struktura priprtih oseb

V tem letu je bilo v zavodih priprtih 1.441 oseb, kar pomeni 338 oseb več kot v preteklem letu.

Gibanje števila vseh priprtih oseb po zavodih

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število	Delež v %	Sprejeti v povprečju na dan
IG	19	56	75	0	48	0	27	18,1	3,88	0,15
CELJE	39	59	98	42	71	5	64	45,3	9,69	0,16
KOPER	106	146	252	21	156	6	111	99,5	21,26	0,40
NOVA GORICA	11	20	31	5	22	0	14	12,6	2,69	0,05
LJUBLJANA	115	516	631	6	257	129	251	179,0	38,24	1,41
NOVO MESTO	21	81	102	3	68	2	35	25,9	5,53	0,22
MARIBOR	60	119	179	80	108	3	148	62,9	13,44	0,33
MURSKA S.	27	46	73	4	34	18	25	24,7	5,27	0,13
Skupaj	398	1043	1441	161	764	163	675	468,1		2,86

Podrobna predstavitev po spolu in mladoletnih pripornikih

	1.1.			Sprejeti			Skupaj			Priliv		
	M	Ž	ML	M	Ž	ML	M	Ž	ML	M	Ž	ML
IG	0	19	0	0	56	0	0	75	0	0	0	0
CELJE	39	0	0	59	0	0	98	0	0	41	0	1
KOPER	106	0	0	146	0	0	252	0	0	21	0	0
NOVA GORICA	11	0	0	20	0	0	31	0	0	5	0	0
LJUBLJANA	115	0	0	510	0	6	625	0	6	6	0	0
NOVO MESTO	21	0	0	81	0	0	102	0	0	3	0	0
MARIBOR	60	0	0	119	0	0	179	0	0	80	0	0
MURSKA S.	27	0	0	46	0	0	73	0	0	4	0	0
Skupaj	379	19	0	981	56	6	1360	75	6	160	0	1

	Odpuščeni			Odliv			31.12.			Povp. število		
	M	Ž	ML	M	Ž	ML	M	Ž	ML	M	Ž	ML
IG	0	48	0	0	0	0	0	27	0	0,0	18,1	0,0
CELJE	71	0	0	5	0	0	63	0	1	44,9	0,0	0,5
KOPER	156	0	0	6	0	0	111	0	0	99,5	0,0	0,0
NOVA GORICA	22	0	0	0	0	0	14	0	0	12,6	0,0	0,0
LJUBLJANA	254	0	3	128	0	1	249	0	2	177,4	0,0	1,6
NOVO MESTO	68	0	0	2	0	0	35	0	0	25,9	0,0	0,0
MARIBOR	108	0	0	3	0	0	148	0	0	62,9	0,0	0,0
MURSKA S.	34	0	0	18	0	0	25	0	0	24,7	0,0	0,0
Skupaj	713	48	3	162	0	1	645	27	3	447,8	18,1	2,1

Število in struktura sodno pridržanih oseb

	Pridržani		Odpuščeni na prostost		Odrejen pripor		Odrejen hišni zapor	Premestitev v istovrstni zavod
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	M
IG	0	7	0	0	0	5	0	0
CELJE	59	0	4	1	54	0	1	0
KOPER	15	0	2	0	13	0	0	0
NOVA GORICA	28	0	2	0	26	0	0	0
LJUBLJANA	3	0	0	0	3	0	0	0
NOVO MESTO	46	0	3	0	42	0	0	1
MARIBOR	3	0	1	0	2	0	0	0
Skupaj	154	7	12	1	140	5	1	1

21

V zavodih je bilo v tem letu sodno pridržanih 161 oseb, kar je več kot preteklo leto (137).

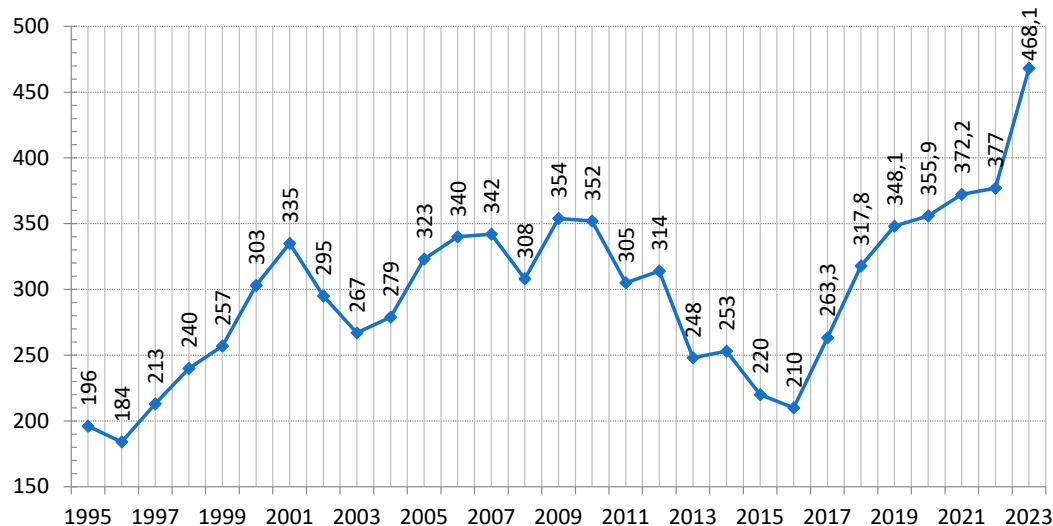
Gibanje števila pripornikov po vrsti nastopa in odpusta

		Število			
		M	Ž	ML	Skupaj
stanje na dan 1. 1.		379	19	0	398
na novo sprejeti		981	56	6	1043
priliv	premeščeni iz drugega zavoda	160	0	1	161
odpust	premeščeni v hišni pripor	9	1	0	10
	nastopili v psihiatriji	6	1	1	8
	umrli	1	0	0	1
	ekstradicija - ni bila izvedena	2	0	0	2
	ekstradicija - izročitev dr. drž.	34	4	0	38
	kazen prestana v priporu	3	0	0	3
	nadomestitev kazni z opravo družbeno koristnih del	1	0	0	1
	nastop kazni iz pripora	226	5	0	231
	nastop nove kazni	1	0	0	1
	nov IK prerazporejen	2	0	0	2
	odprava pripora	250	23	2	275
	položil varščino	2	0	0	2
	predčasen nastop kazni iz pripora	172	14	0	186
	prevzem izv. kazni v dr. drž.	1	0	0	1
pripor ni podaljšan	3	0	0	3	
odliv	premeščeni v drug zavod	162	0	1	163
stanje na dan 31. 12.		645	27	3	675

22

Spodnji graf prikazuje gibanje povprečnega števila pripornikov od leta 1995. V preteklem letu smo zaznali zelo velik porast števila pripornikov.

Povprečno število priprtih (brez hišnega pripora)

2. 8. TUJCI MED ZAPRTIMI OSEBAMI

2. 8. 1. Število tujcev med zaprtimi osebami

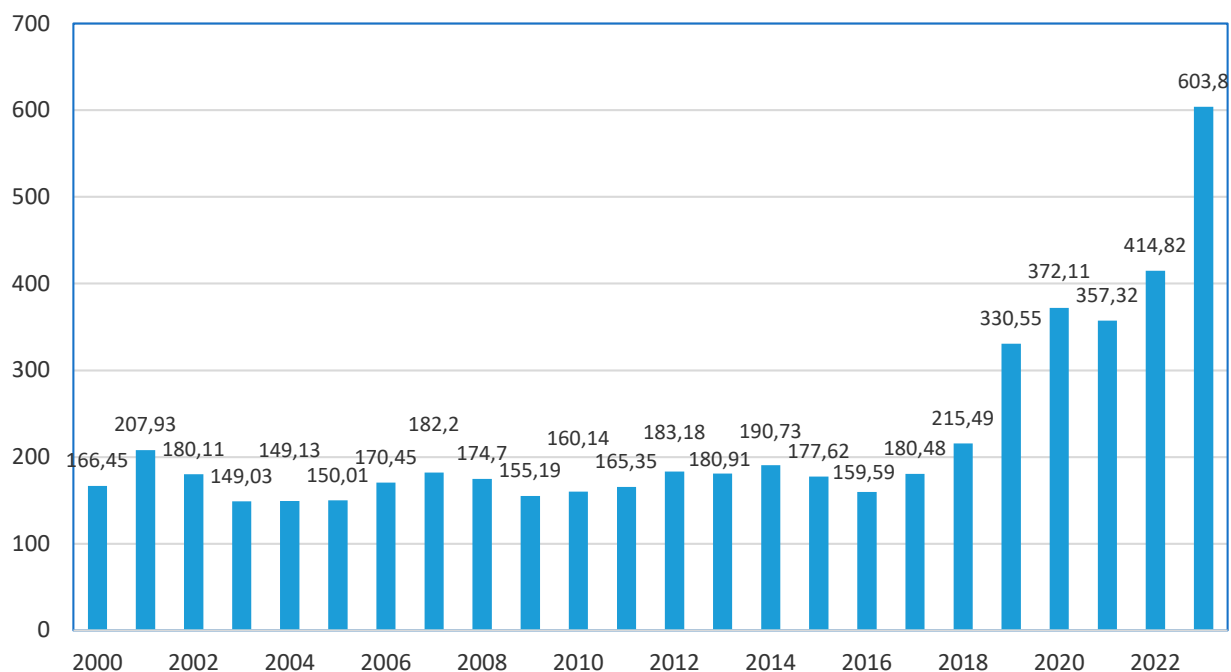
Število tujcev med zaprtimi osebami

(23)

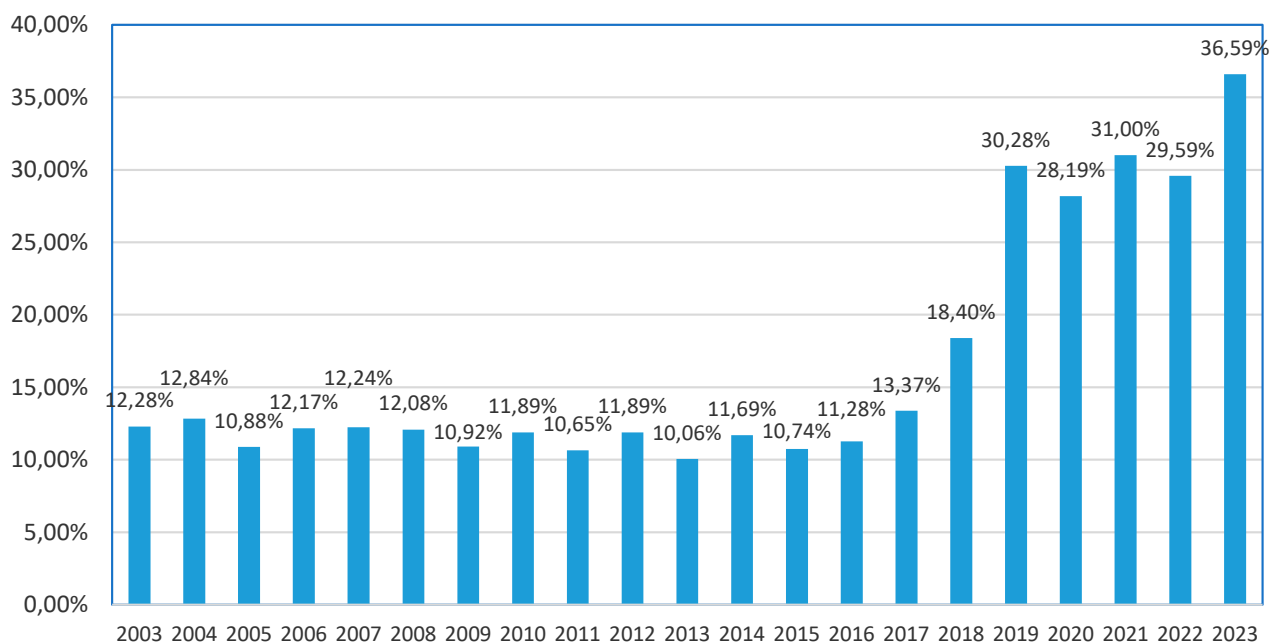
	Število				Delež v %		Delež po kategorijah v %		
	obsojenci, mladoletniki	obsojeni po zakonu o prekrških	priporniki	skupaj	skupaj	obsojenci, mladoletniki	obsojeni po zakonu o prekrških	priporniki	
DOB	355	0	0	355	20,6	52	0	0	
DOB SLOV. VAS	6	0	0	6	0,3	1	0	0	
DOB PUŠČAVA	1	0	0	1	0,1	0	0	0	
IG	17	0	39	56	3,2	2	0	4	
CELJE	87	1	65	153	8,9	13	20	6	
KOPER	88	0	205	293	17,0	13	0	20	
KP NOVA GORICA	9	1	17	27	1,6	1	20	2	
LJUBLJANA	29	3	402	434	25,1	4	60	39	
LJ NOVO MESTO	16	0	87	103	6,0	2	0	8	
LJ ODP. ODD. IG	5	0	0	5	0,3	1	0	0	
MARIBOR	60	0	170	230	13,3	9	0	16	
MB MURSKA S.	3	0	54	57	3,3	0	0	5	
MB ROGOZA	6	0	0	6	0,3	1	0	0	
Skupaj	682	5	1039	1726					

V tem letu je bilo med zaprtimi osebami 1.726 tujcev iz 65 držav, kar je 568 več kot prejšnje leto. Največ tujcev je bilo letos v zavodu Ljubljana, Dob in Koper. Večina tujcev je bila priprtih ali na prestajanju zaporne kazni zaradi organiziranja prepovedanega prehoda čez državno mejo. Ta okoliščina je imela tudi največji učinek na skupno povprečno število tujcev med vsemi zaprtimi osebami.

Povprečno število tujcev med zaprtimi osebami

Delež tujcev med zaprtimi osebami

Struktura tujcev po posameznih državah

24

	Število			Delež v %	Povprečno število tujcev		
	O, MI.	NZ	P		O, MI.	NZ	P
Afganistan	20	0	8	1,62	8,48	0,00	2,23
Albanija	13	0	21	1,97	5,90	0,00	5,27
Alžirija	8	0	19	1,56	2,79	0,00	5,78
Argentina	0	0	2	0,12	0,00	0,00	2,00
Armenija	0	0	1	0,06	0,00	0,00	0,07
Avstrija	4	0	3	0,41	2,07	0,00	1,16
Azerbajdžan	0	0	3	0,17	0,00	0,00	0,83
Belgija	1	0	8	0,52	0,03	0,00	1,93
Belorusija	3	0	13	0,93	1,48	0,00	2,42
Bolgarija	13	0	14	1,56	8,16	0,00	3,70
Bosna in Hercegovina	99	3	72	10,08	54,07	0,65	25,06
Burundi	1	0	1	0,12	0,84	0,00	0,16
Češka	1	0	4	0,29	0,14	0,00	0,65
Črna Gora	6	0	8	0,81	3,63	0,00	3,20
Egipt	1	0	2	0,17	0,08	0,00	0,29
Eritreja	0	0	1	0,06	0,00	0,00	1,00
Estonija	0	0	1	0,06	0,00	0,00	0,05
Filipini	0	0	2	0,12	0,00	0,00	0,27
Finska	1	0	0	0,06	0,25	0,00	0,00
Francija	4	0	3	0,41	2,45	0,00	0,31
Gambija	2	0	2	0,23	0,14	0,00	0,61
Grčija	0	0	1	0,06	0,00	0,00	0,03
Gruzija	13	0	31	2,55	6,79	0,00	7,18
Hrvaška	34	1	60	5,50	16,65	0,04	15,65
Indija	5	0	1	0,35	3,85	0,00	0,30
Irak	8	0	15	1,33	4,66	0,00	4,65
Iran	1	0	8	0,52	0,49	0,00	0,20
Italija	22	0	24	2,67	11,93	0,00	7,62
Jordanija	0	0	2	0,12	0,00	0,00	0,20
Kazahstan	2	0	2	0,23	0,28	0,00	0,25
Kirgizija	0	0	1	0,06	0,00	0,00	0,29
Kitajska	7	0	10	0,98	1,39	0,00	2,14
Kosovo	36	1	32	4,00	18,80	0,19	10,69
Kuba	2	0	2	0,23	0,47	0,00	0,69
Latvija	2	0	9	0,64	0,67	0,00	1,58
Libanon	2	0	3	0,29	0,34	0,00	0,49
Libija	2	0	3	0,29	0,50	0,00	1,20
Litva	6	0	17	1,33	1,26	0,00	8,16
Madžarska	3	0	9	0,70	1,67	0,00	3,61

Makedonija	23	0	22	2,61	10,07	0,00	5,65
Maroko	8	0	37	2,61	2,72	0,00	8,84
Moldavija	12	0	54	3,82	5,97	0,00	9,74
Nemčija	5	0	21	1,51	2,70	0,00	5,85
Nepal	0	0	1	0,06	0,00	0,00	0,54
Neurejeno državljanstvo ali neznana država	3	0	4	0,41	2,72	0,00	0,70
Nigerija	0	0	2	0,12	0,00	0,00	0,61
Nizozemska	5	0	7	0,70	1,92	0,00	2,05
Pakistan	25	0	13	2,20	11,92	0,00	4,28
Palestina	1	0	8	0,52	0,13	0,00	0,99
Poljska	13	0	19	1,85	5,55	0,00	3,32
Romunija	68	0	137	11,88	28,13	0,00	37,22
Rusija	5	0	16	1,22	1,65	0,00	4,89
Senegal	0	0	2	0,12	0,00	0,00	1,36
Sirija	5	0	13	1,04	2,50	0,00	1,59
Slovaška	2	0	3	0,29	0,33	0,00	0,36
Somalija	1	0	1	0,12	0,50	0,00	0,63
Srbija	107	0	97	11,82	54,63	0,00	30,60
Španija	1	0	2	0,17	1,00	0,00	0,29
Šri Lanka	0	0	1	0,06	0,00	0,00	0,95
Švedska	4	0	4	0,46	1,41	0,00	1,04
Tadžikistan	0	0	3	0,17	0,00	0,00	0,12
Tunizija	6	0	4	0,58	1,73	0,00	0,78
Turčija	17	0	37	3,13	7,23	0,00	8,39
Ukrajina	45	0	102	8,52	19,01	0,00	25,35
Uzbekistan	1	0	10	0,64	0,07	0,00	1,55
Velika Britanija	3	0	1	0,23	1,08	0,00	0,07
Skupaj	682	5	1039		323,25	0,88	279,68

3. OBRAVNAVA ZAPRTIH OSEB

3. 1. STROKOVNO DELO Z ZAPRTIMI OSEBAMI

3. 1. 1. Organizacija in oblike strokovnega dela v zavodih

Strokovno delo v zavodih temelji na interdisciplinarnem pristopu, skupinskih in individualnih metodah dela v skladu s sodobnimi spoznanji različnih strok. Usmerjeno je tudi v sodelovanje z zunanjim okoljem. Izvajajo ga delavci različnih strokovnih profilov, kot so: socialni pedagogi, pedagogi, socialni delavci, psihologi, zdravstveni delavci. Organizirani so v strokovne time, ki jih vodijo vodje vzgojnih služb. Člani strokovnih timov so tudi predstavniki pravosodnih policistov in inštruktorjev.

Vodje strokovnih timov, vodje drugih služb in direktorji v zavodih so se dnevno sestajali na kratkih posvetih o aktualnih dogodkih, tedensko pa so se odvijali sestanki strokovnih služb, kjer so obravnavali vsebine, povezane s sprejemi, prestajanjem kazni in z odpusti zaprtih oseb.

Delavci vzgojnih služb so se sestajali tudi po posameznih strokovnih področjih (vodje vzgojnih služb, pedagogi, socialni delavci, strokovni delavci za obravnavo odvisnosti, strokovni delavci za obravnavo povzročiteljev nasilja, zdravstveni delavci, psihologi), ki so jih vodili delavci vzgojne službe na Generalnem uradu.

Strokovna obravnava obsojencev in mladoletnikov je potekala po individualnih, skupinskih in skupnostnih programih, njen cilj je bil usposabljanje zaprtih oseb za življenje po odpustu in reintegracijo v družbo. Strokovna obravnava pripornikov je potekala individualno.

Na podlagi podatkov in individualnih razgovorov članov strokovnega tima s posameznikom v sprejemnem obdobju so bili izdelani osebni načrti z opredeljenimi kratkoročnimi in dolgoročnimi cilji obravnave, bivanje in dejavnosti zaprtih oseb v procesu prestajanja kazni in rehabilitacije. Osebni načrti za vsakega posameznika so se med letom dopolnjevali in spreminjali glede na potrebe, možnosti in spremenjene razmere.

V osebni načrtu so v zavodih za vsako zaprto osebo opredelili razporeditev v režim, vrsto obravnave, delo, stike s svojci, stike s strokovnimi delavci zunanjih ustanov in prostovoljci, ugodnosti, izobraževanje in poklicno usposabljanje, način preživljanja prostega časa, odnos do kaznivega dejanja, načrtovali so tudi odpust s prestajanja kazni.

Programi skupinske obravnave so bili izvedeni v obliki malih skupin in velikih skupin (sestanki domske oz. oddelčne skupnosti). Male skupine so vodili strokovni delavci, pedagogi, socialni delavci in psihologi. Male skupine so bile sestavljene heterogeno in odprto, vanje so bile vključene zaprte osebe ne glede na starost, predkaznovanost, vrsto kaznivega dejanja, osebnostno strukturo in družbeni status. Cilji obravnave v malih skupinah so bili, da se preko interakcije z drugimi člani skupine posamezniku omogoči vpogled v lastno vedenje, spodbuja želeno in preprečuje neželjeno vedenje, omogoči pridobivanje novih socialnih veščin, ponudi načine razreševanja konfliktov in težav ter obvešča člane skupine. Sestanke domskih skupnosti so vodili direktorji zavodov ali v njihovi odsotnosti vodje vzgojnih služb, v oddelkih pa vodje oddelkov ali pooblaščen strokovni delavci. Cilji sestankov domske skupnosti so bili usmerjeni v iskanje zamisli, pobud in izkušenj za reševanje problemov in konfliktov ter informiranje.

Na strokovnem področju smo skrbeli za izvajanje strokovnih metod dela, posebno pozornost smo namenili programom izobraževanja zaprtih oseb, obravnavi uporabnikov nedovoljenih psihoaktivnih snovi in alkohola, obravnavi povzročiteljev nasilja, preprečevanju samomorov in samopoškodb in obravnavi storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost.

Iskali smo nove možnosti za specifične programe dela z zaprtimi ter povezovanje z zunanjimi organizacijami in tudi drugimi resorji. Potekale so supervizije o postopanju s samomorilno ogroženimi, supervizije o obravnavi storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, supervizije socialnih delavcev, supervizije pedagogov, supervizije za strokovne delavce s področja obravnave odvisnosti, supervizije za strokovne delavce s področja obravnave povzročiteljev nasilja, supervizije zdravstvenih delavcev, supervizije vodij posameznih oddelkov v ZPKZ Dob pri Mirni ter supervizije vodij oddelkov za vzgojo in vodij dislociranih oddelkov. Glede na to, da imamo v zaporskem sistemu veliko izrednih dogodkov, supervizija pa predstavlja svetovalno-razbremenilni proces, ki naslavlja dileme in konflikte v poklicnih interakcijah, s čimer udeležencem omogoča, da preko refleksije in analize lastnih izkušenj prihajajo do novih spoznanj in znanj, s tem pa krepijo strokovne kompetence in poklicno identiteto, so vsi zaposleni imeli možnost udeležbe na individualni superviziji.

3. 1. 2. Nameščanje obsojencev in mladoletnikov v režime prestajanja kazni

V zavodih obstajajo trije režimi oz. oddelki prestajanja kazni: odprti, polodprti in zaprti. Med seboj se razlikujejo po stopnji omejevanja svobode. Med prestajanjem kazni se režim obsojencem spreminja glede na oceno o možnosti zlorabe režima, na katero pa med drugim vplivata tudi obsojenčevo uresničevanje osebnega načrta in njegova varnostna ocena. Od 998 obsojencev in mladoletnikov, ki so bili v zavodih na dan 1. 1. 2023, jih je 5,01 % prestajalo zapor ob koncu tedna, 68,24 % jih je prestajalo kazen v zaprtem režimu, 15,43 % jih je bilo nameščenih v polodprti režim in 11,32 % v odprti režim.

Razporeditev obsojenih oseb in mladoletnikov v režime na dan 1. 1.

Zavod	Zapor ob koncu tedna	Odprti	Polodprti	Zaprti	Skupaj
OBSOJENCI					
Dob	1	0	44	478	523
OO Slovenska vas	15	49	0	0	64
OO Puščava	6	15	0	0	21
Celje	1	0	14	51	66
Koper	1	0	30	1	32
Nova Gorica	1	3	2	10	16
Ljubljana	0	0	0	40	40
Novo mesto	0	0	6	7	13
OO Ig	6	14	0	0	20
Maribor	0	0	28	60	88
Murska Sobota	1	0	4	3	8
OO Rogoza	15	22	0	0	37
Skupaj	47	103	128	650	928
OBSOJENKE					
Ig	3	8	18	27	56
Skupaj	3	8	18	27	56
MLADOLETNIKI					
Celje	0	0	0	1	1
Radeče	0	2	8	3	13
Skupaj	0	2	8	4	14
Skupaj	50	113	154	681	998
Delež (v %)	5,01	11,32	15,43	68,24	100,00

V letu 2023 je bilo 146 namestitev obsojencev v prostore s strožjim režimom (98.a člen ZIKS-1). Največji delež teh namestitev je bil, ker so bili obsojenci nevarni (79) in ker so huje motili druge (57), nekaj jih je bilo nameščenih v prostore s strožjim režimom iz razloga ogroženosti (10).

Namestitve v prostore s strožjim režimom po zavodih

26

Zavod	Begosumnost	Motenje drugih	So nevarni	So ogroženi	Skupaj
Dob	0	51	72	8	131
Celje	0	2	3	0	5
Koper	0	1	0	0	1
Ljubljana	0	2	1	1	4
Maribor	0	1	2	1	4
Ig	0	0	1	0	1
Skupaj	0	57	79	10	146

195. člen ZIKS-1 določa, da se mladoletnika, ki se ni sposoben prilagajati delu in življenju po programu vzgojne skupine, v katero je bil napoten, lahko premesti v posebno vzgojno skupino z intenzivnejšim postopkom. V letu 2023 je bilo 15 tovrstnih namestitev desetih mladoletnikov.

3. 1. 3. Alternativni načini izvršitve kazni zapora

Kazen zapora v obliki zapora ob koncu tedna (četrti odstavek 86. člena KZ-1) je v letu 2023 prestajalo 89 oseb. Na dan 1. 1. 2023 je kazen zapora na takšen način prestajalo 50 oseb, skozi celotno leto 2023 je s prestajanjem takšnega načina izvršitve kazni zapora začelo še 39 oseb. Na dan 31. 12. 2023 je kazen zapora ob koncu tedna prestajalo 36 oseb. Kazen so večinoma prestajali tako, da so bili razporejeni v odprti režim prestajanja kazni. V letu 2023 je bilo od vseh primerov takšnega izvrševanja kazni zapora ugotovljenih 5 zlorab (nedokazovanje abstinence, v enem primeru neredno prihajanje na delo).

V skladu z 2. odstavkom 12. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij je v času prestajanja kazni zapora en obsojenec zaprosil, da se izvrševanje kazni zapora izvrši v obliki vikend zapora.

Kazen zapora v obliki hišnega zapora (peti odstavek 86. člena KZ-1) je v letu 2023 prestajalo 8 obsojencev, kar je 6 manj kot v preteklem letu. Na dan 1. 1. 2023 sta kazen zapora na takšen način prestajali 2 osebi, skozi celotno leto 2023 je s prestajanjem takšnega načina izvršitve kazni zapora začelo še 6 oseb. Na dan 31. 12. 2023 je kazen zapora v obliki hišnega zapora prestajala ena oseba.

Zavodi za prestajanje kazni zapora se pri izvrševanju kazenske sankcije zapora ob koncu tedna soočajo predvsem s težavo nadzorov pri obsojencih, ki so samozaposleni, pri obsojencih, ki opravljajo delo na terenu in pri obsojencih, ki svoje delo opravljajo v tujini pri tujem delodajalcu. Izpostavljajo tudi potrebo po večji angažiranosti sodišč pri selekciji primernih kandidatov za zapor ob koncu tedna.

3. 2. IZOBRAŽEVANJE IN IZOBRAZBA OBSOJENCEV, OBSOJENK IN MLADOLETNIKOV

Zviševanje ravni znanja in izobrazbe zaprtih oseb je pomemben dejavnik terciarne prevencije, zato je bila tudi v letu 2023 pozornost strokovnih delavcev namenjena spodbujanju zaprtih oseb za vključevanje v različne izobraževalne programe.

V drugi polovici leta 2016 smo pričeli z izvajanjem evropskega projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb«, ki se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020. Namen projekta je uvedba in izvedba različnih programov za obravnavo zaprtih oseb s ciljem, da se zaprte osebe usposobi za življenje na prostosti s pridobivanjem delovnih kompetenc in hkrati z odpravo tveganj, ki pogojujejo ponavljanje kaznivih dejanj. V okviru projekta se izvajajo izobraževalni programi (srednje poklicno izobraževanje, srednje strokovno izobraževanje in poklicno tehnično izobraževanje), usposabljanja za delo (programi s certificiranjem za pridobitev različnih nacionalno poklicnih kvalifikacij - NPK) in delovne terapije. V projekt so bili vključeni obsojenci na vseh lokacijah ZPKZ (Dob, Ig, Ljubljana, Maribor, Celje, Koper) in mladoletniki iz PD Radeče. Izobraževalni programi so se izvajali samo v ZPKZ Dob, kjer se izvršujejo daljše kazni zapora, in v ZPMZKZ Celje, kjer se izvršuje kazen mladoletniškega zapora. Obsojenci so se lahko v izobraževalne programe vključili kadarkoli med šolskim letom. V okviru projekta se obsojencem omogoča, da brezplačno pridobijo formalno izobrazbo za različne stopnje šolske izobrazbe ter znanja, spretnosti in veščine za poklice, ki omogočajo zaposlitev in s tem življenje brez socialne pomoči po prestani kazni. Od začetka izvajanja projekta do konca leta 2023, ko se je projekt zaključil, je bilo v programe vključenih 1.710 obsojencev, od tega 190 v letu 2016, 226 v letu 2017, 257 v letu 2018, 221 v letu 2019, 125 v letu 2020, 249 v letu 2021, 272 v letu 2022 in 170 v letu 2023.

Posamezna zaprta oseba je bila lahko vključena v različne programe znotraj projekta. Projekt se je leta 2023 zaključil, vanj je bilo od začetka trajanja projekta vključenih 2.027 zaprtih oseb, in sicer 254 v izobraževalne programe, 816 v usposabljanja za delo (nacionalne poklicne kvalifikacije - NPK) in 957 v delovno terapijo.

3. 2. 1. Izobrazbena struktura

Šolska in poklicna izobrazba obsojencev in mladoletnikov na dan 1. 1. in na novo sprejetih

Šolska izobrazba	na dan 1.1.				na novo sprejeti				skupaj
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj	
ne znajo pisati, brati, računati	18	6	0	24	23	22	0	45	69
nedokončana OŠ	124	6	5	135	256	22	1	279	414
OŠ	273	10	0	283	245	16	0	261	544
nedokon. pokl., sred. ali gimnazija	20	5	9	34	122	8	0	130	164
nižja poklicna šola	24	5	0	29	107	0	0	107	136
srednja poklicna šola	305	6	0	311	293	13	0	306	617
srednja strok. šola ali gimnazija	169	22	0	191	172	19	0	191	382
nedok. višja, visoka oz. fakulteta	10	1	0	11	6	2	0	8	19
višja šola	14	3	0	17	21	0	0	21	38
visoka šola oz. fakulteta	31	5	0	36	30	7	0	37	73
SKUPAJ	988	69	14	1071	1275	109	1	1385	2456

Od vseh obsojencev in mladoletnikov v letu 2023 jih je imelo 753 (30,6 %) nižjo oz. srednjo poklicno šolo, 544 (22,1 %) osnovno šolo, 382 (15,6 %) srednjo strokovno šolo ali gimnazijo, 111 (4,5 %) pa jih je imelo višjo, visoko šolo oz. fakulteto. Nedokončano poklicno, srednjo šolo ali gimnazijo je imelo 164 (6,7 %) oseb, 19 (0,8 %) oseb je imelo nedokončano višjo, visoko šolo ali fakulteto. Brez šolske izobrazbe je bilo 483 (19,7 %) oseb, med njimi 69 (2,8 %) brez znanja pisanja, branja in poznavanja osnovnih računskih operacij. Raven formalne izobrazbe zaprtih oseb je ugotovljena na osnovi njihovih izjav o doseženi stopnji izobrazbe ob nastopu kazni. Dokazila o izobrazbi so predložili le tisti, ki so bili vključeni v izobraževanje.

Usposabljanje v ZPKZ Dob za pridobitev NPK pomočnik kuharja

Usposabljanje v ZPKZ Dob za pridobitev NPK viličarist

3. 2. 2. Izobrazbena struktura vključenih v izobraževanje

Šolska in poklicna izobrazba obsojencev, obsojenk in mladoletnikov vključenih v izobraževanje

28

Šolska izobrazba	na dan 1.1.				na novo sprejeti				skupaj
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj	
ne zna pisati, brati, računati	12	0	0	12	12	0	0	12	24
nedokončana OŠ	18	4	4	26	28	0	2	30	56
OŠ	66	1	0	67	21	0	0	21	88
nedokon. pokl., sred. ali gimnazija	18	0	8	26	4	0	0	4	30
nižja poklicna šola	2	0	0	2	1	0	0	1	3
srednja poklicna šola	23	0	0	23	10	0	0	10	33
srednja strok. šola ali gimnazija	16	0	0	16	4	0	0	4	20
nedok. višja, visoka oz. fakulteta	6	0	0	6	0	0	0	0	6
višja šola	1	0	0	1	1	0	0	1	2
visoka šola oz. fakulteta	0	0	0	0	2	0	0	2	2
SKUPAJ	162	5	12	179	83	0	2	85	264

Od vseh obsojencev in mladoletnikov, ki so se v letu 2023 vključili v izobraževanje, jih je imelo 36 (13,6 %) nižjo oz. srednjo poklicno šolo, 88 (33,3 %) osnovno šolo, 20 (7,6 %) srednjo strokovno šolo ali gimnazijo, 4 (1,5 %) so imeli višjo, visoko šolo ali fakulteto. Z nedokončano poklicno, srednjo šolo ali gimnazijo jih je bilo 30 (11,4 %), z nedokončano višjo ali visoko šolo jih je bilo 6 (2,3 %). Brez šolske izobrazbe jih je bilo 80 (30,3 %), med njimi 24 (9,1 %) brez znanja pisanja, branja in poznavanja osnovnih računskih operacij.

3. 2. 3. Vključenost v izobraževalne programe

Po kategorijah zaprtih oseb so se v formalne oblike izobraževanja v letu 2023 vključevali obsojenci in mladoletniki. Izobraževalne programe so obiskovali tako znotraj kot zunaj zavodov, izobraževali so se v izobraževalnih programih za odrasle kot tudi v programih za mlade.

Število v posamezne oblike izobraževanja vključenih obsojencev in mladoletnikov po spolu

Izobraževalne oblike	vpisani				od teh								
					prekinili			končali			nadaljujejo		
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	m	ž	ml	m	ž	ml
opismenjevanje	37	4	3	44	30	4	0	0	0	0	10	0	3
osnovna šola	35	0	4	39	8	0	1	6	0	0	21	0	3
nižja poklicna šola	0	0	4	4	0	0	1	0	0	0	0	0	3
srednja poklicna šola	41	0	5	46	11	0	2	6	0	2	24	0	1
poklic. tečaj, mojstrski, del. izpit	51	0	0	51	14	0	0	28	0	0	9	0	0
srednja strok. šola, gimnazija	41	1	2	44	6	0	0	1	0	1	34	1	1
višja šola	9	0	0	9	4	0	0	1	0	0	4	0	0
visoka šola oz. fakulteta	6	1	0	7	1	0	0	0	0	0	5	1	0
SKUPAJ	220	6	18	244	74	4	4	42	0	3	107	2	11

29

V letu 2023 je bilo v izobraževanje vključenih 9,9 % vseh obsojencev in mladoletnikov. Predčasno je z izobraževanjem prekinilo 78 obsojencev in 4 mladoletniki. Kot razloge za prekinitve izobraževanja zavodi navajajo odpust s prestajanja kazni zapora, premestitev v drug zavod, nezainteresiranost zaradi razporeditve na delo, nezmožnost dokončanja izobraževalnega programa, odklonitev ponovnega vpisa, odvzem financiranja izobraževanja zaradi neizpolnjevanja učnega dogovora, neudeležba na predavanjih, izpis, prepis v drug program, konec izvrševanja vzgojnega ukrepa, prekinitve izvajanja programa, smrt obsojenca in mladoletnika.

Največ zaprtih oseb je obiskovalo poklicne tečaje (oz. NPK programe) ter programe srednje poklicne šole in srednje strokovne šole ali gimnazije.

Obisk zaprtih oseb v celjski splošni knjižnici

Predavanje za zaprte v Novi Gorici

Lovilci sanj, izdelani v ženskem zaporu na Igu

V ZPKZ Maribor so v okviru delovne terapije opremili jedilnico s stenski poslikavami

Število v posamezne oblike izobraževanja vključenih obsojencev in mladoletnikov v zavodu in izven zavoda

30

Izobraževalne oblike	v zavodu				izven zavoda			
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj
opismenjevanje	37	4	3	44	0	0	0	0
osnovna šola	34	0	4	38	2	0	0	2
nižja poklicna šola	0	0	4	4	0	0	0	0
srednja poklicna šola	40	0	5	45	1	0	0	1
poklic. tečaj, mojst., del. izpit	51	0	0	51	0	0	0	0
srednja strok. šola, gimnazija	39	0	2	41	2	1	0	3
višja šola	0	0	0	0	9	0	0	6
visoka šola oz. fakulteta	0	0	0	0	6	1	0	3
SKUPAJ	201	4	18	223	20	2	0	15

3. 2. 3. 1. Oblike izobraževanj v zavodu (formalne in neformalne)

Izmed vseh obsojencev, vključenih v izobraževanje, jih je v letu 2023 kar 91,4 % obiskovalo programe formalnega izobraževanja v zavodih. Zaprte osebe so obiskovale programe za pridobitev izobrazbe v zavodih Dob (122), OO Slovenska vas (20), OO Puščava (3), Celje (30), Oddelek Nova Gorica (2), Oddelek Novo mesto (17), Maribor (6), Ig (4), Oddelek Murska Sobota (1) ter v Prevezgornem domu Radeče (17).

V zavodu Dob je osnovno šolo za odrasle izvajal Center za izobraževanje in kulturo (CIK) Trebnje. Predavanj osnovne šole se je udeleževalo 38 obsojencev (2 iz OO Slovenska vas), od tega je bilo 13 obsojencev vključenih v opismenjevanje. Izobraževanje so uspešno zaključili 3 obsojenci. Programe srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in poklicno-tehničnega izobraževanja je izvajal javni zavod Cene Štupar – Center za izobraževanje Ljubljana (CILJ). V programu Gastronomske in hotelske storitve se je predavanj udeleževalo 31 obsojencev (od tega 4 iz OO Slovenska vas in 1 iz OO Puščava), program so uspešno zaključili 3 obsojenci. V programu Gastronomija in turizem so se predavanj udeleževali 4 obsojenci.

V SSI program Logistični tehnik je bilo vpisanih 19 obsojencev (od tega 4 iz OO Slovenska vas). V PTI program Logistični tehnik je bilo vpisanih 11 obsojencev (od tega 2 iz OO Slovenska vas). V program PTI Gastronomija sta bila vpisana 2 obsojenca (od tega 1 iz OO Slovenska vas).

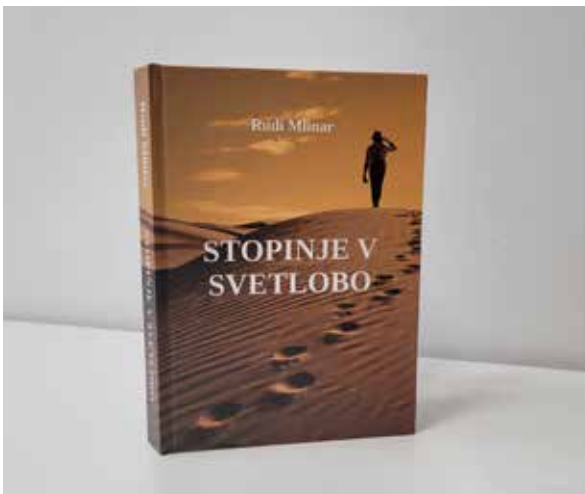
V sklopu projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« je CIK Trebnje izvedel usposabljanje za program NPK Pomočnik kuharja - izvedeno je bilo tudi certificiranje - vključenih je bilo 16 obsojencev (2 iz OO Slovenska vas), od tega je 9 obsojencev program uspešno zaključilo (1 iz OO Slovenska vas), ter usposabljanje za NPK socialni oskrbovanec - izvedeno je bilo tudi certificiranje - vključenih je bilo 10 obsojencev (1 iz OO Slovenska vas), od tega je 5 obsojencev program uspešno zaključilo (1 iz OO Slovenska vas). Izvedeno je bilo usposabljanje za program NPK Viličarist. Program je izvajala Ljudska univerza Šentjur. Vključenih je bilo 18 obsojencev (2 iz OO Slovenska vas), od tega je 16 obsojencev pridobilo certifikat (2 iz OO Slovenska vas).

CIK Trebnje je izvajal še tečaj slovenskega jezika za tujce v dveh skupinah, vanj je bilo vključenih 40 obsojencev.

V zavodu Celje so v okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« izvajali programa SPI Trgovec (3 obsojenci), SPI Gastronom hotelir (5 obsojencev) ter SSI Ekonomski tehnik (1 obsojenec). V zavodskih delavnicah in kuhinji omogočajo posameznim obsojencem, ki se izobražujejo v gostinskih, kovinarskih in mizarskih poklicnih programih, da opravijo zahtevani praktični pouk. Za obsojence se po potrebi organizira tudi učna pomoč, ki jo nudijo pedagogi v zavodu in Ljudska univerza Celje. V okviru projekta so izvedli tudi dva sklopa delovne terapije (vključenih 17 obsojencev). Velik pomen dajejo tudi opismenjevanju obsojencev ter pridobitvi osnovnošolske izobrazbe (13 obsojencev). Zaradi vse večjega števila tujcev in posledično porasta težav v sporazumevanju, so v sodelovanju z Ljudsko univerzo Celje v zavodu nadaljevali s tečajem slovenskega jezika za tujce (vključenih 19 obsojencev). V sodelovanju z Ljudsko univerzo Celje so izvedli še tečaj »dietni kuhar – dietna prehrana«, ki se ga je udeležilo 9 obsojencev in 1 pripornik.

V zavodu Koper so v sodelovanju z Ljudsko univerzo Ajdovščina nadaljevali z izvajanjem delovne terapije za pripornike (60 vključenih), v mesecu januarju so izvedli sklop delovne terapije za obsojence (5 vključenih). V sodelovanju z Ljudsko univerzo Koper so v mesecu oktobru in novembru izvedli 2x deset-urna tečaja računalništva »Dvig digitalnih kompetenc 30+« (vključenih 20 pripornikov). V Oddelku Nova Gorica je v sodelovanju z Ljudsko univerzo Nova Gorica potekalo osnovnošolsko izobraževanje. Vključena sta bila dva obsojenca.

V zavodu Ljubljana so dvakrat mesečno potekale motivacijske delavnice za obsojence in pripornike, ki jih je izvajala organizatorica izobraževanja za odrasle iz javnega zavoda Cene Štupar v okviru Svetovalnega središča Osrednje slovenske regije (8 obsojencev in 12-14 pripornikov). V Oddelku Novo mesto so v sodelovanju z Razvojno izobraževalnim centrom Novo mesto izvajali program opismenjevanja (17 udeležencev).

V zavodih je potekala predstavitev knjige Stopinje v svetlobo

Obsojenci iz celjskega zapora so obiskali muzej in si ogledali čebelarstvo razstavo

Poučen obisk ZPMZKZ Celje v prostorih gasilske brigade

Predavanje Mitje Duha v Prevzgojnem domu Radeče

V zavodu Maribor zaradi premajhnega števila zainteresiranih niso organizirali izobraževanja za pridobitve formalne izobrazbe v zavodu. V okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« so v sodelovanju z Andragoškim Zavodom Maribor izvedli usposabljanje za Nacionalno poklicno kvalifikacijo – NPK Čistilec prostorov (vključenih 7 obsojencev; 6 obsojencev je uspešno zaključilo usposabljanje). Izpit/certificiranje so izvedli v januarju 2023; na izpit je pristopilo 5 obsojencev, eden je bil ob zaključku usposabljanja premeščen v drug zavod. V Oddelku Murska Sobota je pedagog obsojencu nudil učno pomoč v okviru opismenjevanja.

V zavodu Ig so v okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« v sodelovanju s CDI Univerzum izvedli dva sklopa delovnih terapij (skupaj vključenih 20 obsojenk in 21 pripornic). V letu 2023 je bilo izvedeno tudi certificiranje za pridobitev za NPK tekstilni konfekcionar (priprave oziroma usposabljanje je bilo izvedeno že v letu 2022), katerega je uspešno opravilo sedem zaprtih oseb. Ena oseba je na certificiranje prišla celo s prostosti, saj je medtem (do certificiranja) že prestala kazen zapora. Štiri obsojenke so bile v začetku leta določen čas vključene v neformalno obliko opismenjevanja, ki jo je izvajala svetovalka za izobraževanje, zaposlitvene in prostočasne aktivnosti.

V Prevzgojnem domu Radeče so imeli mladoletniki možnost vključitve v različne formalne izobraževalne programe: trgovec, avtokaroserist, obdelovalec lesa, pomočnik v tehnoloških procesih (kovinar), kovinar-orođjar, administrator, gastronom-hotelir, tehnik varovanja, gastronom-turistični tehnik in osnovna šola za odrasle. Po potrebi (interesi mladoletnikov, specifična znanja, sposobnosti, možnosti vpisov, razporožljive oblike in načini ter organiziranost izobraževanja...) so vzpostavili nove kontakte in se dogovorili za nova sodelovanja na izobraževalnem področju. Vzpostavljena je široka mreža izobraževalnih institucij. Sodelovali so z Ljudsko univerzo Celje, STPŠ Trbovlje, Srednjo lesarsko in gozdarsko šolo Maribor, Vzgojnim zavodom Višnja Gora, SIC Ljubljana, Šolskim centrom Škofja Loka, Šolskim centrom Velenje, Srednjo gostinsko šolo Maribor in Šolskim centrom Ljubljana. Nižje poklicno izobraževanje je potekalo kot redna oblika izobraževanja v izpitni obliki. Praktični pouk, oziroma praktično usposabljanje pri delodajalcu, se je v celoti izvajalo v učnih delavnicah. Pri srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju je bil v večini praktični pouk realiziran v delavnicah Prevzgojnega doma Radeče, v manjšem obsegu tudi pri zunanjem delodajalcu. Priprave na izpite iz splošnih in strokovnih predmetov so potekale v domu. Delo se je izvajalo v kombinaciji s programi osnovne šole, pripravami na nacionalne poklicne kvalifikacije, opismenjevanja ter v kombinaciji s poklicnim oz. strokovnim izobraževanjem. Predmetni izpiti se v celoti izvajajo v izpitni obliki na matičnih šolah, s katerimi imajo mladoletniki sklenjene osebne izobraževalne načrte. Izvajale so se tudi številne oblike neformalnega izobraževanja (usposabljanja z delom v mizarški, kovinarski, ličarski delavnici, kuhinja, vrtnarstvo in parkovno uredjanje).

Z namenom krepitve duševnega zdravja, osebnega razvoja ter izboljšanja samopodobe, smo za zaprte osebe v sodelovanju z Inštitutom Stopinje v letu 2023 nadaljevali z izvajanjem delavnic »Križpotja«. Delavnice so bile usmerjene h krepitvi in opolnomočenju obsojencev v času prestajanja kazni zapora, spodbujanju razmišljanj, načrtovanj in sprejemanju pomembnih odločitev za nadaljnje življenje, krepitvi socialnih in komunikacijskih veščin, ki bodo udeležencem lajšala vzpostavljanje in ohranjanje kakovostnih odnosov v družini in družbi, pridobivanju notranje gotovosti in nadgradnji socialnih veščin za vključevanje v življenje po prestani kazni zapora. Delavnice so potekale v živo, na lokacijah zavodov, sodelovali so obsojenci iz zavodov Dob, Maribor, Ljubljana in OO Rogoza.

3. 2. 3. 2. Oblike izobraževanj izven zavoda (formalne in neformalne)

V zavodu Dob so bili trije obsojenci vpisani v višješolski študijski program Gostinstvo in turizem, ki ga izvaja Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma, višja strokovna šola. Študijske obveznosti so v letu 2023 opravljali v zavodu oziroma preko koordinatorke za izobraževanje. En obsojenec je diplomiral dne 10. 7. 2023, dva obsojenca nadaljujeta z izobraževanjem. En obsojenec je bil v študijskem letu 2022/23 vpisan v 1. letnik dodiplomskega študija Management mednarodne logistike, ki ga izvaja Visoka šola za transport in logistiko. Z obveznostmi je nadaljeval v drugem zavodu, ker je bil med prestajanjem kazni premeščen. V študijskem letu 2022/23 je bil en obsojenec evidenčno vpisan na dodiplomski študij na Teološki fakulteti. Obveznosti je opravljal na daljavo. En obsojenec je bil v študijskem letu 2022/23 vpisan v 2. letnik rednega študija Zgodovine na Filozofski fakulteti Maribor. Obveznosti je opravljal na daljavo. En obsojenec je bil v študijskem letu 2022/23 vpisan na redni visokošolski študij Aplikativna kineziologija. Program izvaja Fakulteta za vede o zdravju. Obsojenec je obveznosti opravljal na daljavo, izobraževanje je kasneje prekinil. V OO Slovenska vas je bil en obsojenec vpisan v višješolski študijski program Gostinstvo in turizem, ki ga izvaja Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma, višja strokovna šola. Študijske obveznosti je v letu 2023 opravljal v zavodu oziroma preko koordinatorke za izobraževanje. Obsojenec nadaljuje z izobraževanjem. V OO Puščava je en obsojenec vpisan v Šolski center Kranj – program mehatronika (izredni študij); opravi mora še diplomu (plačnik študija je delodajalec).

V zavodu Celje so imeli obsojenci možnost vključitve v redno šolo in dnevno obiskovanje pouka, programe izobraževanja ob delu z obiskovanjem predavanj in samoizobraževanje z izpiti s pomočjo konzultacij na šolah. Zavod ima utečeno sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami, kjer se najpogosteje izobražujejo njihovi obsojenci, glavna izobraževanja ostaja na Ljudski univerzi Celje. Glede na organizacijo dela in kadrovske možnosti se poslužujejo predvsem izobraževanja v zavodu. Obsojenci so zainteresirani predvsem za formalno izobraževanje, ker se zavedajo pomena uradnih spričeval za kasnejše zaposlovanje. V letu 2023 so imeli v zavodu eno zaprto osebo z izhodi in z urejenim statusom šolarja (redno vpisan na Srednjo upravno-administrativno

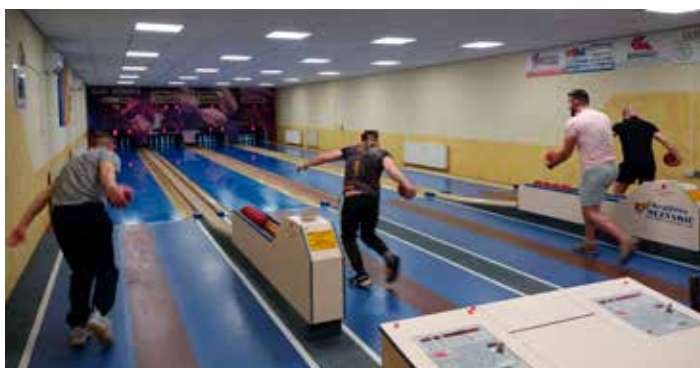
Nogometna tekma v ZPKZ Koper

Skupinski namenski izhod v ZPMZKZ Celje z ogledom roketne tekme

Tradicionalna čistilna akcija Odrprtega oddelka Slovenska vas

Aktivnost obsojencev iz ZPMZKZ Celje

Predavanje Mitje Duha v ZPKZ Dob

šolo v Ljubljani v šolskem letu 2022/2023. Gradivo je prejemal v zavod (povezava svojci, šola, zavod), izpite, seminarske naloge ter zagovore pa je opravljal v dogovoru s šolo. En obsojenec po zaključku projekta »Razvoj delovnih kompetenc za zaprte osebe« nadaljuje Srednje strokovno izobraževanje Ekonomski tehnik na Ljudski univerzi Celje.

Na OO Ig se je en obsojenec izobraževal v Šolskem centru za ekonomijo, pošto in telekomunikacije - višja strokovna šola, višješolski program Telekomunikacije, redni študij. En obsojenec je obiskoval Biotehniški izobraževalni center Ljubljana, višja strokovna šola, višješolski program Gostinstvo in turizem, redni študij. En obsojenec je obiskoval Erudio, višja strokovna šola, dvoletni program Logistično inženirstvo, izredni študij. En obsojenec je obiskoval CDI Univerzum, srednješolski program Ekonomski tehnik, izredni dijak. En obsojenec je obiskoval Academia d.o.o., višješolski program gradbeništva, izredni študij.

V zavodu Maribor je en obsojenec nadaljeval z izrednim izobraževanjem na višješolskem programu, na višji strokovni šoli; program je prekinil zaradi premestitve v drugi zavod. Na OO Rogoza je bil en obsojenec vpisan v višješolski program gradbeništva, en obsojenec je bil vpisan v srednjo šolo, en obsojenec je bil vpisan v osnovno šolo za odrasle, dvema obsojencema je bil omogočen vpis v šolo vožnje za opravljanje vozniškega izpita za B-kategorijo, en obsojenec je bil vključen v usposabljanje za poklicne voznike – koda 95.

V zavodu Ig sta bili dve obsojenki vključeni v formalni izobraževalni program izven zavoda, ena preko Ljudske univerze Radovljica v program za pridobitev srednje strokovne izobrazbe za naziv ekonomski tehnik ter druga preko Doba fakultete smer uporabna psihologija.

V prevzgojnem domu je mladoletnik v šolskem letu 2022/2023 zaključil prvi letnik srednješolskega programa, smer tehnik varovanja ter se v šolskem letu 2023/2024 vpisal v drugi letnik (v začetku meseca oktobra je zaključil z ukrepom oddaje v prevzgojni dom).

3. 2. 3. 3. Viri financiranja izobraževanja

Program osnovne šole je brezplačen, saj sredstva zagotavlja Republika Slovenija. Izobraževanje je bilo brezplačno tudi za vse, ki so se izobraževali v okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« (obsojenci so krili le stroške popravnih izpitov). V okviru omenjenega projekta so se izvajala usposabljanja in certificiranja za NPK in so bila prav tako v celoti financirana s strani Evropskega socialnega sklada in Republike Slovenije. Izobraževalne programe izven zavoda so si zaprte osebe financirale same in s pomočjo bližnjih ter delodajalcev.

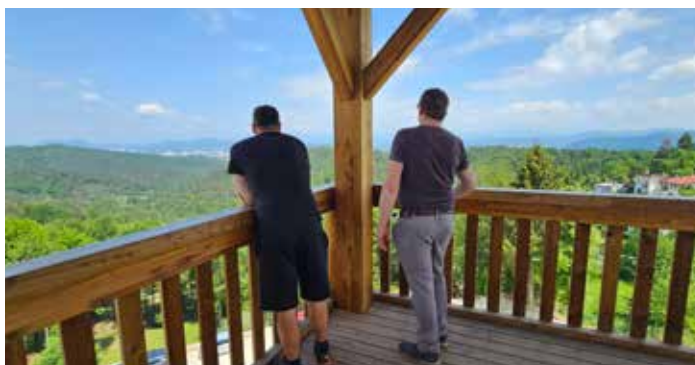
V zavodu Dob so bili tečajji slovenskega jezika za tujce financirani s strani programa CIK Trebnje. Po porabi vseh finančnih sredstev v okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« se je srednješolsko izobraževanje financiralo iz materialnih stroškov zavoda. V zavodu Celje so preko Ljudske univerze Celje organizirali program opismenjevanja, dokončanja osnovne šole, tečaj slovenskega jezika za tujce in tečaj dietni kuhar – dietna prehrana, ki so bili za obsojence brezplačni. Po porabi vseh finančnih sredstev v okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« je zavod trem obsojencem financiral opravljanje izpitov za dokončanje izobraževanja. V Oddelku Novo mesto je finančna sredstva za izobraževanje obsojencev zagotovil Razvojno izobraževalni center Novo mesto, ki je sredstva pridobil na javnih razpisih. Za mladoletnike v prevzgojnem domu je bilo izobraževanje brezplačno. Sredstva sta zagotavljala prevzgojni dom in javni gospodarski zavod.

3. 2. 3. 4. Motiviranje obsojencev za izobraževanje

Zavedamo se, da je izobraževanje eden izmed pomembnejših dejavnikov rehabilitacije in normalizacije zaprtih oseb, zato so vsi obsojenci seznanjeni z možnostjo izobraževanja v času prestajanja kazni zapora že v fazi sprejema. Svetovalci oz. pedagogi obsojence na podlagi že pridobljene izobrazbe in izkušenj usmerjajo v različne oblike izobraževanj že v uvodnih razgovorih in tudi v času prestajanja kazni zapora (motivacijski razgovori), prav tako so obsojenci glede izobraževanj informirani preko oglasnih desk, malih skupin, oddelčnih skupnosti. Obsojencem se poskušajo predstaviti pozitivni vidiki izobraževanj, kot na primer aktivno preživljanje prostega časa, nadgradnja znanj, pridobitev poklica, večja zaposljivost med in po prestani kazni, lažja vključitev v družbo po prestani kazni. Še posebej se spodbuja za vključitev tiste obsojence, ki so na prostosti že začeli kak program in ga niso dokončali. Način motiviranja je tudi v podeljevanju statusa izobraževanca, ki je z vidika podeljevanja ugodnosti enakovreden statusu delavca. V zavodu Celje tesno sodelujejo z Ljudsko univerzo Celje, ki obsojencem predstavlja različna izobraževanja ter po potrebi obsojencem nudi učno pomoč. V zavodu Koper so v letu 2023 sodelovali z Ljudsko univerzo Koper. V Oddelku Nova Gorica so ponovno pričeli z uspešnim in aktivnim sodelovanjem z Ljudsko univerzo Nova Gorica, ki je bilo v preteklih letih zaradi razglašene epidemije zelo okrnjeno. V Oddelku Novo mesto so imeli pomembno vlogo pri motiviranju obsojencev tudi strokovni delavci iz Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto. V zavodu Ig je v zvezi z motiviranjem in ugotavljanjem izobraževalnih potreb za zaprte osebe vzpostavljeno svetovanje preko Centra za dopisno izobraževanje (CDI Univerzum), ki ga na lokaciji zavoda opravijo njihovi predstavniki. V prevzgojnem domu sta mladoletnike motivirala pedagoga-andragoga skupaj z izvajalci izobraževanj. Proces motivacije se je začel že v sprejemni fazi s predstavitvijo izobraževalnih programov, ogledi delavnic in šole ter pogovori z delovnimi inštruktorji v učnih delavnicah in pedagogi-andragogi na šoli.

Kegljaški turnir v organizaciji ZPMZKZ Celje

Pohod obsojencev iz ZPKZ Ljubljana na Orle

3. 2. 3. 5. Omejitve

V programe v okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« so se lahko vključili samo tisti obsojenci, ki so imeli dovolj dolgo kazen, da so program zaključili do konca trajanja projekta (do konca leta 2023). Posledično se obsojenci, ki so se želeli vpisati v program, ki ga zaradi krajše kazni ne bi mogli zaključiti v zavodu, niso mogli izobraževati brezplačno, zaradi česar se je pojavila težava vezana na financiranje izobraževanja.

V nekaterih zavodih je velika težava tudi v tem, da nimajo ustreznih oz. namenskih prostorov za izobraževalne aktivnosti. Učilnice za izvedbo izobraževalnih programov so zastarele. Prav tako se srečujejo s težavo slabo opremljenih računalniških učilnic oz. le-teh nimajo. Da bi izobraževalni proces v zavodu približali tistemu, ki poteka na institucijah zunaj zavoda, bi bilo potrebno učilnice opremiti z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo.

V nekaterih zavodih se, predvsem glede na raznolikost populacije, fluktuacijo, interes, predhodno znanje, ipd. soočajo s težavami pri združevanju zadostnega števila kandidatov za določen program izobraževanja. Obsojenci imajo različne poklicne želje ter omejen izbor programov, ki bi jih lahko zavod ponudil. Le-to nemalokrat posameznika odvrne od izobraževanja v zavodu.

V zavodih, kjer obsojenci prestajajo krajše kazni, je težava tudi v tem, da termini izobraževanja pri andragoških in drugih izobraževalnih ustanovah zaradi krajših kazni pogosto časovno ne sovpadajo z obdobjem prestajanja kazni.

Težavo predstavlja tudi dejstvo, da je obsojence, ki prestajajo krajšo kazen zapora, težko motivirati za izobraževanja, tisti z daljšo kaznijo pa velikokrat nimajo prostih izhodov in se tako težje vključujejo v izobraževanje zunaj zavoda.

V primeru izobraževanj zunaj zavoda se lahko zaplete v primerih, kjer kandidati nimajo izhodov in je potrebno izvajati namenske izhode v spremstvu, kar pomeni dodatni strošek v breme obsojenca, prav tako pa tudi kadrovske težave pravosodne varnostne policije, ki praktično dodatnih obremenitev (v tem primeru vezano na šolanje zunaj zavoda), preprosto ne zmore.

V prevzgojnem domu so se srečevali s težavami kot so izostanki od pouka, nizko predznanje, motnje v vedenju, težave z odvisnostjo, nižje intelektualne sposobnosti, nizka in kratkotrajna motiviranost, dejstvo, da mladoletniku šolanje ne predstavlja vrednote ter pridobivanje ustreznega zunanjega dela.

3. 2. 3. 6. Uspehi

V vseh zavodih se je projekt »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« uspešno nadaljeval.

V zavodu Dob, OO Slovenska vas in OO Puščava se je kontinuirano izvajalo pet srednješolskih programov, ki so za obsojence, ki izpolnjujejo pogoje za izobraževanje v okviru evropskega projekta, v celoti brezplačni. Uspešno so bile zaključene tri skupine usposabljanja za NPK programe, v katere je bilo vključenih 36

Pevski nastop skupine Live v ZPKZ Ig

Pustna delavnica v ZPKZ Maribor

Pohod obsojencev Odprtega oddelka Slovenska vas

Velikonočna delavnica v ZPKZ Maribor

obsojencev, 33 obsojencev je pridobilo nacionalno poklicno kvalifikacijo. Izvedeni sta bili tudi dve skupini tečaja slovenščine za tujce. Obsojencem, ki so vključeni v terciarno izobraževanje, so v skladu z možnostmi zavoda omogočali opravljanje študijskih obveznosti na daljavo.

V zavodu Celje se je obsojenec, ki je v zavodu končal OŠ, v nadaljevanju vpisal v SPI Gastronomsko hotelirske storitve. Izvajanje srednješolskih programov (2 udeleženca sta uspešno opravila zaključni izpit), opismenjevanje, osnovna šola, uspešno zaključena dva sklopa delovnih terapij, tečaj slovenskega jezika ter začetni tečaj dietne prehrane. Motivacija obsojencev - udeležencev je bila na visoki stopnji, vendar je tudi to področje zahtevalo dodatno mero pozornosti vseh, tako udeležencev izobraževanja kot izvajalcev ter zavodskih delavcev. Medsebojna povezanost, sodelovanje vseh služb se je v letu 2023 še okrepila in nadgradila. V ospredje je postavljen posameznik, dobro timsko delo pa je eden najpomembnejših segmentov za doseg rezultatov na področju zavodskega izobraževanja.

V zavodu Koper so od januarja do oktobra izvajali delovne terapije (1x tedensko po dve skupini za pripravnike in v januarju skupino za obsojence), kamor so vključili 60 pripravnikov in 5 obsojencev, med njimi je bila večina tujcev. V mesecu oktobru in novembru so izvedli še dva 10-urna tečaja digitalne pismenosti (20 pripravnikov).

V Oddelku Novo mesto so v sodelovanju z Razvojno izobraževalnim centrom Novo mesto izvajali program opismenjevanja za obsojence in delavnice v okviru svetovalnega središča Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto. Velik uspeh prav gotovo predstavlja dokaj velika obiskanost vseh programov in delavnic, ki so se izvedli ter pozitivne povratne informacije s strani zaprtih oseb.

V Oddelku Murska Sobota so sodelovali s Svetovalnim središčem Murska Sobota, ki deluje pri Ljudski univerzi Murska Sobota. Njihov svetovalec je v individualnih pogovorih obsojencem nudil brezplačne informacije in svetovanje o možnostih izobraževanja v programih za odrasle.

V zavodu Ig vsako vključevanje v proces formalnega izobraževanja štejejo kot uspeh, saj si obsojenke s tem ustvarjajo možnosti za pridobitev višje stopnje izobrazbe in širitev obzorja tudi v okviru preventive. Nadaljevali so z izvajanjem delovnih terapij (izvedli so dva sklopa), v katere so bile vključene tako obsojenke kot tudi pripravnice. Uspešno je bil izpeljan postopek certificiranja za NPK tekstilni konfekcionar (opravilo ga je sedem obsojenk).

V prevzgojnem domu je ob stalni pomoči pedagogov-andragogov večini mladoletnikov uspelo doseči zastavljene cilje (uspešno opravljanje izpitov, zaključevanje izobraževalnih programov ali vsaj posamezne letnike oz. razrede). V izobraževanje oz. delo so bili vključeni vsi mladoletniki, dodatno so izboljšali fleksibilnost in potrebno diferenciacijo ter utrdili zaupanje pri sodelujočih zunanjih izobraževalnih institucijah.

3. 2. 3. 7. Izzivi in predlogi za izboljšanje

Financiranje izobraževanj zaprtih oseb je bilo z evropskim projektom »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« preneseno z obsojencev in zavodov na druge vire, kar pomeni več možnosti in lažjo dostopnost za obsojence. Glede na to, da izobraževanje lahko pripomore v procesu rehabilitacije in zmanjšuje negativne učinke zapora, bi morali področju izobraževanja nameniti posebno pozornost, predvsem pa zagotoviti sredstva za kontinuirano izvajanje različnih formalnih programov. Smiselno bi bilo, da se na državni ravni

Nogometna tekma v ZPKZ Ljubljana

poišče načine za enake možnosti zaprtih oseb na področju dostopnosti do sofinanciranja šolanja v času prestajanja kazni zapora. Glede na to, da je v naših zaporih vedno več tujcev, ki ne govorijo slovensko, bi bilo potrebno redno izvajati tečaje slovenskega jezika za tujce, katerih cilj je opismenjevanje tujcev za lažje vključevanje v zaporsko okolje v času prestajanja zaporne kazni in kasneje v vsakdanje življenje in družbo.

V zavodu Dob se srečujejo s prostorsko stisko, zastarelimi učilnicami in kadrovsko podhranjenostjo. Za zagotavljanje kvalitetnega izobraževanja bi bilo potrebno urediti dodatne šolske prostore, obstoječe pa posodobiti. Glede na število obsojencev, vključenih v izobraževanje, bi bilo potrebno zagotoviti tudi dodatno strokovno osebje.

Opazamo, da je veliko obsojencev digitalno nepismenih. Ker je danes digitalna pismenost ključna veščina in kompetenca za uspešno delovanje posameznika v sodobni družbi, bi bilo potrebno digitalnemu opismenjevanju nameniti posebno pozornost. Potrebno bi bilo urediti računalniško učilnico, kjer bodo imeli obsojenci možnost spoznavanja različnih aplikacij in orodij. Zaželeno bi bila računalniška učilnica z dostopom do interneta, saj bi lahko na ta način tudi obsojencem, ki so vključeni v terciarno izobraževanje, omogočili redno spremljanje in opravljanje študijskih obveznosti na daljavo.

V prevzgojnem domu se srečujejo z naslednji izzivi: vključevanje mladoletnikov v interne in zunanje tečaje, odpiranje novih možnosti delovnega usposabljanja v okoliških podjetjih, še dodatne izboljšave na področju varstva pri delu, organiziranje praktičnega pouka v sodelovanju z zunanjimi podjetji ali zavodi, postopna ureditev delavniških prostorov, pridobitev raznolikih naročil izdelkov in polizdelkov na nivoju JGZ Rinka, samooskrba zavodov in sistemsko pridobivanje naročil državnih institucij.

Pomoč obsojencev iz ZPMZKZ Celje v lokalni skupnosti po hudih poplavah

3. 3. PEDAGOŠKO DELO IN PROSTOČASNE DEJAVNOSTI

3. 3. 1. Delo pedagogov

Strokovni delavci – pedagogi, pripravijo osebni načrt prestajanja kazni za vsako zaprto osebo ter usmerjajo zaprto osebo v tisto obliko obravnave, ki jo potrebuje. Sodelujejo v strokovnem timu, ki pripravlja mnenja o obravnavi vsake zaprte osebe posebej. Pedagog obsojenca spremlja, po potrebi dopolnjuje njegov osebni načrt, ocenjuje in koordinira obsojenčevo prestajanje kazni ter vodi upravne postopke in pripravlja potrebno dokumentacijo kot so poročila in mnenja za sodišča ter druge organe, redno vodi zapise o vseh opravljenih razgovorih (uvodni, informativni, razbremenili, svetovalni), vodi potrebne evidence, z ostalimi strokovnimi delavci pripravlja letno poročilo, vodi osebni spis za obsojenca, sodeluje z ostalimi strokovnimi delavci, ipd. V letu 2023 so pedagogi izvajali tudi video-stike zaprtih s svojci.

Vrste aktivnosti/skupinske

Število seans	Obsojeniške			Mladoletniške			Skupaj		
	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi
Sestanki malih skupin	909	41	950	120	120	120	1029	161	1190
Sestanki oddelčnih / domskih skupnosti	186	5	191	6	6	6	192	11	203
Ostale oblike	783	8	791	0	0	0	783	8	791
SKUPAJ	1878	54	1932	126	126	126	2004	180	2184

31

Pedagog pri svojem delu uporablja individualne in skupinske metode dela. Razbremenilni razgovori, ki jih opravljajo, lahko prispevajo k ugodnejši klimi v zavodu in se nanašajo predvsem na stiske zaprtih oseb med prestajanjem kazni. V letu 2023 so pedagogi v vseh zavodih in prevzgojnem domu opravili skupno 2.184 skupinskih aktivnosti. Največ je bilo sestankov malih skupin 1.190, sestankov oddelčnih oziroma domskih skupnosti je bilo 203 in 791 ostalih oblik skupinskega dela. Sestanki malih skupin potekajo v vseh zavodih praviloma enkrat tedensko, vsak pedagog vodi skupine okoli 10 obsojencev. Kot tehnike dela se uporabljajo predavanja, vodene diskusije, izpolnjevanje vprašalnikov in delovnih listov, pogovor, interaktivne vaje, itd. Sestanki oddelčnih/domskih skupnosti se praviloma odvijajo enkrat mesečno, kjer so poleg pedagogov prisotni še drugi strokovni delavci, vodstvo zavoda ali oddelka, ter predstavniki oddelka za varnost. Ostale oblike skupinskega dela, ki ga izvajajo pedagogi, predstavljajo različne skupinske dogodke, ki nimajo vedno značaja kontinuiranega dela (sestanki po traktih, trening socialnih veščin, predavanja, recitali, predstavitve, razstave, tečaji, ustvarjalne delavnice, razni športni in kulturni dogodki, delavnice nenasilne komunikacije, peka palačink in pic, itd). V prevzgojnem domu potekajo male skupine vsakodnevno, vodi jih pedagog.

Obisk cirkuških artistov v ZPKZ Ig

Poslikave v jedilnici ZPKZ Maribor, nastale v sklopu delovne terapije

Število aktivnosti/individualne

32

Število seans	Priporniki			Obsojenci			Nadomestni zapor			Mladolletniki			Skupaj		
	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi
Uvodni razgovor	883	0	883	1485	91	1576	138	0	138	6	0	6	2512	91	2603
Informativni razgovor	2574	0	2574	28595	79	28674	480	0	480	166	14	180	31815	93	31908
Svetovalni razgovor	756	0	756	7615	1502	9117	203	0	203	75	0	75	8649	1502	10151
Razbremenilni razgovor	382	0	382	2254	2	2256	80	0	80	27	0	27	2743	2	2745
Krizna intervencija	243	0	243	482	0	482	7	0	7	3	0	3	735	0	735
Kontinuirana obravnava	70	0	70	1484	0	1484	32	0	32	240	0	240	1826	0	1826
Učna pomoč	0	0	0	30	1	31	0	0	0	0	0	0	30	1	31
Ostalo	730	0	730	3866	16	3882	128	0	128	0	0	0	4724	16	4740
SKUPAJ	5638	0	5638	45811	1691	47502	1068	0	1068	517	14	531	53034	1705	54739

Individualno obliko obravnave v največji meri predstavljajo različne oblike razgovorov, intervencij in drugih oblik pristopov. Zaprte osebe se lahko na razgovore prijavljajo pisno preko prijavnice, ustno pri pravosodnih policistih ali neposredno pri pedagogu. Individualne oblike obravnav se izvajajo tudi na pobudo pedagoga. Zaradi narave dela pedagogov je težko točno številično in vsebinsko ovrednotiti vse aktivnosti, kljub temu pa so v tabeli zabeležene tiste aktivnosti, ki so imele pomemben vpliv na nadaljnje usmerjanje pripornika, obsojenca ali mladoletnika.

V letu 2023 so pedagogi skupaj opravili 54.739 zabeleženih aktivnosti. Prevladovali so informativni in svetovalni razgovori.

Število razgovorov s svojci in sodelovanje z zunanjimi institucijami

33

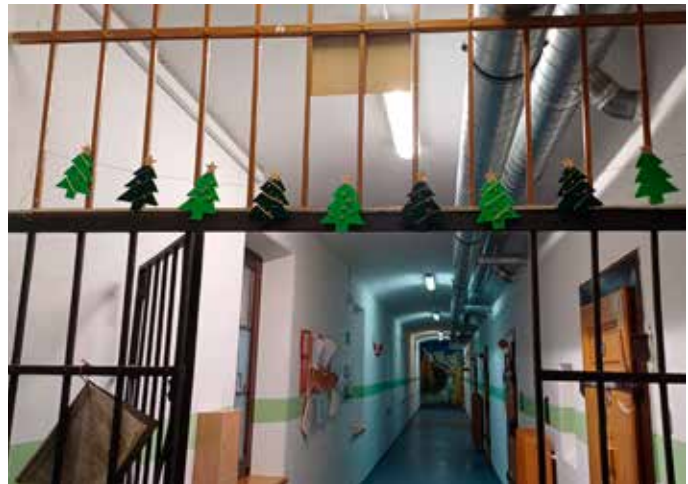
Število	Priporniki			Obsojenci			Nadomestni zapor			Mladolletniki			Skupaj		
	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi
Svojci/ostali	48	0	48	634	67	701	12	7	19	9	0	9	703	74	777
Zunanje inštitucije	218	0	218	2553	62	2615	86	5	91	15	2	17	2872	69	2941
Ostalo	10	0	10	495	25	520	4	2	6	3	0	3	512	27	539
SKUPAJ	276	0	276	3682	154	3836	102	14	116	27	2	29	4087	170	4257

Pohod obsojencev iz Odprtega oddelka Puščava

Obsojenci iz ZPMZKZ Celje so obiskali jamo Pekel

Praznična okrasitev v Oddelku Novo mesto

Zaradi potreb je največ aktivnosti namenjenih obsojencem in obsojenkam. Sodelovanje s svojci in drugimi osebami poteka na več načinov, in sicer preko razgovorov v zavodu, preko telefona ali preko pisnih oblik komunikacije. S svojci in drugimi (če se s tem strinja tudi obsojenec) se razgovori opravljajo v zavodu, npr. pred pričetkom koriščenja ugodnosti, na željo obsojencev, v postopku odločanja o odobritvi dodatnih obiskovalcev, itd. Z zunanjimi institucijami se sodeluje osebno ob obiskih v zavodih, preko pisne dokumentacije (se posreduje oziroma pridobiva določene informacije, ki se jih nato uporablja pri nadaljnji obravnavi obsojenca), preko telefonskih pogovorov ali preko elektronske pošte. Najpogosteje se sodeluje s centri za socialno delo, z drugimi zavodi za prestajanje kazni zapora, z enotami za probacijo, z enotami zavoda za zaposlovanje, domovi za starejše občane, upravnimi enotami, občinami, sodišči, zdravstvenimi institucijami, policijo, bankami, nevladnimi organizacijami, samskimi domovi, društvi, delodajalci, izobraževalnimi institucijami, veleposlaništvu, z zunanjimi delodajalci oz. delovnimi organizacijami, ambulantami za zdravljenje odvisnosti, društvi za pomoč odvisnikom in njihovim svojcem, itd.

Priprava zahtevnih besedil

Vrsta dokumenta	Priporniki			Obsojenci			Nadomestni zapor			Mladoletniki			Skupaj		
	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi
Osebni načrt/dopolnitve ON	0	0	0	5063	297	5360	119	5	124	153	1	154	5335	303	5638
Poročila/mnenja	259	0	259	2981	71	3052	12	0	12	42	1	43	3294	72	3366
Odločbe/sklepi	8	0	8	5187	192	5379	58	4	62	29	0	29	5282	196	5478
Ostalo	75	0	75	6636	332	6968	9	0	9	6	0	6	6726	332	7058
SKUPAJ	342	0	342	19867	892	20759	198	9	207	230	2	232	20637	903	21540

34

Delovno mesto pedagoga je v veliki meri tudi uradniško delovno mesto, zato je njihovo dejansko pedagoško delo podvrženo velikemu številu priprav zahtevnejših besedil. Obsojenca se med prestajanjem kazni spremlja, njegovo prestajanje kazni se obravnava na t. i. spremljevalnih konferencah, na podlagi katerih nastajajo dodatki in spremembe osebnih načrtov obsojencev. V minulem letu je bilo pripravljenih največ osebni načrtov in dodatkov k osebnim načrtom ter odločb in sklepov.

Skupno število pripravljenih dokumentov in zahtevnih besedil kaže, da je pedagoško delo v zaporih zelo obremenjeno z administrativnimi in upravnimi postopki, kar oddaljuje osnovno poslanstvo tega področja in zmanjšuje možnost intenzivnejšega izvajanja neposrednih pedagoških aktivnosti z zaprtimi osebami. Cilj je, da si prizadevamo za spremembe predpisov v smeri zmanjševanja administriranja.

3. 3. 2. Prostočasne dejavnosti

Prostočasne dejavnosti predstavljajo zelo pomemben del vsakdana obsojencev v času prestajanja kazni zapora, še posebej pri mladoletnikih. Prostočasne dejavnosti omogočajo aktivno preživljanje časa, priložnost za ustvarjanje in pozitivno samopotrjevanje, sproščanje napetosti in zmanjšanje razlikovanj na podlagi kulturnih, etičnih, verskih in socialnih dimenzij življenj mladoletnikov, zato jim je bila tudi leta 2023 namenjena velika pozornost.

Obsojenci in mladoletniki so preživljali prosti čas v najrazličnejših organiziranih dejavnostih, ki so jih vodili zavodski delavci. V vseh zavodih in oddelkih so prevladovale športno-rekreativne dejavnosti, pomembno vlogo so imele tudi najrazličnejše ustvarjalne dejavnosti.

3. 3. 2. 1. Organizirane prostočasne dejavnosti v zavodu

V vseh zavodih so potekale raznolike dejavnosti. Obsojenci in mladoletniki so se lahko vključevali v različne športne aktivnosti, ustvarjalne, literarne, kulturne in kulinarične delavnice ter različna tekmovanja.

3. 3. 2. 2. Organizirane prostočasne dejavnosti izven zavoda

Obsojenci so se udeleževali pohodov v naravo in hribe, se udeležili športnih iger oddelkov ZPKZ, obiskali razne športne prireditve, božične sejme in razstavo gob, si ogledali likovne delavnice in galerije. Obsojenci ZPMZKZ Celje so sodelovali pri prostovoljnem delu društva paraplegikov JV Slovenije, obsojenke ZPKZ Ig pa so sodelovale pri projektu CUDV Draga.

3. 3. 2. 3. Gostovanja zunanjih ustvarjalcev v zavodu

V zavodih so pod mentorstvom zunanjih izvajalcev potekale filmske, glasbene in kulturne delavnice. Potekali so glasbeni nastopi (npr. tradicionalno Čuzafešt v ZPKZ Maribor). Poudarek je bil na krepitvi duševnega zdravja, zato je bilo tudi na to temo izvedenih več predavanj.

3. 3. 2. 4. Zavodske knjižnice

V zavodskih knjižnicah je potekala redna izposoja knjig, v nekaterih zavodih je bila omogočena tudi izposoja v lokalnih in potujočih knjižnicah. Zavodske knjižnice so obogatile svoje zbirke s knjigami, ki so jim jih podarile lokalne knjižnice, izobraževalne ustanove in posamezniki. Za izposajo in vračanje knjig so skrbeli zaposleni in zaprte osebe. V zavodu Ig so bile najbolj izposojane knjige o osebni rasti, v ostalih zavodih pa predvsem romani, zgodovinske knjige in zakonodaja.

Zavodi so se ob Svetovnem dnevu knjige pridružili tudi akciji Noč knjige.

3. 3. 2. 5. Zavodski časopisi

Namen časopisov je predstaviti aktivnosti in življenje v posameznem zavodu kot ga vidijo in doživljajo zaprti. V zavodu Dob so izdali časopis Razpotja, v zavodu Ljubljana časopis Novičnik Povšetove, v zavodu Celje časopis Novičnik iz Piskra, v oddelku Rogoza časopis V parku, v zavodu Ig časopis Izza grajskih zidov in v PD Radeče časopis Grajske novice.

Pohod v organizaciji ZPMZKZ Celje

3.3.2.6. Omejitve

Zavodi se srečujejo s težavami glede zagotavljanja materiala za tovrstne aktivnosti ter pomanjkanjem osnovnih pripomočkov, pa tudi s kadrovskimi težavami, s prostorsko stisko in dejstvom, da ni na voljo dovolj primernih prostorov.

3.3.2.7. Uspehi

V letu 2023 je bilo izvedenih precej dogodkov, pri čemer je pohvalna zavzetost zaposlenih in ustvarjalnost zaprtih oseb. Organiziranih je bilo tudi več novosti, ki so pri zaprtih razvijale krepitev vrednot in medsebojno sodelovanje.

3.3.2.8. Izzivi in predlogi za izboljšanje

V prihodnje se bo zasledovalo cilj čim več sodelovanja z zunanjimi ustanovami in v povezavi s tem vključevanja v projekte, razvijanja kulturne dejavnosti, slikarskih tečajev, srečanj s pesniki, pisatelji, popotniki, igralci, organiziranja različnih športnih dogodkov, ustanovitev glasbene skupine, filmskega krožka, organiziranja koncertov in drugo. Potrebno bi bilo izobraževanje zaposlenih na področju prostočasnih aktivnosti in na področju specialnih oblik dela. S strani zaposlenih je bila izražena potreba, da se v vseh zavodih zaposli ustrezno usposobljenega delavca, ki bi se ukvarjal izključno z organiziranjem in izvajanjem prostočasnih dejavnosti. Nekateri zavodi opozarjajo na ureditev zunanjih površin za športne dejavnosti. Poudarjajo, da je nujno potrebno povezovanje zavodov, izmenjava idej, metod dela in skupna strategija zavodov. Opozarjajo še, da bi bilo nujno potrebno urediti možnost prodaje izdelkov, ki nastanejo v okviru prostočasnih dejavnosti.

3.4. PSIHOLOŠKA DEJAVNOST

Delo psihologov v zavodih je bilo vsebinsko raznoliko in prilagojeno obravnavani populaciji. Vsi zavodski psihologi so s sprejetimi zaprtimi osebami opravljali uvodne razgovore. Ponekod so jih opravili z vsemi, večinoma pa so se usmerjali na vedenjsko zahtevnejšo populacijo. Na uvodnih razgovorih so zaprte osebe seznanjali z zavodskim

V sodelovanju s Knjižnico Radeče so v Prevzgojnem domu Radeče izvedli delavnico za otroke

življenjem. Predstavili so jim psihološke storitve in druge oblike zavodskih dejavnosti ter jih usmerjali in spodbujali k funkcionalnemu vedenju. Zaznavali so morebitno osebno problematiko, kot so prilagoditvene težave, odvisnost, samomorilno ogroženost in psihične težave ter izpeljali potrebne ukrepe za obravnavo in rešitev problematike. Uvodna diagnostika je bila bolj poglobljena v zavodih z manjšim prilivom zaprtih oseb. Psihodiagnostične ugotovitve so bile v pomoč pri izdelavi okvirnih individualnih programov dela z obsojenci. V nadaljnjem svetovno-terapevtskem delu z zaprtimi osebami so psihologi te ugotovitve dopolnjevali v smislu procesne diagnostike.

Vrste psiholoških obravnav po kategorijah zaprtih oseb in po spolu

35

Vrsta obravnave	Priporniki			Obsojenci			Nadomestni zapor			Mladoletniki			Skupaj		
	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi
Uvodni razgovori	34	687	721	26	660	686	0	1	1	0	8	8	60	1356	1416
Informativni razgovori	7	143	150	178	1325	1503	0	0	0	0	3	3	185	1471	1656
Razbremenilni razgovori	0	34	34	3	68	71	0	0	0	0	0	0	3	102	105
Krizna intervencija	44	497	541	95	602	697	0	0	0	0	0	0	139	1099	1238
Kontinuirana obravnava	1	1650	1651	5	261	266	0	0	0	0	4	4	6	1915	1921
SKUPAJ	86	3011	3097	307	2916	3223	0	1	1	0	15	15	393	5943	6336

V letu 2023 so psihologi opravili 1.416 uvodnih razgovorov, od tega 721 (50,92 %) s priporniki, 686 (48,45 %) z obsojenci, 8 (0,56 %) z mladoletniki ter z 1 (0,07 %) osebo, ki ji je bila izrečena kazen nadomestnega zapora. Število vseh opravljenih uvodnih razgovorov je za 347 razgovorov, ali 24,51 % večje od lanskega.

Psihologi so skupaj opravili 6.336 seans, kar je 7,29 % več kot v letu 2022. V 105 primerih je šlo za krizne intervencije, ki se izvajajo ob akutnih osebnih stiskah, kot so samomorilne težnje in samopoškodbe, depresivna stanja in akutne čustvene napetosti. V 1.238 primerih je bil opravljen razbremenilni razgovor.

424 zaprtih oseb je bilo kontinuirano obravnavanih. Z njimi je bilo opravljenih 1.656 razgovorov, kar je za 1,51 % seans več kot v letu poprej. Na število seans poleg posameznikove psihološke problematike vpliva tudi časovni dejavnik (koliko časa je zaprta oseba v določeni ustanovi). Najdaljše kontinuirane obravnave potekajo v zavodu Dob, kjer obsojenci prestajajo najdaljše kazni.

Poleg obravnav, povezanih s psihološko problematiko zaprtih oseb, so psihologi opravili tudi 1.921 informativnih razgovorov, kar je za 3,32 % manj kot v letu poprej.

36

Število psihološko obravnavanih oseb po kategorijah in po spolu

Število oseb	priporniki			obsojenci			nadomestni zapor			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
obrnave	1	45	46	14	361	375	0	0	0	0	3	3	15	409	424
intervence	0	34	34	1	62	63	0	0	0	0	0	0	1	96	97
razgovori	33	1479	1512	44	1073	1117	0	3	3	0	9	9	77	2564	2641
SKUPAJ	34	1558	1592	59	1496	1555	0	3	3	0	12	12	93	3069	3162

V različne oblike psihološke obravnave je bilo vključenih 3.162 zaprtih oseb. Od tega je imelo 1.592 oseb status pripornika (50,35 %), 1.555 je bilo obsojencev (49,18 %) in 12 mladoletnikov (0,4 %). Kontinuirano je bilo obravnavanih 424 oseb, med njimi 46 pripornikov, 375 obsojencev in 3 mladoletniki. Praviloma so bile obravnave pripornikov krajše, vendar mnoge med njimi strokovno nič manj zahtevne, še zlasti ob kriznih posredovanjih. Tovrstne pomoči je bilo deležnih 97 oseb.

Število zaprtih oseb, s katerimi so psihologi opravili različne vrste seans, se je povečalo za 23,24 %, oziroma 735 oseb, pri čemer se je število vseh opravljenih seans povečalo za 7,29 %, oziroma 462 seans. Število informativnih razgovorov se je zmanjšalo za 3,32 %, število razbremenilnih razgovorov pa povečalo za 15,02 %. Število uvodnih razgovorov se je povečalo za 24,51 %, število razgovorov znotraj kontinuiranih obravnav pa za 1,51 %.

Število kriznih intervencij se je zmanjšalo za 22,22 %. Število oseb, ki so bile interventno obravnavane pa za 23 %. Število oseb, ki so bile kontinuirano obravnavane, se je povečalo za 1,89 %. Povprečna obravnava je trajala 3,91 seanse in se glede na preteklo leto ni spremenila.

Vrsto in vsebino obravnav so določale tako posameznikova problematika, motivacija in sposobnost za spremembo, kot tudi strokovna izhodišča posameznih psihologov. Ta so pokrivala različna področja – od učenja spretnosti komuniciranja in socialnih veščin do razvojno-analitičnega in kognitivno-vedenjskega pristopa.

Tudi v tem letu je v zavodu Dob kontinuirano delovala edukativna skupina za obsojence s kaznivimi dejanji zoper spolno nedotakljivost. Udeleženci skupine so se dobili na 15 seansah v trajanju ene ure, ki so potekale praviloma enkrat tedensko. Izvedena sta bila dva ciklusa skupinskih srečanj. V skupinsko psihološko obravnavo je bilo skupaj vključenih 15 obsojencev.

Psihologi so se v letu 2023 vključevali tudi v obravnave oseb s težavami zaradi zlorabe drog in alkohola in obravnave oseb s kaznivimi dejanji z elementi nasilja ter v kadrovske selekcije.

Izvedena sta bila dva aktiva psihologov. Supervizije psihologov so se v letu 2023 odvijale v zmanjšanem obsegu, izvedene so bile štiri supervizije v trajanju po pet ur.

V letu 2023 je psihološka služba nadaljevala sodelovanje z Upravo za probacijo na področju obravnave storilcev spolnih kaznivih dejanj. Na obdobjih srečanjih smo izmenjevali izkušnje in obravnavali posamezne primere.

Kadrovska zasedenost s psihologi tudi v letu 2023 ni bila zadostna. V Prevezgojnem domu Radeče že od sredine leta 2021 nimajo psihologa. S 1. 9. 2023 je bilo z novo zaposleno psihologinjo sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas, vendar ga je po dveh tednih prekinila. V Prevezgojnem domu so ponovili razpis, vendar psihologa niso uspeli zaposliti. V sled kadrovskega primanjkljaja so psihologi iz zavoda Dob opravljali tudi individualno psihološko obravnavo treh mladoletnikov, storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost v prevzgojnem domu.

V mesecu aprilu 2023 se je dotedanjemu timu v zavodu Dob pridružila novo zaposlena psihologinja, ki je opravljala delo v 1. oddelku obsojencev. Za dolgoročno sodelovanje se ni odločila in je dala odpoved po izteku poskusnega dela. Za naraščajoče število zaprtih oseb v zavodu Dob tako še vedno skrbijo trije psihologi. Novembra 2023 je psihologinja v zavodu Ljubljana nadomestila psihologa na Generalnem uradu, posledično pa je v zavodu Ljubljana ostal zaposlen samo en psiholog. Psihologinje v zavodu Ljubljana še niso nadomestili.

Tako kot v celotnem slovenskem prostoru, se tudi v zaporskem sistemu srečujemo s kadrovskim primanjkljajem psihologov. Kljub razpisom za prosto delovno mesto psihologa se kandidati ustrezne smeri ne prijavijo, če pa že pridobimo novega psihologa v sistem, ta pogosto po krajšem času zaposlitve zaključi s svojim delom v zaporu. V prihodnje bi bilo potrebno nameniti več pozornosti temu, kako pritegniti nove psihologe v zaporski sistem, saj se z večanjem števila zaprtih oseb, posledično pa tudi števila opravljenih psiholoških razgovorov, konstantno kaže potreba po psihološki obravnavi zaprtih oseb, ter pomembnost psihološkega dela znotraj zaporskega sistema.

Poslikave v jedilnici ZPKZ Maribor

Izdelki, nastali v okviru delovne terapije v ZPKZ Koper

3. 5. SOCIALNO DELO IN POMOČ PRI SOCIALNEM VKLJUČEVANJU PO ODPUSTU

37

Število oseb	Priporniki			Obsojenci			Nadomestni zapor			Mladoletniki			Skupaj		
	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi	M	Ž	Vsi
Uvodni razgovori	241		241	986	41	1027	107	5	112	6		6	1340	46	1386
Informativni razgovori	801	25	826	4379	121	4500	242	6	248	6		6	5428	152	5580
Svetovalni razgovor	269		269	1946	1	1947	130		130	2		2	2347	1	2348
Razbremenilni razgovori	135	1	136	1075	57	1132	89		89				1299	58	1357
Krizna intervencija	66		66	122		122	1		1				189		189
Kontinuirana obravnava	8		8	620		620	9		9	1		1	638		638
Učna pomoč				6		6							6		6
Ostalo	123	19	142	281	156	437	51	7	58				455	182	637
SKUPAJ	1643	45	1688	9415	376	9791	629	18	647	15		15	11702	439	12141

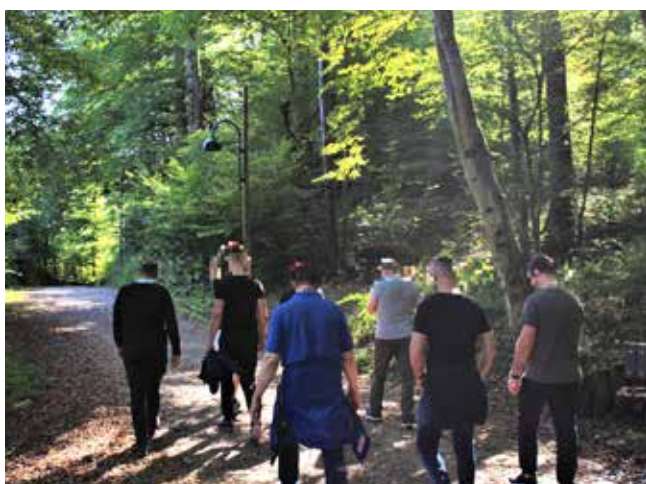
3. 5. 1. Socialno delo s priporniki

Pomoči socialnih delavcev je bilo deležnih 410 pripornikov. Najpogostejše vsebine so bile: pomoč pri urejanju denarne socialne pomoči, bivanjska problematika, zdravstveno zavarovanje, zagotavljanje oblačil in obutve, brezplačna pravna pomoč, vključevanje v projekte pomoči, medosebni in družinski odnosi, stiki z otroki, razreševanje kriznih situacij in pogovori o poteku sodnih obravnav.

Med izvrševanjem pripora je bilo za 83 pripornikov vzpostavljeno sodelovanje s pristojnim centrom za socialno delo.

Poseben izziv je predstavljalo delo s tujci, zlasti na področju komunikacije in nudenja zadostne količine oblačil.

Zaradi nastopa pripora je zaposlitev izgubilo 136 pripornikov.

Pohod obsojencev iz ZPKZ Maribor v bližnjo okolico

Obsojenci iz ZPKZ Dob so se v šahovskem tekmovanju uvrstili med najboljše svetovne ekipe

3. 5. 2. Socialno delo z obsojenci, mladoletniki in osebami v nadomestnem zaporu

3. 5. 2. 1. Sprejemna faza

V sprejemni fazi je bila pri 188 osebah ugotovljena kompleksnejša socialna problematika.

Pomoč socialnega delavca v zavodu je odklonila 1 oseba.

Zavodi so zaprosili za podatke iz uradnih evidenc centra za socialno delo za 544 na novo sprejetih oseb. Prejeli so 425 odgovorov.

Sodelovanje zavodov z zunanjimi ustanovami

Število vseh novo sprejetih obs.	Število obs., ki ima mladoletne otroke	Število mladoletnih otrok
1282	484	882

38

3. 5. 2. 2. Sodelovanje z zunanjimi izvajalci socialnega varstva in drugimi ustanovami, društvi, nevladnimi organizacijami

Povezovanje z zunanjimi institucijami pomeni pripravo obsojencev na življenje po odpustu s prestajanja kazni in sprotno reševanje problemov v času prestajanja kazni. Aktivnejše sodelovanje je v predodpustni fazi, predvsem s pristojnimi centri za socialno delo in Zavodom RS za zaposlovanje, z namenom vključevanja obsojencev v programe aktivnega iskanja zaposlitve. Zavodi se povezujejo z društvi, lokalno skupnostjo, izobraževalnimi in zdravstvenimi ustanovami, probacijskimi enotami, knjižnicami, konzulati, upravnimi enotami, bankami, materinskimi domovi, zavetišči, domovi za starejše, Rdečim križem, Karitasom, sodišči, policijo, stanovanjskimi skladi, Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, notarji. Socialni delavci organizirajo tudi namenske izhode v povezavi z obiski navedenih institucij. Še posebej uspešno zavodi sodelujejo z Društvom za nenasilno komunikacijo, kamor so vključeni obsojenci s kaznivimi dejanji z elementi nasilja. V mesecu decembru so v enem od zavodov gostili predstavnike Zavoda RS za zaposlovanje, ki so pripravili obsežno predstavitev njihove inštitucije, podatke o brezposelnosti in deficitarnih poklicih, podatke o prostih delovnih mestih in programe usposabljanja.

Zavode so strokovni delavci CSD obiskali 181-krat.

Zavode so druge institucije obiskale 438-krat - društva, probacijske enote, izobraževalne ustanove, ZRSZ, knjižnice, predstavniki verskih skupnosti.

Na splošno z nobeno od organizacij zavodi niso zaznali težav pri sodelovanju. Za srečanje so se dogovarjali telefonsko, dopisno ali osebno. Občasno se pogreša zgolj bolj obsežna poročila CSD.

3. 5. 2. 3. Osrednje vsebine socialnega dela v času prestajanja kazni

Pomoč ali urejanje z družino je potrebovalo 331 oseb.

Pomoč ali urejanje na materialnem področju je potrebovalo 691 oseb.

Posredovanih je bilo 130 predlogov za sklic multidisciplinarnega tima.

Sodelovanje s centri za socialno delo je potekalo dobro, nemoteno. Težave je občasno povzročala visoka fluktuacija strokovnih delavcev.

Delež terenskega dela:

- obiski na domu: 8,
- obiski na CSD: 142,
- obiski na Zavodu RS za zaposlovanje: 4,
- obiski v drugih ustanovah: 88 – probacijskih in upravnih enotah, društvih, materinskih domovih, vzgojnih zavodih, Rdečem križu, Karitasu, ZPIZ, zavetiščih, samskih domovih, zdravstvenih institucijah, bankah, poštah, pri notarju in CUDV.

3. 5. 2. 4. Obdobje pred odpustom

Pred odpustom so zaradi načrtovanja programa potrebnih ukrepov pomoči obsojencu po prestani kazni potekali 204 strokovni timi. Zaradi pogojnega odpusta z varstvenim nadzorstvom je z UPRO potekalo 49 strokovnih koordinacij.

Predlagane naloge po številu:

- 15 brez navodil,
- 15 zaradi obravnave alkohola,
- 25 zaradi obravnave prepovednih drog,
- 39 zaradi obravnave nasilja,
- 13 obisk psihološke ali druge posvetovalnice.

Šest mesecev pred odpustom se je v evidenco brezposelnih na ZRSZ prijavilo 109 oseb.

Pred odpustom se je uspelo zaposliti 8 obsojencev.

3. 5. 2. 5. Zaposlitev

Zaradi nastopa kazni je zaposlitev izgubilo 139 oseb.

Pri pravnih ali fizičnih osebah zunaj zavoda je bilo zaposlenih 34 oseb.

Noč knjige v ZPKZ Maribor

Delež urejene oziroma neurejene zaposlitve ob odpustu obsojencev

Zavod	urejena zaposlitev			neurejena zaposlitev			SKUPAJ
	M	Ž	ML	M	Ž	ML	
	265	4		1075	45	6	1395

Razlogi za neurejeno zaposlitev ob odpustu

	M	Ž	ML
zaposlitve ni bilo možno zagotoviti – prijava na ZRSZ	310	3	2
zaposlitve ni bilo možno zagotoviti – brez prijave na ZRSZ	198	20	
tujci	255	7	
zdravstveni razlogi	29	6	
vklučeni v postopek ugotavljanja delazmožnosti	11		
odklonitev pomoči	39		
vklučeni v redno izobraževanje	6		2
upokojenci	44	3	
drugo	448	10	2
SKUPAJ	1340	49	6

3. 5. 2. 6. Nastanitev

Nastanitev obsojencev ob odpustu

Nastanitev	M	Ž	ML
v lastnem domu (kjer je živel/a prej)	724	37	5
pri sorodnikih (na novo)	107	4	
v podnajemniški sobi	56	5	
v samskem domu	27		
zavetišče za brezdomce	47		
v dodeljeni sobi ali stanovanju	34		
v prehodnem domu za tujce	91		
v domu za starejše občane			
neurejena nastanitev			
drugo	254	3	1
skupaj	1340	49	6

Zaradi prestajanja kazni je nastanitev izgubilo 131 oseb. Pri urejanju nove nastanitve je pomoč potrebovalo 74 oseb. Pomoč pri urejanju nastanitve je odklonilo 23 oseb.

Najpogostejša problematika pri nameščanju je pomanjkanje namestitev oziroma njihova težje dostopna cena. Zavetišča za brezdomne in samski domovi so pogosto natrpani. Najemodajalci so do najemnikov, ki so v preteklosti prestajali kazen zapora, pogosto odklonilni. Problem predstavlja tudi plačilo akontacije najemnine. Večina obsojencev je imela ob odpustu urejeno nastanitev v lastnem domu oziroma tam, kjer so živeli prej, aktivno pa se pri iskanju namestitve vključijo tudi ožji svojci oziroma prijatelji. Težava je prisotna predvsem v manjših občinah, ki pogosto nimajo začasnih bivalnih enot ali najemnih stanovanj, oziroma dajejo prednost drugim ranljivejšim kategorijam (družine, matere samohranilke, osebe s posebnimi potrebami). Pri starejših obsojencih se išče primerna nastanitev tudi v domovih za starejše.

3. 5. 2. 7. Materialno stanje

Pomoč pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev ob odpustu je bila nudena 512 osebam.

Pomoč v obleki, obutvi, perilu je bila s strani zavoda dodeljena 461 osebam.

Pomoč v obliki brezplačne vozovnice do kraja bivanja je bila dodeljena 142 osebam.

3. 5. 3. Prostovoljstvo

V letu 2023 prostovoljstvo ni potekalo.

3. 5. 4. Število individualnih razgovorov socialnega delavca

Zavodi in socialni delavci so se v letu 2023 soočali z večjim pripadom zadev in številom zaprtih oseb s kompleksnejšo socialno problematiko. Delno razbremenitev vidijo v debirokratizaciji, s čimer bi lahko opravili več terenskega dela. Poseben izziv je predstavljalo delo s tujci, zlasti na področju komunikacije. Nekaj težav se pojavlja pri odpiranju bančnih računov na bankah za zaprte osebe. Potrebno bi bilo urediti sistemsko dobavo oblačil za socialno ogrožene osebe v vseh letnih časih. Problematika nastanitve je opisana v razdelku 3.5.2.6.

3. 6. ZDRAVSTVENA OSKRBA

3. 6. 1. Zdravstveni pregledi v zavodskih ambulantah

V letu 2023 se je največ težav v zavodskih ambulantah pojavljalo zaradi povečanega števila zaprtih oseb in kadrovskega manka. Zaradi slednjega je bilo potrebno zdravstvene preglede odpovedovati in paciente prenaročati. Pri tujcih se je pojavljala težava s sporazumevanjem in pomanjkljivo zdravstveno dokumentacijo. Poseben izziv predstavlja tudi urejanje zdravstvenega zavarovanja.

3. 6. 2. Specialistični pregledi zaprtih oseb zunaj zavoda

Število specialističnih pregledov izven zavoda

	M	Ž	Vsi
Priporniki	1290	129	1419
Obsojenci	2911	283	3194
Mladoletniki	55		55
Nadomestni zapor	30		30

Najbolj pereči so nujni pregledi, ki naj bi bili izvedeni v roku 24 ur. Večkrat je potrebno organizirati spremstvo in zdravljenje v zunanjih ustanovah zaradi akutnih bolečin.

3. 6. 3. Bolnišnično zdravljenje zaprtih oseb z varovanjem in brez varovanja

Pregled bolnišničnih zdravljenj glede na vrsto bolnišnice

	Splošne bolnišnice						Poškodbene bolnišnice					
	Priporniki		Obsojenci		Mladoletniki		Priporniki		Obsojenci		Mladoletniki	
Varovanje	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE
M	9		43	21	9		3		10	4		
Ž				5						4		
SKUPAJ	9		43	26	9		3		10	8		

	Interne bolnišnice						Ginekološke bolnišnice					
	Priporniki		Obsojenci		Mladoletniki		Priporniki		Obsojenci		Mladoletniki	
Varovanje	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE
M	4		6	6								
Ž										1		
SKUPAJ	4		6	6						1		

	Psihiatrične bolnišnice						Enota za forenzično psihiatrijo UKC MB					
	Priporniki		Obsojenci		Mladoletniki		Priporniki		Obsojenci		Mladoletniki	
Varovanje	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE
M							28		34		12	
Ž							4		11			
SKUPAJ							32		45		12	

Ob povečanem številu zaprtih oseb in kadrovskega manku je bolnišnično zdravljenje z varovanjem v enoposteljnih sobah težko zagotavljati.

Število bolnišničnih zdravljenj z varovanjem ali brez – ženske in mladoletniki

Varovanje	Priporniki		Obsojenci		Mladoletniki	
	DA	NE	DA	NE	DA	NE
M	41	1	59	59	9	12
Ž		4	1	20		
SKUPAJ	41	5	60	79	9	12

44

3. 6. 4. Sodelovanje z Enoto za forenzično psihiatrijo UKC Maribor

Obravnavanje zaprtih oseb z duševnimi motnjami, ki potrebujejo bolnišnično oskrbo, od leta 2012 poteka v okviru Univerzitetnega kliničnega centra Maribor, na Enoti za forenzično psihiatrijo. Zdravstveni del oskrbe, vključno z zdravniškim osebjem, zagotavlja enota, varovanje pa Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.

Enota za forenzično psihiatrijo razpolaga z 48 posteljami, ki so locirane na treh oddelkih, kjer so nameščeni tako pacienti z izrečenim ukrepom obveznega psihiatričnega zdravljenja in varovanja kot tudi osebe, ki prestajajo kazen zapora ali imajo odrejen pripor ter je za njih potrebno bolnišnično zdravljenje.

V letu 2023 je bilo na Enoti za forenzično psihiatrijo nameščenih 75 zaprtih oseb, ki so prestajale kazen zapora ali so imele odrejen pripor (od tega 28 obsojencev, med katerimi sta bili 2 ženski, 4 mladoletniki ter 43 pripornikov, med katerimi je bilo 5 žensk). Sodelovanje z Enoto za forenzično psihiatrijo UKC Maribor poteka zelo dobro.

3. 6. 5. Substitucijska terapija

Substitucijsko terapijo izvajamo v ambulantah za odvisnosti od prepovedanih drog, ki so organizirane v zavodih, v okviru pristojnega regionalnega zdravstvenega doma. V sodelovanju s koordinacijo centrov za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog so bila izdelana Strokovna navodila za obravnavo zaprtih oseb, odvisnih od prepovedanih drog, ki vsebujejo enotno doktrino zdravljenja z nadomestnimi zdravili v zavodih.

Med 884 zaprtimi osebami, ki so bile odvisne od prepovedanih drog ali so imele težave zaradi uživanja drog, je prejelo substitucijsko terapijo 649 ali 73,4 % zaprtih oseb, odvisnih od drog.

Med vsemi novo sprejetimi osebami s težavami s prepovedano drogo je bilo 339 ali 67 % oseb z že predpisano substitucijsko terapijo.

Število zaprtih oseb na substitucijski terapiji po kategorijah v letih 2016 - 2023

Kategorija	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
priporniki	142	186	196	216	193	193	203	200
obsojenci	441	367	409	462	376	426	396	449
SKUPAJ	583	553	605	678	569	619	599	649

45

3. 6. 6. Izvajanje imunokemijskih urinskih testov

Imunokemijsko urinsko testirane so bile predvsem zaprte osebe, ki so se vključile v program obravnave zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja drog in so s ciljem samopotrjevanja in nadzora abstinence sklenile pisni dogovor z izvajalci programov obravnave. Testi so bili najpogosteje uporabljeni za ugotavljanje prisotnosti opiatov, kokaina, kanabisa, metadona, buprenorfina, MDMA in benzodiazepinov. Z urinskimi testi so bile preverjane tudi vse zaprte osebe na substitucijski terapiji in ostale osebe, za katere je obstajal sum, da so pod vplivom nedovoljenih psihoaktivnih snovi. V letu 2023 je bilo uporabljenih 1.728 urinskih testov.

3. 6. 7. Število ležalnih dni v zavodskih bolniških sobah in v bolnišnicah

Število ležalnih dni v zavodih in bolnišnicah

46

	V ZAVODIH				V BOLNIŠNICAH			
	P	O	NZ	ML	P	O	NZ	ML
Moški	419	872			1069	1608		
Ženske		79			323	381		
Mladoletniki				43				52

3. 6. 8. Samopoškodbe in poskusi samomorov

V letu 2023 beležimo osem poskusov samomorov in oseminsedemdeset samopoškodb. Skupaj torej 86 dogodkov, kar je v primerjavi z letom 2022, ko smo takih dogodkov zaznali 78, povečanje za 8 primerov.

49-krat (56,98 %) so se samopoškodovali obsojenci, 24-krat (27,91 %) priporniki in 11-krat (12,79 %) mladoletniki v PD Radeče. Po enkrat sta se samopoškodovali sodno pridržana oseba in oseba, ki je prestajala nadomestni zapor.

Največ dogodkov so zabeležili na Igu (23), pri čemer si je večino (13) samopoškodb, prizadejala ena obsojenka, ostale samopoškodbe (10) pa sta storili še dve obsojenki. Sledi zavod Dob s petnajstimi samopoškodbami in tremi poskusi samomora, Ljubljana s šestnajstimi samopoškodbami, od tega dva poskusa samomora, Maribor z enajstimi samopoškodbami od tega dva poskusa samomora, Radeče z desetimi samopoškodbami in enim poskusom samomora, Koper s tremi samopoškodbami, Celje in Novo mesto pa z dvema samopoškodbama. Brez samopoškodbe so bile v letu 2023 lokacije: Murska Sobota, Nova Gorica, Odprti oddelek Ig, Rogoza, Odprti oddelek Slovenska vas in Odprti oddelek Puščava. Na Enoti za forenzično psihiatrijo ni bilo zabeleženih samopoškodb.

Največkrat, 13-krat se je samopoškodovala obsojenka na Igu, sledi mladoletnik iz Prezgojnega doma Radeče z osmimi samopoškodbami, pripornik iz Maribora s šestimi samopoškodbami, ter dve obsojenki, vsaka s po pet samopoškodb. Ena oseba se je samopoškodovala štirikrat, ena trikrat, osem oseb pa po dvakrat. Oseb, ki so se samopoškodovali po enkrat je bilo skupaj šestindvajset.

Poskuse samomora in samopoškodbe smo zabeležili pri enainštiridesetih različnih osebah, kar je dve osebi manj kot v letu 2022. Tuji državljani, s katerimi je bila komunikacija zaradi jezikovnih ovir zelo otežena, so storili dva poskusa samomora in sedemnajst samopoškodb. Skupaj devetnajst dogodkov oziroma 22,09 %.

Daleč najpogostejša metoda samopoškodovalnega vedenja, petinpetdeset primerov, je tudi v letu 2023 rezanje. Sledi zaužitje različnih stvari - enajst primerov, od katerih sta dva primera bila opredeljena kot poskus samomora. Šlo je za zaužitje večje količine tablet. Kot samopoškodbe so bili opredeljeni dogodki, ko so osebe zaužile različne drobne predmete, med katerimi so bile baterije, vijaki, delčki britvic in drugo. Dve osebi sta poskušali samomor storiti z obešanjem, en obsojenec je zažgal sobo in se posledično dušil. Beležimo še sedem samopoškodb, do katerih je prišlo zaradi udarcev ob trde predmete - najpogosteje zid. Štirikrat so bili udarci izvedeni z roko, trikrat pa z glavo.

Vse osebe so bile ustrezno oskrbljene s strani delavcev zavodov ali zunanjega medicinskega osebja.

Po navedbah zaprtih oseb so razlogi avto-agresivnega vedenja zlasti občutki obupa, nemoči, osamljenosti in brezizhodnosti zaradi odvzema svobode, poslabšanje odnosov s svojci in medsebojni konflikti z ostalimi zaprtimi osebami. Vzrok za občutke nemoči in obupa zaprte osebe pogosto vidijo v odločitvah sodišč in zaporov.

V skladu s strategijo preprečevanja samomorov, ki smo jo vzpostavili v letu 2003, so v zavodih ocenili samomorilno ogroženost vsake na novo sprejete osebe.

Zaprtim osebam v stiski so nudili pomoč zavodski strokovni delavci (psihologji, pedagogji, socialni delavci in zdravstveno osebje), ki so poskušali v kritičnih trenutkih usmerjati posameznika k rešitvi problema. Strokovni delavci so se povezovali z zunanjimi strokovnjaki (psihiatri in kliničnimi psihologi). Osebe, za katere je bilo ugotovljeno, da so ali bi utegnile biti samomorilno ogrožene, so bile deležne tako splošne zdravniške, kot psihiatrične pomoči. V primerih akutne ogroženosti so bile sprejete na Enoto za forenzično psihiatrijo.

V okviru strategije preprečevanja samomorov v zaporih se je tudi v letu 2023 nadaljevalo sistematično izobraževanje delavcev za prepoznavanje samomorilne ogroženosti zaprtih oseb. Aktiv, ki ga sestavljajo predstavniki iz vseh lokacij, se je redno sestajal in obravnaval vse pomembnejše izredne dogodke s tega področja. Supervizijska skupina se je redno sestajala.

3. 6. 9. Smrti

V letu 2023 je v zavodih za prestajanje kazni zapora in v prevzgojnem domu skupaj umrlo enajst oseb. Od tega en pripornik, en mladoletnik v prevzgojnem domu in devet obsojencev. Tri od enajstih smrti so bili samomori. En obsojenec in en pripornik sta storila samomor z obešanjem, mladoletnik v prevzgojnem domu je na begu storil samomor s predoziranjem. Naravne smrti so v zavodih umrli štirje obsojenci, in sicer trije v zavodu Dob in eden v zavodu Ljubljana. Dva obsojenca sta umrla v bolnišnici, dva obsojenca pa na prekinitev kazni.

3. 6. 10. Gladovne stavke

Z gladovnimi stavkami so tudi v letu 2023 zaprte osebe opozarjale na osebne stiske in nezadovoljstva. Beležimo sedemnajst primerov gladovnih stavk, kar je devet več kot v letu 2022. Razlog za porast števila gladovno stavkajočih je bila skupina zaprtih oseb, ki je gladovno stavkala krajši čas. Razen ene osebe so vsi stavkajoči imeli status pripornika in so na ta način želeli doseči odpravo pripora ter pospešitev postopkov na sodiščih. Obravnavani so bili v skladu z mednarodnimi konvencijami o gladovnih stavkah. Odklanjanje hrane ni pustilo posledic na zdravju stavkajočih.

3. 6. 11. Problematika nalezljivih bolezni med zaprtimi osebami ter njihovo zdravstveno varstvo

Zaprtim osebam so bile na razpolago zloženke o prenosljivih obolenjih in preventivnih ukrepih. V čakalnicah so izobešeni informativni plakati. S strani zdravstvenega osebja so potekali individualni pogovori o načinih prenosa, nevarnosti rizičnega vedenja, poteku razvoja nalezljivih bolezni in načinih zaščite pred okužbo oziroma preventivi nadaljnega širjenja obolenja od obolelega na zdrave ljudi. Informira in motivira se jih o možnostih brezplačnega cepljenja. Zaprte osebe imajo možnost v ambulanti pridobiti brezplačne kondome.

Vse zaprte osebe lahko prostovoljno in na lastno željo opravijo najprej laboratorijsko testiranje, čemur po potrebi sledi zdravljenje in sledenje bolezni na kliniki za infekcijske bolezni. V primeru, da je bila okužba potrjena, je zdravnik pacienta napotil k specialistu infektologu na podrobnejšo diagnostiko in zdravljenje. Vsako osebo, ki je okužena z virusi hepatitisa ali HIV, obravnava specialist infektolog in je deležna zdravljenja ter spremljanja bolezni po medicinski doktrini. Vsi oboleli s SPB in sumom na TBC, se pošiljajo na obravnavo in zdravljenje na sekundarno raven, kjer prejmejo tudi vsa potrebna navodila, so zdravljeni in po potrebi izolacijsko nameščeni.

V zavodih so se izvajali sanitarni pregledi prostorov. Zaprte osebe opozarjamo na dosledno vzdrževanje higiene. Glede na ugotovitve so bili podani določeni nasveti in izvedeni ukrepi za izboljšanje higienskega stanja prostorov. Izvajali so se tudi ostali splošni higijenski ukrepi (zagotovitev čistil, razkužil, pripomočkov za čiščenje, zaščitnih rokavic, ločevanje infektivnih odpadkov). Pri okužbi z garjami imamo predpisan protokol.

V zvezi s preventivo pred širjenjem nalezljivih bolezni (nevarnosti okužb z nalezljivimi boleznimi, preprečevanje in preventivni ukrepi pred okužbami, preseganje predsodkov in stigme, cepljenje) je bilo izvedeno izobraževanje za zaprte osebe in zaposlene s strani zdravnice Evite Leskovšek, specialistke socialne medicine in javnega zdravja.

3. 7. POSEBNE OBLIKE STROKOVNEGA OBRAVNAVANJA

3. 7. 1. Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi alkohola

Obravnavo zaprtih oseb s težavami zaradi alkohola v zavodih izvajajo zavodski strokovni delavci v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki. Namen obravnave je pomoč zaprti osebi pri vzpostavitvi abstinence in spremembi življenjskega stila ter morebitni pripravi posameznika na zdravljenje v zdravstveni ustanovi. Doseganje namena obravnave so tudi v preteklem letu ovirali nizka stopnja motiviranosti za spremembo in sodelovanje v programu, minimaliziranje težav oziroma nekritičnost, pa tudi kadrovske pomanjkanje zaposlenih, ki tovrstno obravnavo izvajajo, ter pomanjkanje ustreznih prostorov za izvajanje obravnave, kar je posledica prezasedenosti zavodov.

Število in delež zaprtih oseb s težavami zaradi zlorabe alkohola po kategorijah zaprtih oseb

Zaprte osebe	skupno število oseb v letu	število oseb s težavami zaradi alkohola	delež v %
obsojenci	2118	284	13,4
priporniki	1441	67	4,6
mladoletniki	20	1	5
nadomestni zapor	155	11	7,1
SKUPAJ	3734	363	9,7

V letu 2023 je prepoznanih 9,7 % zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja alkohola.

Število zaprtih oseb s težavami zaradi zlorabe alkohola po spolu in zavodih

	Pripor		Obsojenci		Mladoletniki		Nadomestni zapor		SKUPAJ
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
Dob			157						157
Slov. vas			9						9
Puščava			4						4
Ig				6					6
Celje	8		17						25
Koper	7		9						16
N. Gorica			1				2		3
Ljubljana	33		9						42
N. mesto	1		4				8		13
OO Ig			4				1		5
Maribor	5		31						36
M. Sobota	13		12						25
Rogoza			21						21
Radeče					1				1
SKUPAJ	67		278	6	1		11		363

Tudi v letu 2023 so zavodi izvajali ukrepe z vključevanjem zaprtih oseb s težavami z alkoholom v psihosocialne programe obravnave v zavodih, v sodelovanju z zdravstvenimi ustanovami in drugimi organizacijami, ki se ukvarjajo s tovrstnimi obravnavami.

V primerih abstinence krize posreduje zdravstvena služba, zdravnik in psihiater, z ustrežno medikamentozno terapijo. V kolikor se izkaže potreba, se nudi tudi psihosocialna intervencija strokovnih delavcev zavoda.

Število oseb s težavami zaradi zlorabe alkohola glede na število vseh zaprtih oseb v letih 2014–2023

Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
število vseh zaprtih oseb	4550	3905	3555	3380	3501	3902	3401	3109	3353	3734
osebe s težavami zaradi alkohola	412	408	333	328	379	340	299	273	327	363
delež v %	9,1	10,4	9,4	9,7	10,8	8,7	8,8	8,8	9,7	9,7

49

Število zaprtih oseb vključenih v programe obravnave

program motivacije	program edukacije	intenzivni program in vzdrževanje abstinence
149	148	74

50

Število zaprtih oseb, vključenih v obravnave izven zavoda med prestajanjem kazni

	Ambulantno			Nevladne organizacije in ostali			Skupaj
	O	NZ	MI	O	NZ	MI	
	3			53		7	63

51

Število zaprtih oseb, vključenih v obravnave izven zavoda med prestajanjem kazni

	Ambulantno			Nevladne organizacije in ostali			Skupaj
	O	NZ	MI	O	NZ	MI	
	1			9			10

52

3. 7. 1. 1. Pomoč zaprtim osebam

V letu 2023 so se zaprte osebe s težavami zaradi zlorabe alkohola vključevale v programe motivacije in edukacije v zavodih. Pomoč zaprtim osebam je bila usmerjena v vzpostavljanje občutka za osebno nego in telesno kondicijo, odgovornost za opravljanje dnevnih dejavnosti, pridobivanje delovnih navad, aktivno preživljanje prostega časa, vzpostavljanje in vzdrževanje stikov s svojci ter priprave na odpust. Vključitev v našete programe pomoči je bila prostovoljna. Programi pomoči so se izvajali v individualni ali skupinski obliki. Praksa izvajanja skupinske obravnave se je izkazala za učinkovito pri posameznikih, ki so škodljivo uživali alkohol, predvsem z vidika deljenja izkušenj in suportivnosti članov skupine. Velik poudarek je bil namenjen motiviranju zaprtih oseb. Za vključitev v program edukacije, v okviru katerega se zaprte osebe seznanja s teoretičnimi osnovami odvisnosti, se je odločilo 148 zaprtih oseb, v intenzivni program obravnave pa 74 zaprtih oseb. Posameznika, ki po končani katerikoli obliki obravnave ponovno zaužije alkohol, se vključi v obravnavo recidiva. Zaprte osebe s težavami zaradi alkohola se dodatno vključuje tudi v druge programe strokovne obravnave, saj je težavam z alkoholom pogosto pridruženo tudi agresivno vedenje, družinsko in spolno nasilje.

Uprava se je udeležila dogodka Festival duševnega zdravja

Osebam, ki so v zavodih uspešno abstimirale in izrazile željo po nadgradnji obravnave, smo med prestajanjem kazni omogočili tudi obravnavo v zunanjih zdravstvenih ustanovah in v programih nevladnih organizacij (območne ambulante za zdravljenje odvisnosti, klubi in društva zdravljenih alkoholikov, anonimni alkoholiki, društva: Projekt Človek, Zdrava pot, Žarek upanja, Srečanje, Izberi pravo pot, Šent, Inštitut Vir, Abstinent ipd.). Pri obravnavi zavodi sodelujejo tudi s pristojnimi centri za socialno delo, predvsem v okviru dogovorov za vključitev v

ustrezne programe zdravljenja in obravnave po odpustu s prestajanja kazni zapora. V obravnavo zunaj zavoda med prestajanjem kazni se je v letu 2023 vključilo 63 zaprtih oseb. Po prestani kazni je z obravnavo v zunanjih ustanovah nadaljevalo 10 oseb.

3. 7. 2. Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog

Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog se v zavodih izvaja v skladu z izdelano strategijo zdravljenja in obravnave odvisnosti od drog, ki obsega medicinski del pomoči, motivacijski proces, programe edukacije in preventivo recidiva ter nadgradnjo v visokopražne programe. V okviru obravnave se nudi zaprti osebi podporo in ustrezno strokovno pomoč z namenom vzpostavitve in vzdrževanja abstinence ter motiviranja za spremembo življenjskega sloga. Strokovni delavci v zavodu motivirajo zaprte osebe tudi za vključitev v zdravljenje odvisnosti in druge programe pomoči zunaj zavoda, tako v času prestajanja kazni, kot tudi po prestani kazni. Obravnava spremlja težave kot so nizka motiviranost zaprtih oseb za vključitev v visokopražne programe obravnave in za spremembo življenjskega stila, nekritičnost in minimaliziranje težav, zanikanje recidiva in odgovornosti zanj, manipuliranje, pa tudi preobremenjenost kadrov ter prostorska stiska, ki se kaže v pomanjkanju ustreznih prostorov za izvajanje obravnave.

Število in delež zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog po kategorijah zaprtih oseb

Zaprte osebe	skupno število oseb v letu	število oseb s težavami zaradi uživanja drog	delež v %
obsojenci	2273	670	29,5
priporniki	1441	195	13,5
mladoletniki	20	19	95
SKUPAJ	3734	884	23,7

V letu 2023 je bilo prepoznanih 23,7 % zaprtih oseb, ki so imele težave zaradi uživanja prepovedanih drog.

Število zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog po zavodih

Zavod	Pripor		Obsojenci		Mladoletniki		Nadomestni zapor		Skupaj
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
Dob			313						313
Slov. vas			10						10
Puščava									0
Ig		11		34					45
Celje	25		57		1				83
Koper	41		43						84
N. Gorica	3		32						35
Ljubljana	77		38				1		116
N. mesto	5		9				2		16
OO Ig			4						4
Maribor	23		92						115
M. Sobota	10		18						28
Rogoza			17						17
Radeče					18				18
SKUPAJ	184	11	633	34	19		3		884

V letu 2023 je bilo prepoznanih 884 zaprtih oseb, ki so imele težave zaradi uživanja prepovedanih drog. V primeru abstinenčne krize ukrepajo zdravstvena služba, zdravnik in psihiater, z ustrežno medikamentozno terapijo. Strokovni delavci zavoda (pedagogi, psihologi, socialni delavci) se po potrebi vključijo s psihosocialno intervencijo.

Število oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog glede na število vseh zaprtih oseb v letih 2014 - 2023

Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
število zaprtih oseb	4550	3905	3555	3380	3501	3902	3401	3109	3353	3734
osebe s težavami zaradi droge	997	841	917	929	977	964	866	873	900	884
delež v %	21,9	21,5	25,8	27,5	27,9	24,7	25,5	28,1	26,8	23,7

Število zaprtih oseb vključenih v programe obravnave

nizkopražni program	višjepražni program	visokopražni program
632	136	63

Število zaprtih oseb, vključenih v obravnave izven zavoda med prestajanjem kazni

Zavod	Ambulantno			Nevladne organizacije in ostali			Skupaj
	O	NZ	MI	O	NZ	MI	
	18	2		62			82

Število zaprtih oseb, vključenih v obravnave izven zavoda po prestani kazni

Zavod	Ambulantno			Nevladne organizacije in ostali			Skupaj
	O	NZ	MI	O	NZ	MI	
	14						14

3. 7. 2. 1. Pomoč zaprtim osebam

Ključnega pomena za večje število vključenih oseb v programe je timski interdisciplinarni pristop, ki poleg strokovnih delavcev v zavodu vključuje tudi zdravstveni tim zavoda in druge zunanje strokovnjake. Hkrati je obravnava del širšega svetovalnega dela, ki motivira osebe tudi k vključevanju v vsakodnevne aktivnosti, ki potekajo v zavodu. To pomeni, da se jih spodbuja k vzpostavljanju dnevnega ritma z delom, izobraževanjem in aktivnim preživljanjem prostega časa. Za osebe, ki se v času prestajanja kazni vključujejo v različne programe obravnave, se v zavodih omogoča individualna in skupinska obravnava, ki jo vodijo strokovni delavci zavodov. Zaprtim osebam je omogočena tudi obravnava v zunanjih zdravstvenih ustanovah ter v programih nevladnih organizacij (Center za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog v Ljubljani in drugi centri za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog, društva: Projekt Človek, Reintegracijski center Vincenca Drakslerja, Zdrava pot, Izberi pravo pot, Šent, Stigma, Up, Zavod Pelikan, Inštitut Stopinje ipd.). V okviru obravnave so bile v nekaterih zavodih organizirane delavnice Združenja DrogArt in predavanja Mitje Duha.

V obravnavi zavodi sodelujejo tudi s pristojnimi centri za socialno delo predvsem v okviru dogovorov za vključitev v ustrezne programe zdravljenja in obravnave po odpustu s prestajanja ka-

Predstavitve društva Narcotics Anonymous v ZPKZ Dob

zni zapora. V obravnave zunaj zavoda se je v letu 2023 med prestajanjem kazni vključilo 82 zaprtih oseb. Po prestani kazni se je v obrnavo v zunanjih ustanovah vključilo 14 zaprtih oseb.

3. 7. 3. Obravnava nevarnih obsojencev in mladoletnikov

Po veljavnosti Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij – ZIKS -1G (Uradni list RS, št. 11/18 z dne 23. 2. 2018), smo nameščali nevarne obsojence v skladu z 98.a členom ZIKS-1. Poglavitni razlogi teh namestitvev so bili, da so nevarni, s svojim vedenjem huje motijo druge obsojence ali delavce zavoda, so ogroženi; zaradi begosumnosti v letu 2023 ni bilo namestitvev.

3. 7. 4. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – tujcev

V letu 2023 je bilo med zaprtimi osebami 1.726 tujcev, med katerimi je bilo 682 obsojencev in 1.039 pripornikov. Pet oseb je prestajalo nadomestni zapor po zakonu o prekrških. Pogosto smo se pri delu srečevali z jezikovnimi težavami. Delavci zavodov so se z njimi večinoma sporazumevali v enem od svetovnih jezikov. Nekaj obsojencev, predvsem iz vzhodnih držav, je obvladalo le materni jezik. Če je bilo le mogoče, smo organizirali pomembnejše razgovore z uradnimi prevajalci. Tujci, ki slovenskega jezika niso razumeli, so bili obravnavani individualno, drugi pa so se udeleževali skupinskih oblik dela, kjer so jim pri sporazumevanju pomagali tudi drugi obsojenci. Tujejezična literatura, vključujoč zakonske in podzakonske akte, je dostopna v tujih jezikih v zavodskih knjižnicah. Tujci so se z željeno literaturo večinoma oskrbovali sami ali preko diplomatskih predstavnikov. Obsojeni tujci so izrabili pravico do obiskov konzularnih predstavnikov, obiski svojcev so bili odvisni predvsem od njihove oddaljenosti, materialnega stanja, pa tudi od kakovosti njihovih stikov pred nastopom kazni. Večina jih je za ohranitev stikov s svojci uporabljala dopisovanje, telefonskih razgovorov so se zaradi visokih stroškov posluževali nekoliko redkeje. Tujcem je bila glede na njihova verska načela in druga prepričanja zagotovljena ustrezna prehrana. Obravnava tujcev v zavodih je bila v skladu z zakonodajo enaka obravnavi slovenskih državljanov. Tujci z izrečenim izgonom iz države zunaj zavodskih ugodnosti niso bili deležni. Tisti tujci, ki jim stranska kazen izгона iz države ni bila izrečena, so bili za pridobitev zunaj zavodskih ugodnosti izenačeni z obsojenci, ki so slovenski državljani. Praviloma so tujci bivali v zaprtih oddelkih zavodov.

3. 7. 5. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – invalidov, na smrt bolnih in starih oseb

V zavodski ambulanti so obravnavani obsojenci s statusom invalida, kot tudi starejši obsojenci. Veliko oseb prihaja na prestajanje kazni z resnimi zdravstvenimi težavami. Velik izziv v smislu zdravstvene obravnave predstavljajo tujci z različnimi zdravstvenimi težavami, neizpeljano diagnostiko, brez izvidov. Večkrat imajo s seboj terapijo, ki se v Sloveniji ne predpisuje. Kljub težavam jih poskušamo vključiti v razne delovne aktivnosti. Težava se pojavlja tudi pri premagovanju arhitekturnih ovir v zavodih. V primeru hospitalizacije je zavod kontaktiral svojece ter nudil potrebno pomoč in podporo.

V letu 2023 je kazen prestajalo 7 invalidnih obsojencev in 1 obsojenec, ki je bil na smrt bolan. Najstarejši obsojenec je imel 85 let.

3. 7. 6. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost

Na dan 1. 1. 2023 je bilo na prestajanju zaporne 69 obsojencev, storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kar je za 9 oseb več kot leto poprej.

V letu 2023 je bilo na novo sprejetih 26 obsojencev s tovrstnimi kaznivimi dejanji, kar je 14 manj kot v letu poprej. Njihov skupni delež je znašal 2,37 % na novo sprejete populacije obsojencev, kar je za 1,37 % manj kot v letu poprej. V zavodih so v letu 2023 obravnavali skupaj 88 tovrstnih obsojencev – storilcev kaznivih dejanj

zoper spolno nedotakljivost, kar je 7 oseb več kot v letu poprej. Kazen so prestajali skoraj na vseh lokacijah. Predstavljali so 4,68 % delež obsojeniške populacije, kar je 0,28 % manj kot leto poprej.

Obravnavate kategorije obsojencev se načeloma ni bistveno razlikovala od ostalih, pri podeljevanju zunaj zavodskih ugodnosti pa je zahtevala še posebno previdnost. Obsojenci so se vključevali tako v individualne kot v skupinske oblike obravnave ter v ostale oblike zavodskega življenja. V nekaj primerih je bilo posameznike potrebno zaščititi pred nasilnimi soobsojenci. V teh primerih smo jih praviloma obravnavali le individualno.

Storilci spolnih kaznivih dejanj, ki so izrazili interes, so bili vključeni v psihološko obravnavo, ki je bila usmerjena predvsem v vzpostavljanje uvida v storjeno dejanje in motiviranje za spremembo. Vsi psihologi, ki obravnavajo storilce kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, so se udeleževali ustrezne supervizijske skupine, ki se je v lanskem letu sestala štirikrat. Tudi v letu 2023 so v zavodu Dob izvajali edukacijsko skupinsko obravnavo te kategorije obsojencev. Izvajajo jo zavodski psihologi. Program zajema 15 srečanj, na vnaprej pripravljene teme. Teh skupinskih obravnav se je udeležilo skupaj 15 obsojencev. V skupinske obravnave je bilo vključenih tudi 9 obsojencev v zavodu Maribor. V individualno psihološko obravnavo je bilo na vseh lokacijah skupaj vključenih 64 oseb, kar je 6 oseb več kot v letu poprej. Število obsojencev, storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, vključenih v psihološko obravnavo, se glede na leto poprej ni bistveno spremenilo. Ob pripravi obsojencev na zunanje ugodnosti in odpust so se v zavodih posvetovali z različnimi službami (npr. s centri za socialno delo, šolami, z zdravstvenimi službami, s policijo itd.) in okolje pripravljali na njihovo postopno vračanje v družbo. Ugodnosti izven zavoda so bili deležni tisti obsojenci, ki so v obravnavi dokazali zahtevani napredek in izpolnjevali vsa potrebna merila.

3. 7. 7. Ženske v zaporu

Ženske v zaporu so občutljiva in ranljiva skupina. Posebno pozornost je potrebno posvetiti materinstvu, zagotavljanju zdravstvene oskrbe in dela, prostorski problematiki, zagotavljanju higienskih standardov, pripravi na vključevanje v družbo po prestajanju kazni, nastanitveni problematiki po prestani kazni itd. Prestajanje kazni zapora mora biti za ženske čim bolj spodbudno in približano realnemu življenju na prostosti. V letu 2023 se je še vedno nadaljeval trend porasta števila nastopov kazni zapora in pripora. Prav tako so pri ženskah še vedno prednjačila kazniva dejanja zoper premoženje. Posebno problematiko predstavljajo zaprte osebe, ki so matere mladoletnih otrok ali v zavod pridejo noseče. V letu 2023 so bile štiri zaprte osebe noseče, od tega sta dve zapustili zavod še preden sta rodili, dve pa sta nosečnost prekinili. Nosečnicam je zagotovljen dodatni obrok. Ob prihodu v zapor so nekatere ženske v veliki stiski zaradi fizične in čustvene ločitve od otrok, še posebno če niso prepričane, da osebe, ki so jim otroci zaupani v varstvo, zanje ustrezno poskrbijo. Posebne težave, vezane na obravnavo žensk, so se nanašale na obsojenke, pri katerih so bili redni stiki z družino in otroki oteženi zaradi oddaljenosti zapora od doma ali slabih materialnih razmer in zaradi statusa obsojenke – tujke. Kot primer dobre prakse povezovanja z oddaljeno družino se je pokazala možnost komunikacije preko video klicev (aplikacije Skype).

3. 7. 8. Mladoletniki v zaporu

V letu 2023 sta bili v zavodu Celje nameščeni dve zaprti osebi, ena na prestajanju mladoletniškega zapora, druga mladoletni pripornik. Mladoletnike sicer zaradi prostorske stiske v zavodu nameščajo na mladoletniškemu oddelku skupaj z obsojenci, ki nimajo težav z uživanjem prepovedanih substanc in so osebno urejeni. Pri mladoletniških obsojencih posvečajo veliko pozornosti izobraževanju, kjer je glavna ovira lastna finančna udeležba in zagotavljanje dela v okviru zavodskih zmožnosti.

V zavodu Ljubljana so obravnavali štiri mladoletne pripornike. Zaradi mladoletnosti so bili deležni dodatne skrbi glede namestitve v zavodu in redne psihosocialne oskrbe.

V letu 2023 je bilo v obravnavi Prevzgojnega doma Radeče 18 mladoletnikov, od tega ena mladoletnica. Mladoletniki izhajajo iz družin s porušenimi medsebojnimi odnosi, pogosta je predhodna neuspešna institucionalna

obravnava, problem celotnega nestimulativnega socialnega okolja brez pozitivnih oseb v življenju posameznega mladoletnika. Prisotna je brezciljnost, odsotnost delovno-učnih navad, zaznane se težave na področju uživanja nedovoljenih drog, s številnimi deficiti v psihosocialnem razvoju. Z individualnim delom in socialno pedagoškimi metodami se je mladoletnike poskušalo motivirati k pozitivnim osebnostnim spremembam, jih učiti primerne komunikacije in postavljanja realnih ciljev, brez kaznivih dejanj, za življenje po odpustu iz prevzgojnega doma, učenja skupnega sobivanja ter sprejemanja drugačnosti. Mladoletniki se ne glede na čas, preživeti v ustanovi, večinoma vračajo nazaj v svoje okolje, ki ostaja nespremenjeno in tako predstavlja velik dejavnik tveganja za povratništvo. Še vedno se pojavljajo posamezniki, pri katerih je opaziti izrazite primanjkljaje iz primarne socializacije, kar še posebej otežuje izvrševanje vzgojnega ukrepa. Ostaja tudi problematika mladoletnikov, ki nimajo ustreznih odraslih oseb (staršev, svojcev, skrbnikov, pomembnih drugih...), s katerimi bi lahko načrtovali koriščenje ugodnosti prostih izhodov, oziroma bi se posamezniki lahko vračali k njim v času podeljenih prostih izhodov. V zadnjem obdobju so v prevzgojni dom nameščeni mladoletniki, ki imajo poleg čustvenih, vedenjskih in osebnostnih motenj tudi duševne motnje. Posledično takšni mladoletniki niso sposobni izpolnjevati programa, zato v prevzgojnem domu kljub motivaciji, prilagoditvam in dnevnomu načrtovanju, pogosto zgolj prestajajo ukrep, brez kakršnih koli sprememb ali napredkov. Delo s storilci nasilja je usmerjeno v učenje pridobivanja primernega odnosa do sočloveka in sprejemanja osebnostnih različnosti sočasno z vzgojnim sankcioniranjem, s poudarkom na učenju odgovornosti za lastna dejanja. Pri večini mladoletnikov so čustveni in vedenjski deficiti močno zakoreninjeni v njihovi osebnostni strukturi. Še vedno so prisotne kombinirane osebnostne motnje, ki zahtevajo visoko strokovno znanje zaposlenih in kompleksno obravnavo posameznika, v katero se vključujejo različni strokovnjaki. Pomemben segment strokovne obravnave je ravno motiviranje mladoletnikov za aktivno preživljanje prostega časa, tako v delovnem oziroma šolskem delu dneva kot v vzgojnem delu dneva, z redno dnevno vključenostjo v ponujene in dogovorjene prostočasne dejavnosti.

3. 7. 9. Delo s povzročitelji nasilja

V zavodih za prestajanje kazni zapora in v prevzgojnem domu poteka delo s povzročitelji nasilja z vključevanjem v individualno in/ali skupinsko obravnavo (v nadaljevanju se besedilo nanaša na obsojence in mladoletnike v Prevzgojnem domu Radeče). Programi so prilagojeni organizaciji posameznega zavoda, kadrovske zasedbi, dolžini kazni in posebnosti zaprtih oseb. V programe za povzročitelje nasilja se vključujejo obsojenci, ki so povzročitelji kaznivih dejanj z elementi nasilja, obsojenci z zgodovino nasilniškega vedenja in tisti, pri katerih je razvidno, da so bili v času prestajanja kazni psihično, fizično, spolno in/ali ekonomsko nasilni do drugih. Namen programa je učenje socialnih veščin s ciljem ustavljanja nasilja, preprečevanja nadaljnjega nasilja in priprave na življenje brez uporabe nasilja. Uspešno sodelovanje v programu je eden od pomembnih kriterijev pri zmanjševanju tveganih oblik vedenja.

3. 7. 9. 1. Število vključenih obsojencev in mladoletnikov v obravnavo v zavodu, ki jo vodijo strokovni delavci zavoda

59

Skupinska obravnava	Individualna obravnava	Zaključena obravnava	Obravnava ni zaključena
121	46	98	46

V obravnavo v zavodu, ki jo vodijo strokovni delavci zavoda, se vključujejo obsojenci, ki si ugodnosti zunaj zavoda še niso pridobili in se ne morejo vključiti v programe zunaj zavoda. V letu 2023 se je v skupinsko obravnavo v zavodu vključilo 121 obsojenih oseb in 46 v individualno obravnavo. Od teh jih je 98 zaključilo program. Razlogi za nezaključeni program so bili najpogosteje prestana kazen (kratke kazni), premeščanje v druge zavode in izključitev iz obravnave zaradi nespoštovanja dogovora, ki ga vsak podpiše pred vključitvijo v program. V primeru izključitve iz programa se lahko oseba ponovno vključi v individualno pripravo na skupinsko obravnavo ali nadaljuje z individualno obravnavo. Nekateri obsojenci programa obravnave v letu v 2023 niso zaključili in bodo z obravnavo nadaljevali v naslednjem koledarskem letu.

3. 7. 9. 2. Število vključenih obsojencev in mladoletnikov v obravnavo izven zavoda

Obsojenci se po zaključenem treningu socialnih veščin v zavodu vključujejo tudi v druge oblike dela s povzročitelji nasilja, ki potekajo izven zavoda. V te oblike dela je bilo v letu 2023 vključenih 106 obsojencev.

3. 7. 9. 3. Delo s povzročitelji nasilja v priporu

V priporu so potekali predvsem informativni in svetovalni razgovori z namenom seznanjanja pripornikov s programi za preprečevanje in ustavljanje nasilja v zavodih ali zunanjih institucijah ter krepitev motivacije za vključitev v programe pomoči. Vsak pripornik je seznanjen z zloženko »STOP NASILJE« in tako obveščen o samopomoči v primeru povzročanja nasilja ali o možnosti iskanja pomoči, če se prepozna kot žrtev nasilja.

3. 7. 9. 4. Izvajanje programa v zavodu in programih zunaj zavoda

Program obravnave poteka v skladu s sprejeto strategijo. Težave se pojavljajo pri vključevanju v obravnavo manj motiviranih obsojencev, obsojencev s težavami v duševnem zdravju in s hujšimi vedenjskimi težavami. Težave se kažejo tudi v pomanjkanju kadrov in ustreznih prostorov, kar je posledica prezasedenosti zavodov. Veliko povzročiteljev nasilja ima pridružene težave zaradi uživanja alkohola in drog, zato se jih usmerja tudi v programe pomoči zaradi škodljivega uživanja psihoaktivnih snovi.

Kljub začetnim odporom za vključitev v obravnavo za povzročitelje nasilja, so obsojenci tekom srečevanj izražali zadovoljstvo, da so z učenjem veščin nenasilne komunikacije pričeli prepoznavati vzorce nasilnega vedenja, razumevati posledice nasilnega vedenja in se učiti konstruktivnega izražanja čustev. Kot primer dobre prakse se je pokazalo vključevanje obsojencev v samostojno pripravo vsebin s pomočjo ustreznih gradiv in predstavitev le-te v skupini.

Zavodi sodelujejo z zunanjimi izvajalci programov za povzročitelje nasilja, in sicer Društvom za nenasilno komunikacijo in Združenjem za razvoj nenasilnih odnosov. V te programe se vključujejo obsojenci po zaključenem treningu socialnih veščin v zavodu in tisti, ki imajo možnost koriščenja ugodnosti zunaj zavoda ter lahko samostojno obiskujejo programe. Sodelovanje med zavodi in zunanjimi izvajalci programov poteka v vseh fazah načrtovanja obravnave, od vključitve v obravnavo, spremljanja poteka obravnave, načrtovanja pogojnih odpustov z varstvenim nadzorstvom in načrtovanja nadaljevanja obravnave po prestani kazni. Dobro in usklajeno sodelovanje ima pozitiven učinek na delo z obsojenci in zagotavlja dobre pogoje za uspešen potek obravnave.

Kontinuirana oblika dela s povzročitelji nasilja, ki se začne v zavodu in nadaljuje izven zavoda v času prestajanja kazni zapora, se je pri delu s povzročitelji nasilja izkazala kot dobra praksa, saj posamezniki sodelujejo v teh programih tudi po prestani kazni. Žal pa se ugotavlja, da je sodelovanje obsojencev z zunanjimi izvajalci programov velikokrat vezano samo na obdobje prestajanja kazni zapora in se pogosto zaključi po prestani kazni.

V zavodih imajo zaprte osebe in obiskovalci dostop do zloženke z informacijami o možnosti iskanja pomoči v primeru povzročanja nasilja in v primeru, če se prepoznajo kot žrtve nasilja. Prav tako imajo vsi obsojenci dostop do zloženke, preko katerih se jih ozavešča o nesprejemljivosti nasilja in možnosti učenja nenasilne komunikacije, spremembe vedenj in prepričanj. Zloženke so prevedene v angleški, nemški in italijanski jezik.

3. 8. UGODNOSTI IN NAMENSKI IZHODI

3. 8. 1. Podeljene ugodnosti

Postopek za podeljevanje ugodnosti obsojencem in mladoletnikom je v zavodih enoten, saj predloge za podelitev ugodnosti pripravijo nosilci primera - pedagogi ter ga timsko konzultirajo na oddelčnih strokovnih skupinah. Odločitev nato sprejme direktor zavoda oziroma vodja dislociranega oddelka. Načeloma veljavni predpisi s področja izvrševanja kazni zapora omogočajo in dopuščajo dovolj sistematičen in primerljiv pristop pri odločitvah o podeljevanju posameznih ugodnosti konkretnim obsojencem in mladoletnikom. Kljub temu je v praksi čutiti pomanjkljivost v tem, da osebni načrt se zdaleč ne vsebuje vseh kriterijev, ki so pomembni za odločitev o podelitvi ugodnosti obsojencu, zato zavodi pri odločanju o tem upoštevajo še številne druge kriterije, ki jih je izoblikovala praksa. Zavodi upoštevajo zlasti osebnostne in vedenjske lastnosti obsojencev, oceno zanesljivosti, spoštovanje sprejetih dogovorov, odnos do kaznivega dejanja, delavcev in soobsojencev. Obsojencem, ki brez opravičenih razlogov niso pripravljene redno delati, zavodi zunaj zavodskih ugodnosti praviloma niso podeljevali. Podobno zavodi tudi niso podeljevali teh ugodnosti obsojencem - odvisnikom, ki se niso bili pripravljene vključiti v program obravnave ali če so prekršili dogovor o tovrstni obravnavi.

Podatki kažejo, da zavodi pri podeljevanju ugodnosti veliko pozornosti posvečajo določenim kategorijam obsojencev glede na vrsto storjenega kaznivega dejanja in njihovim osebnim lastnostim. V primerih, ko gre za obsojene zaradi kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kaznivih dejanj proizvodnje in prometa z mamili ali kaznivih dejanj z elementi hujšega nasilja in obsojence, odvisne od prepovedanih drog ali alkohola, je priprava na podelitev zunaj zavodskih ugodnosti se bolj temeljita in poglobljena. Pri obsojencih, pri katerih je zaznati problematiko odvisnosti od prepovedanih drog ali alkohola, še posebej pa pri obsojencih, obsojenih zaradi kaznivega dejanja spolnega nasilja, se režim podeljevanja ugodnosti doreče v skladu z obsojenčevo pripravljenostjo reševanja omenjene problematike ter vključitve v psihološko obravnavo, po uspešnem dokazovanju abstinence oziroma napredku pri psihološki obravnavi za določeno obdobje.

Vrste in število podeljenih ugodnosti

60

Vrste ugodnosti		Št. podeljenih ugodnosti		Št. oseb, ki so jim bile ugodnosti dodeljene		Odvzem ali sprememba ugodnosti (št. oseb)		Niso bili deležni ugodnosti (št. oseb)	
		O	ML	O	ML	O	ML	O	ML
Zunaj zavodske ugodnosti	Popolna izraba letnega počitka na prostosti	2772	24	228	5	1	0	1740	18
	Delna izraba letnega počitka na prostosti	777	4	105	2	0	0	1451	21
	Dodatni letni počitek	347	0	142	0	1	0	1531	0
	Prost izhod iz zavoda	5537	74	443	9	26	0	1542	14
	Prost izhod iz zavoda, razen v okolje K. D.	3	0	3	0	0	0	1248	0
	Izhod iz zavoda s spremstvom PUO	42	0	21	0	0	0	1364	0
	Nenadzorovan obisk zunaj zavoda	2228	29	259	9	7	0	1597	14
	Skupaj	11706	131	1201	25	35	0	10473	67
Ugodnosti v okviru	Podaljšan ali nenadzorovan obisk	7122	263	842	14	129	0	776	9
	Prost obisk v garsonjeri	690	0	170	0	108	0	819	0
	Skupaj	7812	263	1012	14	237	0	1595	9
SKUPAJ		19518	394	2213	39	272	0	12068	76

V letu 2023 je bilo obsojencem in mladoletnikom podeljenih 19.518 zavodskih in zunaj zavodskih ugodnosti, od tega 11.706 zunaj zavodskih ugodnosti in 7.812 zavodskih ugodnosti.

3. 8. 2. Zlorabe ugodnosti

V letu 2023 so obsojenci in mladoletniki zlorabili zunaj zavodske ugodnosti v 27 primerih, kar predstavlja 0,23 % vseh podeljenih zunaj zavodskih ugodnosti. Število zlorab ugodnosti v letu 2023 je za 8 manjše kot leto prej. Največ zlorab ugodnosti je bilo v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni, in sicer 10.

Vrsta ugodnosti	Način zlorabe	O	ML	SKUPAJ
letni počitek izven zavoda	z zamudo	1	0	1
	privedeni	0	1	1
	se niso vrnili	1	0	1
	Skupaj	2	1	3
	osumljeni storitve k. d.	0	0	0
prost izhod iz zavoda	z zamudo	8	1	9
	privedeni	1	1	2
	se niso vrnili	4	0	4
	Skupaj	13	2	15
	osumljeni storitve k. d.	1	1	2
izhod iz zavoda s spremstvom PUO	pobegnili	1	0	1
	Skupaj	2	1	3
	osumljeni storitve k. d.	0	0	0
	z zamudo	2	1	3
	privedeni	0	1	1
	se niso vrnili	0	1	1
	Skupaj	2	3	5
	osumljeni storitve k. d.	1	0	1
SKUPAJ ZLORAB		20	7	27

3. 8. 3. Problematika obravnavanja in podeljevanja ugodnosti

V okviru problematike obravnave in podeljevanja ugodnosti obsojencem in mladoletnikom ni mogoče prezreti dejstva, da so ugodnosti za obsojence najpomembnejši cilj v času prestajanja kazni zapora in hkrati pomemben motivacijski dejavnik. Iz tega razloga se je pri podeljevanju ugodnosti potrebno zavedati, da te niso samo nagrada za prizadevnost pri izvajanju osebne načrta in dobrega obnašanja, temveč so ugodnosti pomembne tudi za ohranjanje stikov z družino in okoljem ter imajo pomembno vlogo v procesu uspešne priprave za vključitev v življenje na prostosti po prestani kazni. Po drugi strani je v praksi prisotna problematika, da se obsojenci vključitvi v obravnavo spolnega nasilja nad mladoletnikom ali odvisnosti od prepovedanih drog in alkohola največkrat upirajo, nemalokrat pa tudi pritožujejo, češ da jih zavodi prisiljujejo, da se morajo vključiti v tovrstno obravnavo, ker sicer ne bodo deležni zunaj zavodskih ugodnosti. Pri obsojencih je v praksi pri podeljevanju ugodnosti občutljivost zelo velika, hkrati pa tudi nekritičnost v primerjanju, saj obsojenci največkrat menijo, da so upravičeni do ugodnosti, če so prestali določen delež kazni, pozabljajo pa na vse ostale elemente, na osnovi katerih direktor zavoda lahko podeli ugodnosti. Dodatne težave pri odločanju povzročajo odprti in nedokončani kazenski postopki, saj gre v nekaterih primerih za težja kazniva dejanja, ki lahko znatno zvišajo kazen. Pri odločanju o podeljevanju, zlasti zunaj zavodskih ugodnosti, so zavodi pozorni tudi na grožnje iz okolja in na grožnje oškodovancem.

3. 8. 4. Namenski izhodi

Obsojencem se namenski izhod omogoči za uresničevanje aktivnosti in dejavnosti, opredeljenih v osebni načrtu ali zaradi nepredvidljivih dogodkov. Poteka lahko v spremstvu pravosodnih policistov. Če ni prisotnih varnostnih zadržkov, grede lahko obsojenci na namenski izhod sami oz. v spremstvu strokovnih delavcev.

Namenski izhodi

Namenski izhodi	brez spremstva			v spremstvu PUO			s strok. delavcem			skupaj			število zlorab
	O	NZ	ML	O	NZ	ML	O	NZ	ML	O	NZ	ML	
državni organi (brez odredbe)	402	12	0	230	0	0	6	1	0	638	13	0	1
zdravstvene ustanove	955	41	2	302	2	1	2	0	0	1259	43	3	2
obravnava v drugih ustanovah	582	0	2	93	0	0	48	0	2	723	0	0	0
izobraževanje	178	0	143	0	0	4	2	0	13	180	0	160	
poroka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
rojstvo otroka	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
nenaprtni (smrt, ipd.)	30	2	0	4	0	0	23	1	0	57	3	0	0
SKUPAJ	2148	55	147	629	2	5	81	2	15	2858	59	163	3

3. 9. DISCIPLINSKO KAZNOVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

3. 9. 1. Disciplinsko kaznovanje obsojencev in mladoletnikov na prestajanju mladoletniškega zapora

Struktura izrečenih disciplinskih kazni obsojencem in mladoletnikom na prestajanju kazni zapora oziroma mladoletniškega zapora

Vrsta disciplinske kazni	število	izvršitev pogojno odložena
pisni opomin	1	
razporeditev na drugo delo		
omejitev sprejemanja pošilk		
oddaja v samico s pravico do dela		
oddaja v samico brez pravice do dela	8	8
SKUPAJ	9	8

V disciplinskih postopkih je bilo obsojencem izrečenih skupaj 9 disciplinskih kazni, kar je manj kot v letu prej (15). Največ disciplinskih kazni je bilo izrečenih v Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor, in sicer 7. V Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni in Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig sta bili disciplinsko kaznovani dve osebi. V preostalih zavodih in oddelkih obsojencem ni bila izrečena nobena disciplinska kazen.

V vseh zavodih za prestajanje kazni zapora je bilo v letu 2023 skupaj podanih 35 predlogov za uvedbo disciplinskega postopka (letu prej jih je bilo 36), vendar je bilo večje število uvedenih postopkov ustavljenih

zaradi različnih vzrokov (pomanjkanje dokazov, iztek kazni). Poleg tega štirje disciplinski postopki, ki so bili uvedeni v letu 2023, do konca leta še niso bili zaključeni.

Ker Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij dopušča možnost, da se, kadar je glede na okoliščine mogoče, namesto podaje predloga za uvedbo disciplinskega postopka uporabijo druge strokovne metode dela, ki vsebujejo tehnike nekonfliktnega in pomirjujočega postopanja, se zavodi in oddelki namesto disciplinske obravnave pogosto poslužujejo tovrstnega ukrepanja, kar se je v praksi izkazalo za bolj učinkovito kot izrekanje disciplinskih kazni.

3. 9. 2. Disciplinsko kaznovanje mladoletnikov na prestajanju vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom

V Prevzgojnem domu Radeče v letu 2023 mladoletnikom ni bila izrečena nobena disciplinska kazen, niti ni bil nobeden izmed mladoletnikov disciplinsko obravnavan.

3. 10. POGOJNI ODPUST, PREDČASNI ODPUST TER POMILOSTITVE OBSOJENCEV

3. 10. 1. Pogojni odpust

V letu 2023 je bilo pogojno odpuščenih 231 obsojencev, od tega 221 moških in 10 žensk, kar je skupaj za skoraj 9,5 % več kot v letu prej.

Pogojno odpuščena z varstvenim nadzorstvom je bila tudi mladoletnica, ki je prestajala vzgojni ukrep oddaje mladoletnika v prevzgojni dom.

3. 10. 2. Predčasni odpust

V letu 2023 je bilo predčasno odpuščenih 290 obsojencev, od tega 258 moški in 32 žensk, kar je skupaj za skoraj 12 % več kot v letu prej.

3. 10. 3. Pomilostitve obsojencev

V letu 2023 je predsednica Republike Slovenije v enem primeru s pomilostitvijo obsojencu odpustila izvršitev dela izrečene kazni zapora, v drugem primeru pa je pomilostila obsojenko v delu glede izvršitve stranske kazni izgona tujca iz države.

3. 11. PRITOŽBE ZAPRTIH OSEB

3. 11. 1. Pritožbe obsojencev zaradi kršitve pravic oziroma drugih nepravilnosti, za katere ni zagotovljeno sodno varstvo ter pritožbe pripornikov zaradi neustreznega ravnanja oziroma postopanja

Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij v 85. členu med drugim določa, da ima obsojenec v primeru kršitve pravic ali drugih nepravilnosti, za katere ni zagotovljeno sodno varstvo, pravico pritožiti se generalnemu direktorju uprave. Če obsojenec ne dobi odgovora na svojo pritožbo v 30 dneh od njene vložitve ali če ni zadovoljen z odločitvijo generalnega direktorja, ima pravico vložiti vlogo na ministrstvo, pristojno za pravosodje. Na podlagi 70. člena Pravilnika o izvrševanju pripora ima pripornik, če meni, da delavci zavoda z njim neustrezno ravnajo oziroma postopajo ali da so bivalne razmere neustrezne, pravico pritožiti se predsedniku pristojnega okrožnega sodišča oziroma generalnemu direktorju uprave.

Na zgoraj navedenih pravnih podlagah je bilo v letu 2023 prejetih skupaj 71 pritožb, od tega 53 pritožb obsojencev, 11 pritožb pripornikov, 5 mladoletnikov ter 2 skupinski, od katerih so eno podali priporniki, drugo pa skupina obsojencev. Od skupaj prejetih pritožb je bilo ob koncu leta v reševanju še 15 pritožbenih postopkov, ki so se zaključili v začetku leta 2024.

Število prejetih pritožb je v primerjavi s preteklim letom večje za 9,23 % (v letu 2022 je bilo prejetih skupaj 65 pritožb).

Zaprte osebe so v pritožbah izpostavljale različne nepravilnosti, med najpogostejšimi pritožbenimi razlogi pa je bila neustrezna zdravstvena oskrba, neupravičena nepodelitev ali odvzem ugodnosti, neprimeren odnos zaposlenih in njihovo neustrezno postopanje ob posameznih dogodkih v zavodu. Pritožniki so navajali tudi neprimerne bivanjske pogoje, zlasti v Zavodu za prestajanje kazni zapora Ljubljana in Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor, neupravičene zasege računalnikov in drugih tehničnih predmetov, pritoževali so se zaradi izrečenih varnostnih ukrepov, kot je odreditev nadzorovanih obiskov, kot tudi zaradi nepravilnosti v zvezi z delom in izobraževanjem.

V večini primerov so se pritožbene navedbe zaprtih oseb izkazale kot neutemeljene in tekom reševanja pritožb ni bilo ugotovljenih kršitev pravic zaprtih oseb ali drugih večjih nepravilnosti. Zaprte osebe so v svojih pritožbah upravičeno opozorile na prezasedenost prostorskih kapacitet nekaterih zavodov, ki slabša pogoje za prestajanje pripora in tudi kazni zapora. Utemeljeni sta bili tudi pritožbi dveh obsojencev, ki sta opozorila na kršitev pravil upravnega poslovanja, saj zavod ni pisno odgovoril na vlogo obsojenca oziroma na vlogo obsojenčevega pooblaščenca.

Varuh človekovih pravic je izvedel nadzore v: Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor, Odprti oddelek Rogoza, Zavodu za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora Celje, Prevzgojnem domu Radeče, Zavodu za prestajanja kazni zapora Dob pri Mirni, Odprti oddelek Slovenska vas in Zavodu za prestajanje kazni zapora Koper, Oddelek Nova Gorica. Vsa poročila o izvedenih nadzorih smo podrobno proučili in se odzvali nanje z odzivnimi poročili. Izvedel je tudi tematski obisk Zavoda za prestajanje kazni zapora Ig na temo »Izvajanje varnostnih in osebnih pregledov zaprtih oseb (žensk) in obiskovalk ter dostopa do duševnega zdravja«.

Varuhu človekovih pravic so bila posredovana tudi poročila oziroma pojasnila vezana na posamične pobude zaprtih oseb za začetek postopka za varstvo človekovih pravic.

3. 11. 2. Pritožbe obsojencev zoper odločbe, ki jih na prvi stopnji izda direktor zavoda (pritožbeni postopki na podlagi določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek)

V upravnem postopku na drugi stopnji je bilo v letu 2023 obravnavanih 54 pritožb zaprtih oseb, med katerimi jih je bilo 42 zavrženih kot neutemeljenih, 8 pritožbam je bilo ugodeno in zadeva vrnjena organu prve stopnje (zavodu) v ponovni postopek, v 1 primeru je organ druge stopnje v pritožbenem postopku odločbo organa prve stopnje odpravil, 2 pritožbi sta bili zavrženi, v 1 primeru pa je bil izdan sklep o ustavitvi postopka.

Zaprte osebe so se najpogosteje pritožile zoper odločbe o namestitvi ali podaljšanju namestitve v posebnem strožjem režimu prestajanja kazni zapora (98.a člen ZIKS-1), odločbe o premestitvi iz svobodnejšega v strožji režim prestajanja kazni, odločbe o prekinitvi prestajanja zaporne kazni ter odločbe o prenehanju pravic iz dela (delovne terapije).

Število upravnih zadev na drugi stopnji je v primerjavi z lanskim letom ostalo na enaki ravni (v letu 2022 jih je bilo prav tako 54).

3. 12. VARNOST IN VAROVANJE ZAVODOV TER ZAPRTIH OSEB

3. 12. 1. Splošne varnostne razmere

Splošne varnostne razmere v zavodih v tem letu odražajo naslednja dejstva:

- Pobegov iz zaprtih delov zavodov ni bilo. Beležimo pa dva pobege iz dislociranega odprtega oddelka zavoda in tri pobege med izvajanjem spremstva v zunanjo ustanovo.
- Beležimo šest primerov uspešno preprečenih poskusov pobeга, v predhodnem letu smo imeli deset tovrstnih primerov.
- Število nevrnitev zaprtih oseb iz zunaj zavodskih ugodnosti ostaja enako kot v prejšnjem letu, ravno tako število nevrnitev s prekinitve kazni.
- V primerjavi s preteklim letom se je zmanjšalo število uporabe prisilnih sredstev (2022: 124 primerov, 2023: 113 primerov). Medtem ko je v letu 2022 prevladovala uporaba prisilnih sredstev iz razloga preprečitve poskusa samomora ali samopoškodbe, je v letošnjem letu uporaba sile izstopala iz razloga preprečitve konfliktov med zaprtimi osebami.
- Povišano število konfliktov med zaprtimi osebami (2022: 288 primerov, 2023: 314 primerov).
- Število napadov na zaposlene v zavodih se je v primerjavi z letom 2022 zmanjšalo za pet primerov, nekoliko se je zmanjšalo tudi število groženj na zaposlene, in sicer iz 56 dogodkov na 43.
- Uporaba ukrepa odstranitve v posebni prostor ostaja enaka kot v preteklem letu.
- Število najdb prepovedanih substanc, raznih tablet in pribora za uživanje prepovedanih substanc, se je v primerjavi s preteklim letom nekoliko zmanjšala (2023: 262 najdb; 2022: 281). Ne glede na manjše število najdb, se je v primerjavi z lanskim letom povečala njihova količina. Po številu najdb enako kot lani prevladujejo najdbe raznih tablet. V letošnjem letu je bilo 128 primerov tovrstnih najdb, lansko leto 133. Po količini je bilo v 128 primerih najdenih 2.948 kosov raznih tablet, medtem ko v lanskem letu v 133 najdbah 2.626 kosov.
- Tudi v letošnjem letu beležimo odpovedi spremstev zaprtih oseb, zabeleženih je bilo 1.416 odpovedi spremstev.

Predstavitve poklica pravosodni policist v osnovni šoli v Grosupljem

Svečana prisega pravosodnega policista na Generalnem uradu

Predstavitve dela s službenimi psi ob mednarodnem obisku v ZPKZ Dob

3. 12. 2. Pobegi, poskusi pobegov ter nevrnitve zaprtih oseb iz ugodnosti zunaj zavoda

V letošnjem letu ne beležimo pobegov iz zaprtih delov zavodov.

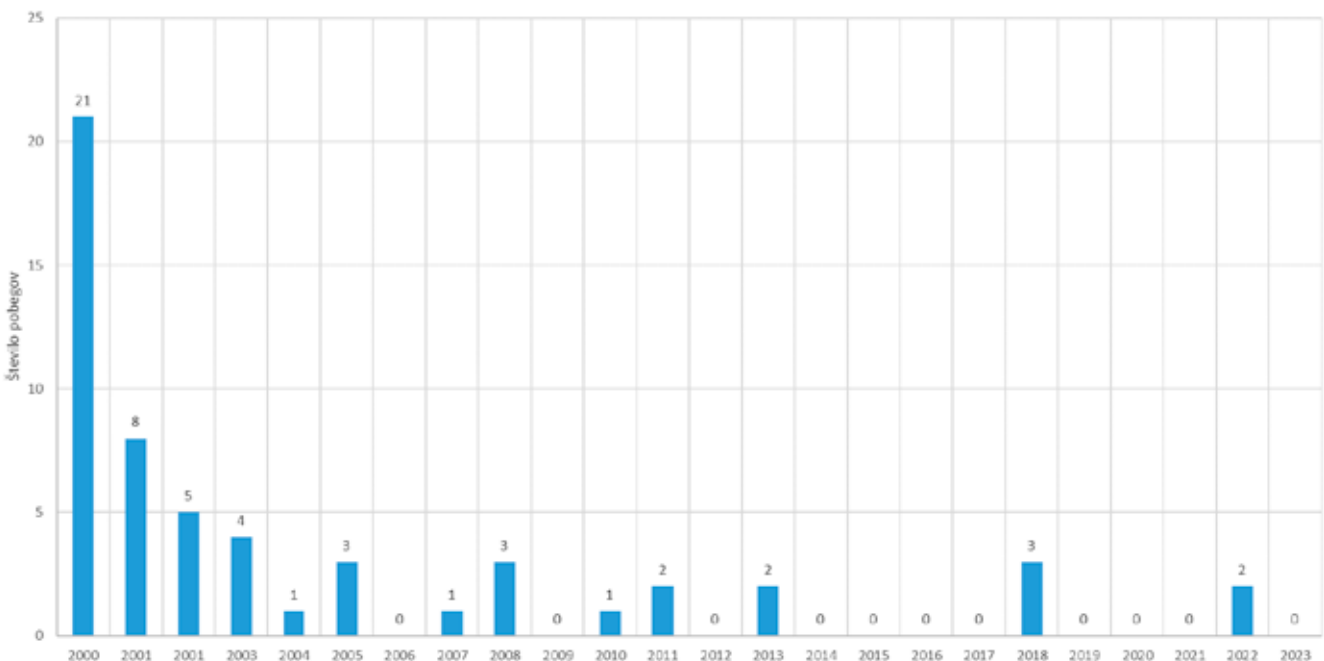
Beležimo en pobeg iz prostorov Odprtega oddelka Ig in en pobeg iz zunanjšega delovišča Odprtega oddelka Rogoza.

Beležimo tudi tri pobege iz spremstva v zunanjo ustanovo. V prvem primeru je šlo za pobeg mladoletnika na prestajanju vzgojnega ukrepa v Prevezgojnem domu Radeče, ki je izkoristil pobeg med spremljanjem na poti iz sodišča do službenega vozila. Mladoletnik je pobeg izvedel na način, da se je vklenjen na roke nenadoma močno iztrgal iz prijema pravosodnih policistov spremljevalcev in se pogнал v beg. Kljub takojšnjemu zasledovanju pravosodnih policistov ga niso uspeli prijeti. Zavod ocenjuje, da pobeg mladoletnika po vsej verjetnosti ni bil predhodno načrtovan, najverjetneje je izkoristil nastale razmere in prednost domačega kraja. Drugi pobeg se je zgodil med spremstvom obsojenca iz zavoda Dob v zdravstveno ustanovo. Obsojenec je imel glede na svobodnejši režim prestajanja kazni nizko oceno begosumnosti. Pobeg se je zgodil na način, da se je obsojenec na poti iz vozila do ambulante nenadoma pogнал v beg, se usedel na skuter, na katerem ga je čakal voznik ter odpeljal bežečega. Primer pobega med spremstvom se je zgodil tudi v ZPKZ Ljubljana, v Oddelku Novo mesto, in sicer na način, da se je obsojenec po končanem pregledu na poti iz zgradbe Splošne bolnišnice Novo mesto do službenega vozila nenadoma obrnil in stekel v drugo smer.

Vse osebe, ki so izvedle pobeg, so bile tekom obravnavanega obdobja bodisi privedene s strani Policije ali so se same vrnile na nadaljnje prestajanje kazni zapora.

Uspešno je bilo preprečenih 6 poskusov pobegov, kar je za štiri poskuse manj kot v lanskem letu, od tega gre v 3 primerih za poskus bega mladoletnika iz Prevezgojnega doma Radeče.

Gibanje števila pobeglih oseb iz zaprtih delov zavodov brez PD Radeče

Graf prikazuje dinamiko števila pobegov od leta 2000 dalje.

Obsojenci lahko ob pogojih, predpisanih z Zakonom o izvrševanju kazenskih sankcij, pridobijo ugodnosti, ki se lahko izvajajo bodisi v zaporu, lahko pa tudi izven zapora, in sicer:

- podaljšan obisk;
- obisk zunaj zavoda;
- izhod iz zavoda s spremstvom pooblaščenice uradne osebe;
- prost izhod iz zavoda;
- delno ali popolno izrabo letnega dopusta ali letnega počitka zunaj zavoda;
- do sedem dni neplačanega letnega dopusta ali letnega počitka;
- dodatne ugodnosti znotraj zavoda.

V primeru nevrnitve zaprte osebe iz zgoraj omenjenih ugodnosti izven zavoda, se le-te vodijo kot pobeg s prestajanja kazni zapora.

Število in vrste nevrnitev

	Zavod	Iz letnega počitka	Iz namenskega izhoda	Iz ugodnosti obiska izven zavoda	Iz koriščenja kazni zapora ob koncu tedna	Iz počitnic	Iz ugodnosti	Iz šole	Iz prekinitve	Skupaj nevrnitve
Mladoletniki	PD Radeče									
Obsojenci	LJ ODP. ODD. IG	0	0	0	0	0	5	0	0	5
	DOB	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	IG	0	0	0	0	0	2	0	1	3
	KOPER	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	MB MURSKA SOBOTA	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	MB ROGOZA	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Nadomestni zapor	LJ ODP. ODD. IG	0	0	0	1	0	1	0	0	1
	LJ ODD. NM	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zapor ob koncu tedna	DOB	0	0	0	0	0	2	0	0	2
	MB ROGOZA	0	0	0	1	0	0	0	0	1
SKUPAJ		0	2	0	2	0	11	0	2	16

64

Število nevrnitev zaprtih oseb iz zunaj zavodskih ugodnosti ostaja enako kot v prejšnjem letu, ravno tako število nevrnitev s prekinitve kazni.

3. 12. 3. Uporaba prisilnih sredstev

Uporaba prisilnih sredstev je občutljiv poseg v osebno svobodo in dostojanstvo posameznika, zato morajo pravosodni policisti pri uporabi upoštevati vsa strokovna pravila, zakonske podlage, načela in tehnična navodila proizvajalca ter se za uporabo nenehno usposablјati ter izpopolnjevati. Postopki uporabe prisile sodijo med najbolj občutljive ukrepe za obvladovanje oseb, saj je med izvajanjem pooblastil in njihovo prekoračitvijo lahko le korak. Pravosodni policist sme uporabiti prisilna sredstva takrat, ko nastopijo zakoniti pogoji za uporabo. Pri tem je dolžan uporabiti najmilejše prisilno sredstvo oziroma sredstvo, ki v ključnem trenutku predstavlja najmanjšo škodljivo posledico za osebo.

Pregled uporabe prisilnih sredstev

65

Zavod	Vsa uporabljena	Neupravičena	Upravičena	Poškodovane zaprte osebe	Poškodovani delavci
FORENZIKA	5	0	5	1	0
DOB	47	0	47	0	7
IG	10	0	10	0	1
CELJE	5	0	5	0	0
KOPER	3	0	3	0	2
LJUBLJANA	20	0	20	0	0
LJ NOVO MESTO	4	0	4	0	0
MARIBOR	12	0	12	1	2
MURSKA SOBOTA	2	0	2	0	2
PD RADEČE	5	0	5	0	0
Skupaj	113	0	113	2	14

V zavodih je bilo skupno obravnavanih 113 primerov uporabe prisilnih sredstev, kar predstavlja 11 primerov manj kot lansko leto. Pri uporabi prisilnih sredstev je bilo poškodovanih 14 uslužbencev. V nobenem primeru ni prišlo do hujših poškodb.

Pri zaprtih osebah smo beležili dve lažji poškodbi pri uporabi prisilnih sredstev.

Glede na zbrane podatke, so bila prisilna sredstva v zavodih poleg odklonitve ukaza, najpogosteje uporabljena pri fizičnih konfliktih med zaprtimi osebami ter v primerih slabega psihofizičnega stanja zaprte osebe. Pravosodni policisti pri svojem delu ob različnih kriznih situacijah, kot so verbalni in fizični konflikti, težko samo s pomirjajočim pristopom, komunikacijskimi veščinami ter ukazi dosežejo pomiritev. V največ primerih se uporabi milejša prisilna sredstva telesne sile za razdvajanje zaprtih oseb, občasno pa tudi v kombinaciji s sredstvi za vklepanje.

Stremimo k temu, da pravosodni policisti sporne situacije uspešno obvladujejo predvsem z milejšimi ukrepi in postopki brez uporabe sile. V določenih okoliščinah je potrebna uporaba prisilnih sredstev, če z drugimi pooblastili ni mogoče preprečiti bega, napada, samopoškodbe ali večje materialne škode, z namenom zagotovitve varnosti, reda in discipline v zavodih.

V primerih, ko so podani razlogi, je pomembno tudi, da pravosodni policisti strokovno, hitro in profesionalno izvedejo uporabo prisilnega sredstva. V izogib morebitnim poškodbam ter drugim dejavnikom, ki bi bili posledica nepravilne izvedbe, se je na področju uporabe prisilnih sredstev potrebno nenehno usposabljanje.

Zavodi so poročali o vsaki uporabi prisilnih sredstev. Vsak primer smo analizirali in ocenili njeno ustreznost oziroma upravičenost uporabe. V vseh primerih je bila ugotovljena upravičena uporaba prisilnih sredstev.

Razlogi za uporabo prisilnih sredstev

Zavod	Napad na PP ali druge	Odklonitev ukaza	Pomoč obvladovanja medicinskemu osebju na forenzični psihiatriji	Poskus napada na PP ali druge	Preprečitev konflikta med zaprtimi osebami	Preprečitev pobeга	Preprečitev samopoškodbe	Uničevanje zavodskega inventarja
FORENZIKA	2	0	3	0	0	0	0	0
DOB	1	20	0	2	19	1	3	1
IG	1	3	0	1	2	1	1	1
CELJE	0	1	0	2	1	0	0	1
KOPER	0	2	0	1	0	0	0	0
LJUBLJANA	1	4	0	0	10	0	5	0
LJ NOVO MESTO	0	1	0	0	2	0	1	0
MARIBOR	1	4	0	6	0	0	1	0
MB MURSKA SOBOTA	1	0	0	0	1	0	0	0
PD RADEČE	0	2	0	0	2	1	0	0
Skupaj	7	37	3	12	37	3	11	3

66

Medtem ko je v lanskem letu prevladovala uporaba prisilnih sredstev iz razloga preprečitve samomora ali samopoškodbe zaprte osebe, v letošnjem letu prevladuje uporaba sile iz razloga preprečitev konflikta med zaprtimi osebami. Iz lanskih 31 primerov se je v letošnjem letu povečala na 37 primerov.

Razloge za uporabo prisilnih sredstev razvrščamo v več skupin:

- **Odklonitev ukaza** (37 primerov). Z ukazom smejo pravosodni policisti zaprtim osebam dati navodila in zahtevati od njih ravnanja ali opustitev ravnanj, da bi izvršili svoje uradne naloge. Ob odklonitvi oziroma neizvršitvi ukaza smejo pravosodni policisti uporabiti prisilna sredstva. Ob izreku ukaza, v kolikor okoliščine dopuščajo, pravosodni policisti zaprti osebi navedejo tudi razlog, zaradi katerega je potrebna določena storitev ali opustitev ravnanja ter kakšni ukrepi bodo izvedeni ob neupoštevanju ukaza. Pri tem je potrebno poudariti, da gre v teh primerih v večini zgolj za uporabo milejše sile telesa, brez uporabe strokovnih prijemov (potiskanje, prenašanje, itd.).
- **Preprečitev konflikta** (37 primerov). V teh primerih morajo pravosodni policisti preprečiti ali ustaviti fizični konflikt med zaprtimi osebami. Najpogostejši razlogi za nastanek konfliktov med zaprtimi so: izživljanje močnejših nad šibkejšimi, zadolževanje, nesprejemanje drugačnosti, zaščitništvo kot oblika zaščita žrtve oziroma maščevanje storilcu za storjeno dejanje nad šibkejšo žrtvijo, boj za vodenje zaporskega podzemlja, pogost vzrok so tudi prostorske in bivanjske razmere v zaporu.
- **Preprečitev samopoškodbe** (11 primerov). Gre za ukrep, kjer morajo pravosodni policisti s silo preprečiti, da se zaprte osebe ne poškodujejo, bodisi z odvzemanjem nevarnega predmeta ali s prisilno začasno imobilizacijo z vklepanjem.
- **Preprečevanje napadov in poskusov napadov na zaposlene in druge osebe** (19 primerov). V teh primerih pravosodni policisti uporabijo prisilna sredstva za odvrnitev napada ali poskusa napada s strani zaprte osebe ali pa tudi za preprečitev napada na varovano zaprto osebo.
- **Uničevanje inventarja** (3 primeri). V večini primerov so zaprte osebe uničevale zavodski inventar v bivalnih prostorih. Da lahko preprečijo nastanek večje materialne škode, morajo v takšnih primerih pravosodni policisti ukrepati takoj.

Po zakonu se prisilna sredstva delijo na milejša in hujša prisilna sredstva.

Milejša prisilna sredstva:

- sredstva za vklepanje in vezanje ter
- milejše oblike telesne sile, kot so: strokovni prijemi, strokovni pritiski in druge oblike telesne sile, kot so prenašanje, potiskanje, odiranje, razdvajanje in podobno.

Hujša prisilna sredstva:

- hujše oblike telesne sile, kot so strokovni meti in udarci,
- plinski razpršilec,
- palica, kot so: gumijasta palica, palica z ročajem (tonfa) in teleskopska palica,
- službeni pes in strelno orožje.

Pravosodni policisti lahko uporabijo prisilna sredstva zoper zaprto osebo, če drugače ne morejo preprečiti nedovoljenih aktivnosti. Uporabijo pa jih lahko tudi zoper osebe, ki niso zaprte, vendar pod pogoji, ki jih določa Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij. Slednjih primerov je v praksi zelo malo. V letošnjem letu nismo imeli takega primera.

Vrste uporabljenih prisilnih sredstev

67

Zavod	Plinski razpršilec	Telesna sila - met	Telesna sila - potiskanje ali prenašanje	Telesna sila - strokovni prijem	Tonfa- udarec	Vklepanje	Skupaj
FORENZIKA	0	0	2	3	0	0	5
DOB	4	3	28	21	0	12	70
IG	0	0	4	10	0	5	19
CELJE	0	0	3	3	0	4	10
KOPER	0	0	2	1	0	0	3
LJUBLJANA	0	0	10	11	0	4	25
LJ NOVO MESTO	0	0	1	3	0	1	5
MARIBOR	0	1	6	8	0	5	20
MB MURSKA SOBOTA	0	0	0	2	0	1	3
PD RADEČE	0	0	5	0	0	0	5
Skupaj	4	4	61	62	0	32	165

Po letu 2021 pri obvladovanju zaprtih oseb prevladuje predvsem uporaba milejših oblik telesne sile. Pred letom 2021 so bila to sredstva za vklepanje in vezanje.

Letos prevladuje uporaba telesne sile – strokovni prijem (62 primerov), sledi telesna sila – potiskanje ali prenašanje (61 primerov) ter na tretjem mestu uporaba sredstev za vklepanje (32 primerov).

Zabeleženih je osem primerov uporabe hujše oblike uporabe prisilnih sredstev - uporaba plinskega razpršilca in telesna sila – strokovni met, enako kot lani. V večini dogodkov je bila uporaba plinskega razpršilca uporabljena v dogodku za preprečitev večjih fizičnih konfliktov med zaprtimi osebami ter odvrnitev napada na zaposlene v zavodu.

Napadi na delavce po zavodih

Zavod	Bolečine		Brez posledic			Lažje poškodbe		Psihične posledice	Sledi poškodbe			Vsi dogodki
	grožnja	poskus	grožnja	napad	poskus	grožnja	napad	grožnja	napad	poskus		
FORENZIKA	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0	4	
DOB	0	0	13	2	3	0	1	1	0	1	21	
IG	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	3	
CELJE	0	0	2	0	2	0	0	1	0	0	5	
KOPER	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	
LJUBLJANA	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	5	
LJ NOVO MESTO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
MARIBOR	0	0	5	3	2	1	0	4	1	0	16	
MB MURSKA SOBOTA	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
PD RADEČE	0	0	6	0	0	0	0	3	0	0	9	
Skupaj	1	0	31	9	9	1	3	10	1	1	66	

Letos beležimo manjše število napadov na delavce v zavodih. Teh je bilo 13, kar je za 5 manj kot v lanskem letu. Od skupnega števila napadov je bilo 7 takih, ki so se končali s posledicami. K sreči v nobenem primeru ni šlo za hujše poškodbe.

Uspešno preprečenih poskusov napadov na zaposlene je bilo letos 10. Enako število je bilo v lanskem letu. Letos beležimo upad števila groženj zoper zaposlene. V letošnjem letu znaša 43 primerov, kar je za 13 primerov manj kot v lanskem letu.

Žal vseh dogodkov ni moč preprečiti, saj so izbruhi, nezadovoljstva ali stiske zaprtih oseb večkrat hipni in nepredvidljivi.

3. 12. 4. Sprememba zunaj zavoda

V letošnjem letu smo uspešno realizirali skupno 11.921 spremstev.

Poleg izvedenih spremstev tudi varovanje zaprtih oseb v zdravstvenih ustanovah prispeva k dodatni obremenjenosti in številu nadurnega dela pravosodnih policistov, saj gre v veliki večini za nenačrtovane aktivnosti in je potrebno delo opraviti poleg rednega dela v zavodih. V letošnjem beležimo skupno 65 hospitalizacij, pri katerih je bilo potrebno varovanje pravosodnih policistov.

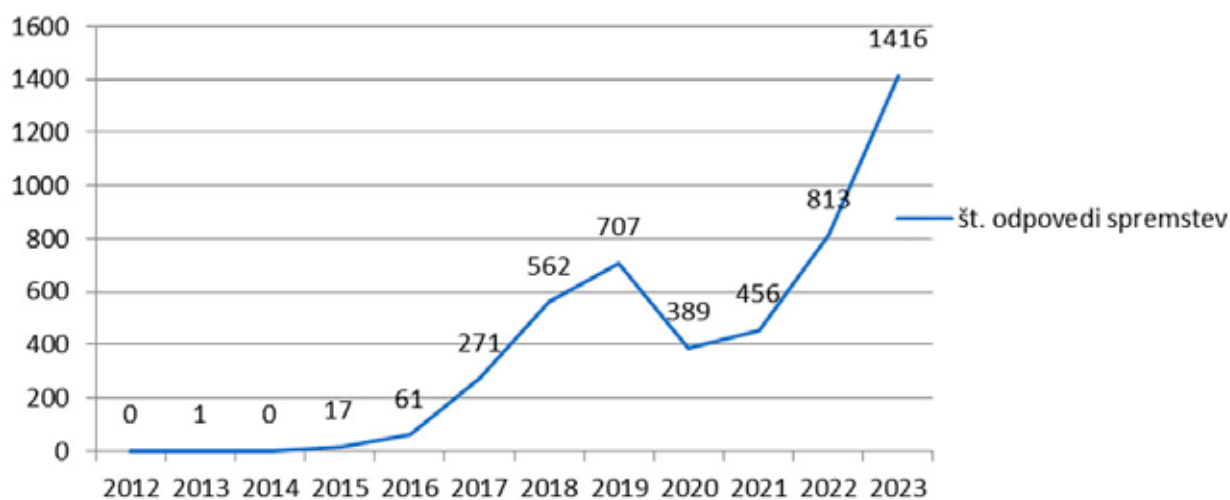
V URSIKS nam zaradi nezadostnega števila pravosodnih policistov, bolniških in drugih odsotnosti, zakonskega zagotavljanja počitkov ter preseženih tedenskih obremenitev pravosodnih policistov še vedno ne uspe izvesti vseh odrejenih spremstev. V letošnjem letu je bilo odpovedanih 1.416 spremstev.

Število vseh spremstev zaprtih oseb

69

Zavod	Na sodišča	V zdravstvene ustanove	Ostalo	SKUPAJ
FORENZIKA	27	46	72	145
DOB	409	1603	649	2661
DOB SLOV. VAS	0	8	3	11
DOB PUŠČAVA	0	54	1	55
IG	257	342	85	684
CELJE	556	324	465	1345
KOPER	587	335	211	1133
KP NOVA GORICA	124	156	197	477
LJUBLJANA	1091	633	630	2354
LJ NOVO MESTO	319	131	151	601
LJ ODP. ODD. IG	1	9	9	19
MARIBOR	860	574	260	1694
MB MURSKA SOBOTA	183	166	138	487
MB ROGOZA	9	24	35	68
PD RADEČE	31	139	17	187
SKUPAJ	4454	4544	2923	11921

Graf odpovedi spremstev od 2012 do 2023

Zavodi si kljub danim razmeram stalno prizadevajo, da bi bilo odpovedi spremstev čim manj. V zvezi s to problematiko so bili pred časom že sprejeti številni ukrepi. Od leta 2017 spodbujamo tudi uporabo videokonferečnega sistema.

Število izvedenih obravnav/zaslišanj s pomočjo videokonference

Zavod	Videokonference	(70)
LJUBLJANA	478	
LJ ODD. NOVO MESTO	42	
DOB	286	
IG	28	
MARIBOR	55	
MB MURSKA SOBOTA	9	
FORENZIKA	12	
ZPMZKZ CELJE	39	
KOPER	97	
KP NOVA GORICA	12	
SKUPAJ	1058	

Število dni varovanja v bolnišnicah

Zavod	Število dni vseh hospitalizacij	Število hospitalizacij	Povprečno trajanje v dnevih	(71)
DOB	403	23	17,52	
IG	3	2	1,50	
CELJE	138	5	27,60	
KOPER	6	5	1,20	
KP NOVA GORICA	0	1	0,00	
LJUBLJANA	599	8	69,88	
MARIBOR	94	9	10,44	
MB MURSKA SOBOTA	37	3	12,33	
PD RADEČE	12	9	1,33	
SKUPAJ	1292	65	141,80	

3. 12. 5. Konflikti med zaprtimi osebami

Pomemben kazalec splošnih varnostnih razmer v zavodih je število konfliktov med zaprtimi osebami. Konflikte skušamo reševati že v začetnih fazah s pogovori, soočenji, usmerjanjem v strpnost, ipd.

Konflikti so posledica nerešenih odnosov pred nastopom kazni in med prestajanjem kazni, velikokrat pa tudi nastanitve in prezasedenosti v skupinskih sobah. Najnevarnejši so konflikti, ki so posledica izsiljevanj

in različnih pritiskov. Te je težko odkriti in pravočasno zaznati, največkrat se jih odkrije šele ob ugotavljanju posledic ob posameznih poškodbah, ko oškodovane osebe vztrajajo, da so se poškodovale »pri padcu s postelje«. Z usposabljanjem osebja dajemo temu področju večji poudarek v okviru odkrivanja nasilja, ki je očem osebja skrito. V zavodih preprečujemo konflikte na različne načine, tudi s primerno nastanitvijo, ločevanjem sprtih oseb in omejitvijo gibanja določenim osebam. V odkritih in dokazljivih primerih so v zavodih izrekli tudi disciplinske ukrepe, oziroma predlagali premestitve v drug zavod.

Težave, s katerimi so se v letu 2023 pravosodni policisti srečevali, so bile sledeče:

- zagotavljanje stalne fizične prisotnosti med zaprtimi osebami, predvsem na oddelkih in pri bivanju na svežem zraku, zaradi kadrovske težave v oddelku za varnost,
- nepoznavanje jezika zaprtih oseb, saj veliko zaprtih oseb prihaja iz najrazličnejših svetovnih držav.

Tako kot v letu 2022 je tudi v letošnjem letu zaznati porast števila konfliktov med zaprtimi osebami. V letu 2022 je bilo 288 konfliktov in 627 udeleženih oseb, v letošnjem letu 313 konfliktov in 663 udeleženih oseb. Pravosodni policisti so vsem poškodovanim nudili prvo pomoč, glede na poškodbe zaprtih oseb so poskrbeli tudi za zagotovitev strokovne medicinske oskrbe s strani medicinskega osebja.

V vseh primerih, ko je bil podan sum storitve kaznivega dejanja ali pa so to zahtevali tisti, ki so bili v konfliktih oškodovani, smo obvestili policijo - skupaj v 12 primerih.

Ocenjujemo, da je večina vzrokov za tovrstne konflikte predvsem trenutna struktura in število zaprtih oseb, kjer prenapolnjeni bivalni prostori vplivajo na slabo razporejenost. Eden od razlogov za povečanje konfliktov med zaprtimi je tudi v porastu uživanja sintetičnih drog. Zabeležili smo primere nasilja, ki so bili povezani z izsiljevanjem, največkrat zaradi trgovine z drogo ali zaradi dolžniško-upniških razmerij.

Eden od najpomembnejših načinov reševanja konfliktov bi bila nastanitev v pretežno enoposteljnih sobah, kot je to pričakovani standard v državah EU.

Število in posledice konfliktov med zaprtimi osebami

(72)

Zavod	Število konfliktov	Število udeleženih oseb	Število poškodovanih	Obveščena policija
FORENZIKA	2	4	0	0
DOB	132	282	27	0
DOB SLOV. VAS	1	2	0	1
IG	11	24	0	0
CELJE	26	54	2	0
KOPER	29	58	2	0
KP NOVA GORICA	11	22	2	0
LJUBLJANA	42	88	2	0
LJ NOVO MESTO	17	33	1	4
LJ ODP. ODD. IG	0	0	0	0
MARIBOR	24	58	1	2
MB MURSKA SOBOTA	7	13	3	0
MB ROGOZA	1	2	0	0
PD RADEČE	10	23	2	5
SKUPAJ	313	663	42	12

3. 12. 6. Nadzor paketov in pisemskih pošilk

Pregled pisemske pošiljke se lahko opravi izključno na podlagi suma ter pisne odredbe direktorja zavoda ali druge osebe, ki jo pooblasti. Pri pregledu pisemskih pošilk se največkrat najdejo sim kartice za mobilne telefone, večja količina denarja, kot je dovoljena po hišnem redu zavoda in na podlagi dobrih zaznav najdbe več nedovoljenih stvari, kot so prepojeni lističi z drogo.

Trenutno v zavodu največjo težavo predstavljajo sintetični kanabinoidi, ki se pojavljajo v obliki lističev, prepojenih s psihoaktivno snovjo. V zavod lahko taki lističi pridejo tudi v obliki dokumentov, časopisov in podobno. Posebna težava je, ker omenjene snovi niso na seznamu prepovedanih snovi, povzročajo pa močno omamljenost. Za te nove sintetične snovi, za katere testi (urinski ali preliminarni) še ne obstajajo, predstavlja težavo dokazovanje in posledično sankcioniranje kršitve.

Za pregled pošilk, ki niso pisemske (paketi), je dano pooblastilo za pregled s predpisi in se mora izvesti vedno. Zaprte osebe prejemajo pakete ob obiskih ali po pošti. Velikost paketa je določena in omogoča pregled s pomočjo rentgenske naprave. Paketi se pred vročitvijo zaprtim osebam pregledajo z rentgensko napravo in tudi fizično z namenom preprečitve vnosa prepovedanih predmetov in snovi. V paketih so največkrat najdeni prepovedani predmeti, kot so USB modemi za brezžično povezovanje na splet, mini mobilni telefoni in razne prepovedane substance.

Število paketov, ki so jih prejele zaprte osebe, se je v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšalo. V lanskem letu je bilo prejetih 18.506 paketov, v letošnjem je bilo teh 12.934.

Eden od načinov preprečevanja vnosa prepovedanih snovi je tudi pregled pisemskih pošilk. V tem letu je bilo z odredbo odprtih 5.655 pisemskih pošilk.

3. 12. 7. Obiski in telefonski pogovori

Obiski zaprtih oseb v vseh zavodih so potekali v skladu s predpisi in z individualnimi varnostnimi zahtevami. Pri izvajanju obiskov za zaprte osebe se večina zavodov sooča s prostorsko omejenostjo tako znotraj zavoda, kot je porazdelitev obiskov tekom dneva, glede na vrsto in režim obiska ter številčnost, kot zunaj zavoda, predvsem v slabem vremenu, ko zunaj ni na voljo nadstreškov ali posebnih namenskih prostorov za izvedbo.

Pomembna oblika komunikacije obsojencev s svojci so bili telefonski pogovori. Zakon omogoča obsojencem prosto telefoniranje, prav tako pa daje direktorju tudi možnost, da obsojencu z odločbo le-to prepove za čas enega meseca (možnost podaljševanja po en mesec, dokler obstajajo razlogi), če bi telefonski klici lahko ogrozili varnost v zavodu ali varnost oseb ali premoženja zunaj zavoda. V letu 2023 sta imela prepoved telefoniranja dva mladoletnika za dobo enega meseca, in sicer zaradi groženj dvema osebama.

3. 12. 8. Vnos nedovoljenih drog

Zaprte osebe drogo v zavod vnašajo na različne načine.

Pogost način skrivanja je na telesu ali v oblačilih (npr. všito v robove), metanje preko ograje, vnos s paketi in predvsem v tovarniško pakiranih živilih. Domnevamo, da zaprte osebe drogo največkrat skrivajo v telesu, kar povzroča dodatne težave pri odkrivanju, saj poseg v človeško telo ni dovoljen.

Na podlagi suma, da zaprta oseba skriva prepovedane snovi pri sebi, je bilo opravljenih skupno 2.531 osebnih pregledov.

Vnos prepovedanih snovi s pomočjo prepojenih lističev

Temeljitejši nadzor ob vstopu v zavod, redni pregledi prostorov in oseb ter odkrivanje drog s šolanimi psi silijo zaprte osebe v vse večjo iznajdljivost pri iskanju načinov vnašanja droge v zavod, zato smo pozorni tudi na to, da ne bi zaprte osebe poskušale zlorabiti osebja. V kolikor se pojavi indic oziroma sum, v preiskavi tovrstnih dogodkov sodelujemo s policijo.

Najdba tablet, pripravljenih za preprodajo

Število najdb drog in opojnih snovi po vrstah

Zavod	Sum na prepovedane substance									Alkohol			Tablete				Skupaj
	Afgana	Hašiš	Heroin	Kanabis	Kokain	LSD	Spice	Steroidi	Skupaj	Zvarjena pijača	Žgana pijača	Skupaj	Suboxone	Tablete razne	Tablete zdrobljene	Skupaj	
DOB	0	1	1	8	3	0	35	0	48	1	0	1	2	59	4	65	114
IG	0	0	3	0	1	0	0	0	4	0	0	0	0	3	0	3	7
CELJE	0	0	2	3	1	0	8	0	14	0	0	0	0	6	0	6	20
KOPER	0	1	0	3	1	0	0	1	6	0	0	0	0	12	0	12	18
KP NOVA GORICA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2	0	2	3
LJUBLJANA	0	1	1	5	0	0	9	0	16	1	0	1	0	10	1	11	28
LJ NOVO MESTO	0	0	0	3	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1	0	1	4
LJ ODP. ODD. IG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1
MARIBOR	0	0	0	1	2	3	5	0	11	0	1	1	0	20	0	20	32
MB MURSKA SOBOTA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	6	6
MB ROGOZA	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	1	0	1	0	1	4
PD RADEČE	0	0	0	11	0	0	0	0	11	0	0	0	0	1	0	1	12
Skupaj	2	3	7	34	8	3	57	1	115	2	3	5	2	121	5	128	249

73

Po številu najdb je na prvem mestu najdba tablet. V večini primerov gre za predpisano terapijo zaprtih oseb, katere kljub nadzorovanemu deljenju terapije ne zaužijejo. Zaprte osebe nato nezaužito terapijo skrijejo z namenom preprodaje v zavodu. Na drugem mestu po številu najdb sledijo najdbe sintetične substance spice ter na tretjem mestu najdbe kanabisa.

Število najdb pripomočkov za uživanje drog in opojnih snovi

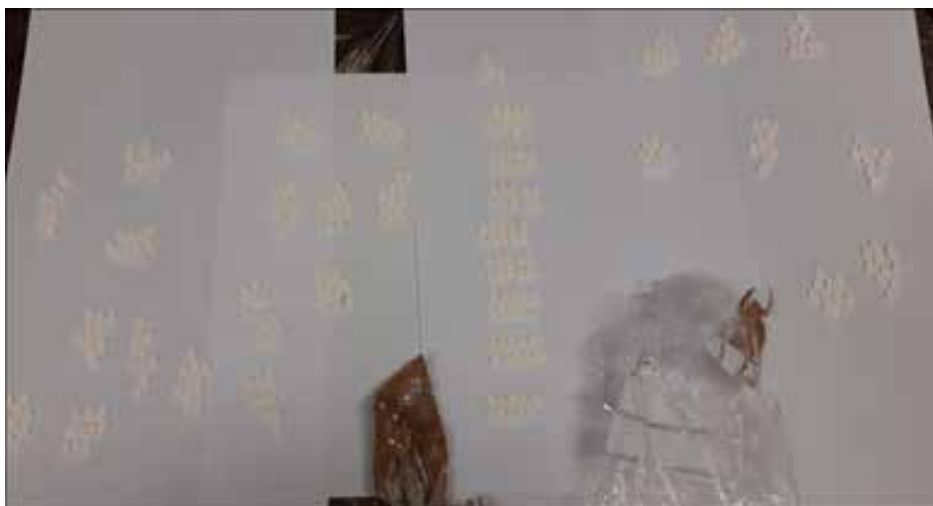
Zavod	Pribor za uživanje		
	Predelan predmet za skrivanje substanc	Pribor za uživanje	Skupaj
DOB	0	11	11
IG	0	0	0
CELJE	0	0	0
KOPER	0	0	0
KP NOVA GORICA	1	0	1
LJUBLJANA	0	0	0
LJ NOVO MESTO	0	0	0
LJ ODP. ODD. IG	0	1	1
MARIBOR	0	0	0
MB MURSKA SOBOTA	0	0	0
MB ROGOZA	0	1	1
PD RADEČE	0	0	0
SKUPAJ	3	10	13

74

Količina najdenih drog in opojnih snovi po količinah*

Zavod	Alkohol		Prepovedane substance							Tablete			
	l		g							g	kos		
	Zvarjena pijača	Žgana pijača	Afgana	Hašiš	Heroin	Kanabis	Kokain	LSD	Spice	Steroidi	Suboxone	Tablete zdrobljene	Tablete razne
DOB	0,1	0	0	0,97	0,27	20,45	10,57	0	223,46	0	1,04	23,87	1239
IG	0	0	0	0	4,85	0	0,52	0	0	0	0	0	13
CELJE	0	0	0	0	25,2	8,6	0,1	0	39,9	0	0	0	55
KOPER	0	0	0	0,7	0	9,2	4	0	0	0,1	0	0	164,5
KP NOVA GORICA	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	37
LJUBLJANA	2,5	0	0	13,79	0,78	35,96	0	0	632,88	0	0	19,28	641,5
LJ NOVO MESTO	0	0	0	0	0	9,8	0	0	0	0	0	0	3
LJ ODP. ODD. IG	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MARIBOR	0	1	0	0	0	0,5	0,3	26,3	10	0	0	0	675,5
MB MURSKA SOBOTA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	96
MB ROGOZA	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
PD RADEČE	0	0	0	0	0	12,72	0	0	0	0	0	0	15
Skupaj	6,6	2	1	15,46	31,1	97,23	15,49	26,3	906,24	0,1	1,04	43,15	2948

*Opomba: Najdena droga se tehta v bruto količini, kar pomeni skupaj z zavitkom, ki se v celoti izroči policiji.

Najdba večje količine tablet

Na prvem mestu po številu najdb je najdba sintetične droge spice. Teh primerov je bilo v letošnjem letu 57, v količini 906,20 gramov. V lanskem letu je bilo tovrstnih najdb 64, v količini 325,86 gramov. Na drugem mestu je tako kot v lanskem letu po količini največja najdba kanabisa, v letošnjem letu v količini 97,23 gramov, v lanskem letu 205,50 gramov. Na tretjem mestu je najdba heroina, v količini 31,1 grama.

Največja količina kanabisa v bruto teži 26,90 gramov je bila najdena v zavodu Koper.

Najdba večje količine tablet

Lokacije, kjer so bile najdene droge in opojne snovi

Zavod	Alkohol		Prepovedane substance		Vstop v zavod	Skupaj	Tablete		Vstop v zavod	Skupaj	Skupaj
	V zavodu	Skupaj	V zavodu	Skupaj			V zavodu	Skupaj			
DOB	1	1	46	46	2	2	62	62	3	3	114
IG	0	0	1	1	4	4	3	3	0	0	8
CELJE	0	0	11	11	3	3	6	6	0	0	20
KOPER	0	0	5	5	1	1	12	12	0	0	18
KP NOVA GORICA	1	1	0	0	0	0	2	2	0	0	3
LJUBLJANA	1	1	11	11	5	5	7	7	4	4	28
LJ NOVO MESTO	0	0	3	3	0	0	1	1	0	0	4
LJ ODP. ODD. IG	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
MARIBOR	1	1	10	10	1	1	20	20	0	0	32
MB MURSKA SOBOTA	0	0	0	0	0	0	6	6	0	0	6
MB ROGOZA	1	1	2	2	0	0	1	1	0	0	4
PD RADEČE	0	0	10	10	1	1	0	0	1	1	12
Skupaj	6	6	99	99	16	16	120	120	8	8	249

3. 12. 9. Preiskave bivalnih prostorov

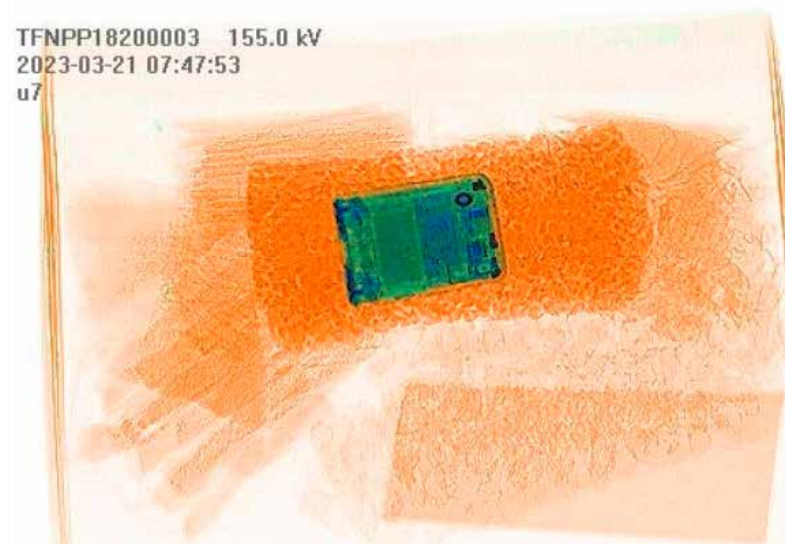
Med rednim nadziranjem bivalnih prostorov pravosodni policisti izvajajo obhode, varnostne in osebne preglede, pa tudi preiskave prostorov in prtljage. Namen preiskav je odkriti in odvzeti prepovedane predmete in snovi, ki so jih zaprte osebe pretihotapile v zavod ali jih v zavodu izdelale.

Število opravljenih preiskav po zavodih, oddelkih in v PD Radeče

77

Vrsta postopka	Pregled prostora
Zavod	Število
LJUBLJANA	63
DOB	195
DOB SLOV. VAS	1
DOB PUŠČAVA	0
IG	2
CELJE	35
KOPER	36
KP NOVA GORICA	13
LJ NOVO MESTO	24
LJ ODP. IG	0
MARIBOR	35
MB MURSKA SOBOTA	9
MB ROGOZA	8
PD RADEČE	23
SKUPAJ VSI	444

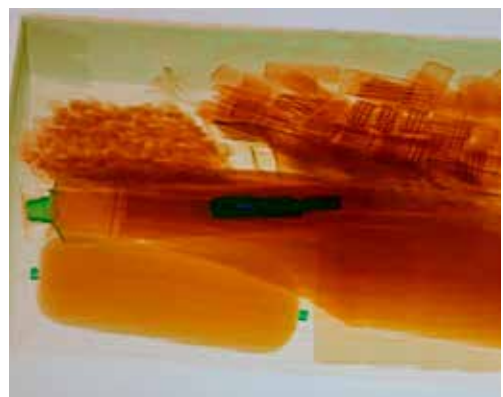
Zavodi so v letošnjem letu opravili 444 preiskav bivalnih in skupnih prostorov.

Rentgenska slika GSM aparata v originalno zapakiranih arašidih

Skrivališče GSM aparata v kruhu

Rentgenska slika USB ključka, skritega v majonezi

Prilagojeno skrivališče za prepovedane predmete v podu bivalnega prostora

GSM aparat, vшит v rob odeje

Število prepovedanih predmetov pri opravljenih preiskavah

Zavod	Komunikacijska sredstva								Predmeti za izvedbo pobeга				Predmeti za napad ali obrambo				Skupaj	
	Mobilni telefon	Polnilec	Prirjena elektronika za polnjenje	Razni predmeti za komunikacijo	Sim kartica	Usb za komunikacijo	Snemalnik zvoka ali slike	Skupaj	Klešče razne	Ključki za lisice	Vrv ali prirejena vrv	Skupaj	Droг, palica	Noж, bodalo	Predelani predmeti za napad	Razni predmeti		Skupaj
DOB	40	9	1	9	65	40	6	170	0	0	0	0	1	12	0	7	20	190
IG	1	0	0	0	1	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
CELJE	6	3	0	1	11	22	2	45	0	1	0	1	0	3	0	4	7	53
KOPER	7	1	0	2	9	10	1	30	0	0	0	0	0	0	0	1	1	31
KP NOVA GORICA	3	1	0	1	4	3	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12
LJUBLJANA	35	2	1	6	19	23	1	87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	87
LJ NOVO MESTO	8	0	0	0	1	0	0	9	0	0	0	0	0	2	0	0	2	11
LJ ODP. ODD. IG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MARIBOR	18	8	1	3	6	3	0	39	0	0	1	1	1	0	2	0	3	43
MB MURSKA SOBOTA	5	3	2	1	3	2	0	16	0	0	0	0	0	1	0	0	1	17
MB ROGOZA	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
PD RADEČE	1	0	0	1	0	0	0	2	1	0	0	1	0	2	0	0	2	5
SKUPAJ	124	27	5	24	120	104	10	414	1	1	1	3	2	20	2	12	36	453

V letošnjem letu je bilo skupno najdenih 453 prepovedanih predmetov, od tega 124 mobilnih telefonov (v lanskem letu 68), 120 SIM kartic (2022: 98) in 104 USB ključkov za komunikacijo preko interneta (v lanskem letu 98).

Odkrili smo 36 predmetov oziroma orodij, ki bi lahko služili za napad in obrambo. V letošnjem letu beležimo tudi najdbo 3 pripomočkov, ki bi lahko služili za pobeg (v lanskem letu 2).

Prirjena bodalo za napad

Skrivališče GSM aparata v knjigi

3. 12. 10. Preizkusi alkoholiziranosti

Preizkus alkoholiziranosti je klasična oblika nadzora, ki jo izvajamo na podlagi zakona. Preizkus alkoholiziranosti je lahko napovedan ali nenapovedan. Preizkus se izvede:

- na podlagi dogovora iz strokovne obravnave zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja alkohola ali
- na podlagi indicev, da zaprta oseba kaže vidne znake alkoholiziranosti.

Zaprte osebe s težavami z alkoholom so najprej vključene v proces motivacije za obravnavo odvisnosti. Osebe, ki izrazijo pripravljenost za vključitev v obravnavo odvisnosti, so vključene v skupinsko ali individualno edukacijsko obravnavo odvisnosti.

Tiste osebe, kjer je izražena večja stopnja težav z alkoholom in ki imajo daljšo kazen zapora, se vključi tudi v intenzivno obliko obravnave odvisnosti, ki je usmerjena v vzdrževanje abstinence in v pripravo na življenje po prestani kazni. Abstinenca oseb, ki so sklenile dogovor o vključitvi v obravnavo odvisnosti, se preverja z nenapovedanimi alkotesti.

Število opravljenih preizkusov alkoholiziranosti po zavodih

Zavod	Število opravljenih preizkusov	Negativni	Pozitivni
LJUBLJANA	5	4	1
DOB	146	143	3
DOB SLOV. VAS	77	76	1
DOB PUŠČAVA	26	26	0
IG	19	18	1
CELJE	48	48	0
KOPER	31	29	2
KP NOVA GORICA	1	1	0
LJ NOVO MESTO	9	9	0
LJ ODP. ODD. IG	73	72	1
MARIBOR	12	10	2
MB MUSKA SOBOTA	11	10	1
MB ROGOZA	154	143	11
PD RADEČE	12	11	1
SKUPAJ	624	600	24

Opravljenih je bilo skupno 624 preizkusov, od tega je bilo 24 pozitivnih, medtem ko je bilo lani od 543 preizkusov 25 pozitivnih.

3. 12. 11. Odstranitev v posebni prostor po 236. členu zakona

Odstranitve v posebni prostor so namenjene izločitvi osebe iz bivalnega prostora za krajši čas, kadar je potrebno zagotoviti red in mir, preprečiti pobeg ali ustaviti oziroma vsaj omiliti destruktivno ali celo samoagresivno vedenje osebe. Bivanje v posebnem prostoru je omejeno na največ dvanajst ur. Če se pred iztekom tega časa ugotovi, da je še vedno podan kateri od zakonskih razlogov za namestitev v posebni prostor, se lahko namestitev podaljša za čas, dokler za to obstajajo razlogi, vendar za posamezno odločbo ne več kot 12 ur. Namestitev v posebnem prostoru ne sme trajati skupno več kot 72 ur neprekinjeno.

Število odstranitvev v posebni prostor po zavodih

Zavod	Število namestitev v posebni prostor ⁽⁸⁰⁾
LJUBLJANA	4
DOB	31
IG	14
CELJE	4
KOPER	6
LJ NOVO MESTO	8
MARIBOR	10
MB MUSKA SOBOTA	1
PD RADEČE	3
SKUPAJ	81

V tem letu je bil ukrep odstranitve v posebni prostor uporabljen v 81 primerih, kar je po številu enako kot v lanskem letu. V večini primerov je bil razlog odstranitve, da je oseba ogrožala sebe, da je huje ogrožala druge pri delu, počitku ali razvedrilu ter da je oseba ogrožala druge. Velikokrat se je zgodilo, da je bilo za odstranitev podanih več razlogov hkrati, saj je na primer oseba, ki je bila destruktivna v vedenju, hkrati motila ostale osebe pri počitku. Med bivanjem v posebnem prostoru so bile osebe v večini primerov nadzorovane z video napravami, kar omogoča hiter odziv in zagotovitev varnosti izločeni osebi.

3. 12. 12. Nudenje prve pomoči s strani pravosodnih policistov

Ena od nalog pravosodnih policistov je tudi nudenje zdravstvene prve pomoči v primeru poškodb ali bolezni zaprtih oseb, za kar se posebej usposobijo v začetnem in obnavljajo znanja v nadaljevalnem usposabljanju. Posebnost dajanja prve pomoči pravosodnih policistov je, da morajo poleg zdravstvenih vidikov upoštevati tudi varnostne, ki včasih omejijo ali otežijo možnosti dajanja prve pomoči. To je predvsem v primerih nasilnega vedenja, ko morajo zaradi izogibanja nevarnosti okužbe z nalezljivimi boleznimi ravnati še posebej previdno.

V tem letu so pravosodni policisti nudili prvo pomoč v 322 primerih.

3. 12. 13. Usposabljanje pravosodnih policistov

Na področju izobraževanja zaposlenih smo v letu 2023 uresničili zastavljene cilje. V skladu z Načrtom za izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev in pravosodnih policistov v letu 2023 smo v začetku februarja končali s centralnim usposabljanjem generacije pravosodnih policistov kandidatov (20 udeležencev). V mesecu septembru se je začelo centralno usposabljanje za novo generacijo s predvidenim zaključkom v začetku februarja 2024 (14 udeležencev). V letu 2023 je uspešno zaključilo centralno usposabljanje in priseglo 15 novo sprejetih pravosodnih policistov.

Za potrebe centralnega usposabljanja novo sprejetih pravosodnih policistov (namestitev in prehrana, zunanji predavatelji) in za potrebe rednega usposabljanja pravosodnih policistov v letu 2023 so bila izvedena javna naročila, in sicer:

Usposabljanje pravosodnih policistov v Gotenici

- usposabljanje novo sprejetih pravosodnih policistov (34 udeležencev),
- usposabljanje iz dela z RTG napravami (6 udeležencev),
- usposabljanje iz varne vožnje (22 udeležencev),
- usposabljanje PP požarna varnost, vpad v prostor, streljanje (28 udeležencev),
- usposabljanje vodij oddelkov za varnost (6 udeležencev),
- usposabljanje instruktorjev streljanja (10 udeležencev),
- usposabljanje inštruktorjev PPSA (2 udeležencev).

Skupaj se je v letu 2023 usposabljanj udeležilo 108 pravosodnih policistov (od tega centralno usposabljanje 34 in redno usposabljanje 74). Za potrebe vseh usposabljanj so bila porabljena proračunska sredstva v višini 98.893,46 evrov.

3. 12. 14. Arhitekturne in tehnične možnosti za varovanje zavodov in osebja

Pomemben vidik varovanja predstavljajo arhitekturne in tehnične omejitve zavodov. Zavodi se večinoma nahajajo v starih in nefunkcionalnih zgradbah. Te so bile prvotno zgrajene za druge namene, zato sodobnih zahtev varovanja ne izpolnjujejo. V zavodih se morajo zato posluževati dodatnih varovalnih ukrepov, ki za pravosodne policiste predstavljajo dodatno obremenitev.

Pomanjkljivost starih zgradb je predvsem v tem, da ne omogočajo nastanitve v manjših in enoposteljnih sobah, zato tudi ni možen nadzor z manjšim številom pravosodnih policistov. Dodatna slabost so zidovi, ponekod tudi slabe rešetke. Ker so zidovi iz materialov slabše kakovosti, omogočajo kopanje lukenj. Težavo predstavljajo nizke varovalne ograje, katerih višina močno odstopa od evropske prakse in standardov (6 do 7 metrov visoka betonska ograja, z dodano 5 do 6 metrov visoko notranjo žično ograjo).

Glede na izkazane potrebe zavodov in prevzgojnega doma so bila izvedena javna naročila za dobavo posebne opreme, in sicer:

- oprema za streljanje – strelivo 30.000 kosov 9x19mm in 3.500 kosov 12/70 trap,
- varnostna vrata Oddelek Novo mesto,
- velike svetilke 30 kosov,
- detektorji, mobifinderji (2x detektorska vrata, 9x ročni detektor in 7x mobifinder),
- pretočni rentgenski aparat PD Radeče,
- zaščitna gasilska oprema (60 parov rokavic, 25 požarnih odev, vadbena lutka),
- oprema za streljanje (vadbena naboj, adapter, torbe in kovčki, bullet crusher, zaščitna očala, čistilni seti in zaščitni razpršilci, glušniki),
- ureditev skladišč oborožitve ZPKZ Dob in Koper ter PD Radeče,
- nadgradnja video nadzornega sistema ZPKZ Dob – objekt za obiske, I. in II. oddelek.

Na področju oborožitve in posebne varnostne opreme so bila v letu 2023 porabljena proračunska sredstev v višini 305.906,18 evrov.

V letu 2023 smo na podlagi Pravilnika o spremembah in dopolnitvah pravilnika o nošenju, hrambi in vzdrževanju orožja, o vrstah in nošenju uniforme pravosodnih policistov in njihovih položajnih oznakah ter o uporabi, označitvi in opremi vozil izvedli dodelitev delov uniforme pravosodnim policistom na podlagi normativov prve dodelitve za novo sprejete pravosodne policiste in sistema individualnih potreb za vse ostale pravosodne policiste. Vsem novo sprejetim pravosodnim policistom smo zagotovili celotno uniformo, sprotno smo zamenjavali izrabljene in poškodovane dele uniform ter izplačevali denarno nadomestilo za nakup ženske svečane obutve in ženskih hlačnih nogavic. Prehod na popolno nošenje novih delovnih uniforme bo postopen, tako da starih delovnih uniform ne bomo zavrgli, ampak jih bomo uporabljali za delo v zavodu do iztrošenosti oziroma do preteka roka uporabe. Novi deli uniforme sledijo zahtevam izvajalcev oziroma uporabnikov uniform in bodo še naprej zagotavljali urejen videz pravosodnih policistov, hkrati pa bodo omogočali izvajanje varnostnih postopkov tudi v težjih okoliščinah.

3. 12. 15. Požarna varnost

V letošnjem letu v zavodih beležimo 4 požare po zavodih.

V Prevgojnem domu Radeče je mladoletnik zažgal odejo in blazino, ko je bil sam v samski sobi. Zaradi dobrega nadzora in hitrega ukrepanja pravosodnih policistov zdravje mladoletnika ni bilo ogroženo, prav tako je nastala le manjša materialna škoda.

V zavodu Koper je zagorelo na stopnišču oziroma podestu, neposredno pri vratih sobe, kjer so se izvajala gradbena dela, ureditev t. i. varne sobe. Potrebna je bila evakuacija zaprtih oseb v zavodu, ki je potekala hitro, tekoče in varno. Požar je bil odkrit pravočasno, alarmiranje in obveščanje o izrednem dogodku je prav tako potekalo hitro in učinkovito, kar se je odrazilo v obliki razumljivega ter predvsem jasnega obveščanja med dežurnimi pravosodnimi policisti in kasneje tudi gasilske enote gasilske brigade Koper, ki je prispela na lokacijo in dokončno pogasila požar ter prezračila prostore.

Zavod Dob je beležil dva namerna požiga v sobah s strani obsojencev, kar je posledično ogrozilo varnost, red in disciplino v varovanih objektih in pri zaprtih osebah. V zavodu se nadaljuje z nadgradnjo in dodatnimi izboljšavami sistemov tehničnega varovanja, nadaljuje pa se tudi z adaptacijo zastarele infrastrukture.

Posledice požara v Prevgojnem domu Radeče

Tovrstne razmere kažejo na to, da je potrebno vedno ravnati pazljivo in izvajati preventivne ukrepe z namenom preprečitve nastanka požara. Tu je potrebno poudariti, da je potrebno o tem vedno opozarjati in seznanjati tudi zunanje izvajalce del, ki izvajajo različna vzdrževalna dela v objektu. Preventivno ravnanje v obliki odmika vseh potencialno vnetljivih/gorljivih predmetov od potencialnih virov vžiga zmanjša verjetnost za vžig in posledično nastanek požara.

Stalna pripravljenost in mirno ravnanje v izrednih razmerah privedeta do krajšega odzivnega časa in posledično hitrejšega umika vseh ogroženih oseb iz objekta na varno. Z vidika požarne varnosti so bili v letošnjem letu v zavodih izvedeni naslednji obdobji pregledi: pregled in servis gasilnikov, pregled hidrantnega omrežja, pregled strojev in električne meritve ter vaja evakuacije. Tekom celega leta se izvajajo usposabljanja in preizkusi znanja iz varstva pred požarom za vse zaposlene ter usposabljanja za začetno gašenje požarov za vse pravosodne policiste, za katere se vodi tudi ustrezna evidenca.

3. 13. ZAGOTAVLJANJE IN OMOGOČANJE DELA ZAPRTIM OSEBAM

Zaprtim osebam smo zagotavljali pravico do dela v javnem gospodarskem zavodu (JGZ), pri hišnih delih, v podjetju, ki deluje v območju zavoda Dob, nekaterim pa tudi zunaj zavodov. Zaprte osebe so bile razporejene na delo v skladu s sistemizacijo delovnih mest. Vsem zaprtim osebam, ki so želele delati, dela ni bilo mogoče zagotoviti. V primerjavi s prejšnjim letom je bilo zaposlenih 94 oseb več. Delež zaposlenih zaprtih oseb je bil 37,39 %, kar je manj kot prejšnje leto (39,42 %).

3. 13. 1. Razporeditev zaprtih oseb na delo

Razporeditev zaprtih oseb na delo na dan 1. 1.

81

Razporeditev na delo na dan 1. 1.	Obsoj.		Vikend zapor		Priporniki		Nadomestni		Mladolet.		Skupaj		Skupaj vsi
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
V JGZ	91	7	0	0	7	1	1	0	8	0	107	8	115
podjetje v zavodu	130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	130	0	130
pri hišnih delih	221	19	0	0	23	1	0	0	1	0	245	20	265
zunaj zavoda	13	2	0	0	0	0	0	0	0	0	13	2	15
redno izobraževanje	18	0	0	0	0	0	0	0	2	0	20	0	20
12. člen - izobraževanje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. člen - delo	28	0	28	3	0	0	0	0	0	0	56	3	59
v terapevtskih delavnicah	67	0	0	0	15	0	1	0	0	0	83	0	83
SKUPAJ	568	28	28	3	45	2	2	0	11	0	654	33	687
dela ni bilo moč zagotoviti	366	19	0	0	573	17	89	1	0	0	1028	37	1065
delo odklonili	12	0	0	0	3	0	0	0	0	0	15	0	15
za delo nezmožni	9	6	0	0	2	2	1	0	0	0	12	8	20
upokojenci	21	0	0	0	1	0	0	0	0	0	22	0	22
SKUPAJ	408	25	0	0	579	19	90	1	0	0	1077	45	1122

Razporeditev zaprtih oseb na delo – na novo sprejeti

82

Razporeditev na delo Novosprejeti	Obsoj.		Vikend zapor		Priporniki		Nadomestni		Mladolet.		Skupaj		Skupaj vsi
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
V JGZ	125	8	0	0	16	1	0	0	5	0	146	9	155
podjetje v zavodu	75	0	0	0	0	0	0	0	0	0	75	0	75
pri hišnih delih	213	4	0	0	54	1	1	0	0	0	268	5	273
zunaj zavoda	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3
redno izobraževanje	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20	0	17
12. člen - izobraževanje	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
12. člen - delo	0	0	25	2	0	0	0	0	0	0	25	2	27
v terapevtskih delavnicah	52	5	0	0	76	5	2	0	0	0	130	10	140
SKUPAJ	485	18	25	2	146	7	3	0	5	0	664	27	691
dela ni bilo moč zagotoviti	366	40	0	0	573	47	89	12	0	0	1028	99	1127
delo odklonili	5	0	0	0	4	0	0	0	0	0	9	0	9
za delo nezmožni	22	1	0	0	5	2	2	0	0	0	29	3	32
upokojenci	16	0	0	0	1	0	0	0	0	0	17	0	17
SKUPAJ	409	41	0	0	583	49	91	12	0	0	1083	102	1185

Opomba: V število novo sprejetih so vključeni tudi tisti, ki so že bili na prestajanju kazni in jim je bila izrečena nova enotna kazen, zaradi česar se več oseb v statističnem prikazu ponovi dvakrat ali večkrat.

Zaprte osebe pred nastopom dela napotimo na zdravniški pregled na dispanzer za medicino dela, prav tako opravijo test iz Zakona o varnosti in zdravja pri delu, ki ga opravlja zunanje podjetje. Postopek in izvajanje potekata kontinuirano. Za pripornike velja podoben postopek pri razporejanju na delo, po predhodno pridobljenem dovoljenju sodišča za delo. Prevladujoči razlogi, zaradi katerih nekaterim obsojencem ni bilo mogoče zagotoviti dela, so bili: pomanjkanje dela, pomanjkanje delovnih izkušenj ter navad, obsojenci so želeli biti razporejeni na delovno mesto, za katero po strokovni oceni niso bili primerni, drugje pa niso želeli delati; veliko je bilo primerov z različnimi zdravstvenimi omejitvami in posledično težjo zaposljivostjo ter obsojencev s kratkimi kaznimi, ki se jih težje vključuje v kompleksnejše oblike dela.

3. 13. 2. Plačilo za delo

Najvišje in najnižje plačilo za delo zaprtih oseb v rednem delovnem času po posameznih zavodih

Zavod	JGZ		hišna dela		delo zunaj zavoda	
	najnižje	najvišje	najnižje	najvišje	najnižje	najvišje
Dob	84,24	157	67,68	206,68	206,08	403
Maribor	74,82	106,14	67,86	113,1	/	/
Ljubljana	71,34	102,66	100,92	111,36	99,18	99,18
Celje	45,65	120,7	45,65	159,86	59,26	75,72
Koper	70,97	109,2	62,32	117,76	/	/
Ig	82,26	148,33	90,288	208,88	142,56	245,2
N. Gorica	83,43	91,17	75,6	75,6	/	/
OO Ig	/	/	93,96	99,18	99,18	238,38
N. mesto	92,22	92,22	/	/	114,84	114,84
M. Sobota	/	/	71,34	113,1	/	/
Rogoza	74,82	106,14	83,52	113,1	116,58	116,58
PD Radeče	38,39	110,09	46,38	144,56	/	/

(83)

Višina plačila za delo zaprtih oseb je določena po Pravilniku o plačilu za delo obsojencev. Plačilo je sestavljeno iz osnove, ocene delovne uspešnosti in dodatkov ter je v veliki meri odvisno tudi od rezultatov dela. Zakon določa tudi izplačilo posebne denarne nagrade za prizadevanje obsojencev, zaposlenih pri fizičnih ali pravnih osebah, ki v zneskih, prikazanih v zgornji tabeli, ni upoštevana.

Delo obsojencev v podaljšanem delovnem času

Zavod	število obsojencev	število nadur
Dob	253	16.867,70
Maribor	51	2654
Ljubljana	26	615
Celje	26	811
Koper	24	720
Ig	15	550
N. Gorica	6	91
OO Ig	5	126
N. mesto	/	/
M. Sobota	9	969
Rogoza	18	895
Radeče	0	0
SKUPAJ	433	24298,70

(84)

Obseg dela v podaljšanem delovnem času se je glede na prejšnje leto povečal za 1,59 %, ob tem se je delež zaprtih oseb, ki so opravljali nadure povečal za 17,34 %.

3. 13. 3. Invalidsko zavarovanje

Število invalidsko zavarovanih oseb

85

Zavod	Število invalidsko zavarovanih				
	skupaj	O	nadomestni zapor	ml. v PD	P
Dob		1028	0	0	0
Slovenska vas		78	0	0	0
Puščava		21	0	0	0
Ljubljana		26	0	0	0
OO Ig		57	3	0	0
Novo mesto		81	5	0	0
Celje		/	/	/	/
Koper		100	0	0	0
Nova Gorica		54	6	0	0
Maribor		155	0	0	0
Rogoza		55	0	0	0
Murska Sobota		10	0	0	3
IG		105	6	0	0
PD RADEČE		0	0	19	0

Na področju invalidskega zavarovanja zaprtih oseb v zavodih ni bilo zaznane problematike.

3. 13. 4. Varstvo in zdravje pri delu

Ustrezno varstvo in zdravje pri delu so zavodi zagotavljali s spremljanjem in nadzorom izvajanja predpisov, ki pogojujejo varno delo, z uporabo predpisanih sredstev in opreme za osebno varnost ter z usposabljanjem zaprtih oseb in delavcev zavoda za varno in zdravo delo. Pred razporeditvijo na delo so zaprte osebe opravile zdravniški pregled in preizkus znanja s področja varstva pri delu.

Posebno pozornost so zavodi namenjali tudi tehničnemu varstvu pri delu, varnemu delovnemu okolju in sredstvom za delo. Tehnično varstvo so izvajali z vizualnimi pregledi in preizkusi delovne opreme, odpravljali pomanjkljivosti, izločali iz uporabe dotrajano opremo ter redno nadzirali uporabo predpisanih sredstev in opreme za osebno varnost. Ocenjujemo, da je bilo v tem letu izvajanje varstva in zdravja pri delu na ustrezni ravni, kljub občasnemu neupoštevanju predpisov o uporabi zaščitnih sredstev.

3. 13. 5. Nezgode pri delu zaprtih oseb

V tem letu se je zgodilo 20 nesreč in poškodb pri delu, kjer so bile udeležene zaprte osebe. Vloženih je bilo 14 odškodninskih zahtevkov. Zavodi kontinuirano posvečajo veliko pozornosti preventivnim ukrepom, to je izobraževanju za varno delo in nadzoru pri izvajanju dela.

3. 13. 6. Hišna dela

Za izvajanje hišnih del je bilo v letu 2023 razporejenih 538 zaprtih oseb. Zavodi so na delo razporejali večinoma obsojence, v manjšem številu tudi pripornike in mladoletnike. Med hišna dela, ki so določena v sistemizaciji delovnih mest obsojencev, sodijo dela v kuhinji, pekarni, razdeljevalnici hrane, pomivalnici, zavodski pralnici in likalnici. Nekateri zavodi so v okviru hišnih del zaprte osebe razporejali tudi na delo hišnika, na vzdrževalna dela v zavodu, na čiščenje okolice zavoda, na vrtna in druga podobna dela.

Še vedno se zavodi srečujejo s problemom strokovne usposobljenosti zaprtih oseb za hišna dela. To še zlasti velja za dela, povezana s pripravo hrane, za katera je potrebna ustrezna strokovna izobrazba in sanitarno-higienska ustreznost. Po drugi strani so hišna dela povezana tudi z redom in disciplino ter varnostjo v zavodu.

3. 13. 7. Javni gospodarski zavod

V letu 2023 je bilo v javnem gospodarskem zavodu zaposlenih 270 zaprtih oseb. Na posameznih lokacijah so se občasno srečevali s pomanjkanjem zaprtih oseb na delu. Z vodstvi zavodov so bili opravljeni pogovori v okviru izboljšanja zaposlovanja zaprtih oseb. Ustvarjeni so bili prihodki v višini 2.150.000,00 EUR, presežek prihodkov nad odhodki pa je bil okvirno 10.000,00 EUR.

3. 14. PRAVICA DO VEROIZPOVEDI

Področje koordinacije duhovne oskrbe je v sistemu izvrševanja kazenskih sankcij umeščeno z namenom zagotavljanja osnovne človekove pravice svobode veroizpovedi. S tem razlogom je bil koordinator za duhovno oskrbo navzoč na posameznih lokacijah zavodov in usklajeval izkazan interes za duhovno oskrbo zaprtih oseb. Glede na zaznane in prejete potrebe je bila vzpostavljena povezanost z verskimi skupnostmi, ki so izvajale duhovno oskrbo.

Katoliško Cerkev je pri izvajanju duhovne oskrbe zastopal Zaporniški vikariat. Usklajeno je teklo sodelovanje na različnih ravneh, preko programov, ki se izvajajo znotraj Zaporniškega vikariata Katoliške Cerkve:

- Mesečno so bila bogoslužja na vseh dogovorjenih lokacijah. V okviru večjih katoliških praznikov, velike noči in božiča, so se še posebej izvajale zakramentalne priprave in praznične svete maše v vseh zavodih, kjer je bil izkazan interes.
- Glede na potrebe posameznih zavodov po oskrbi z oblačili in obutvijo za zaprte osebe je bila vzpostavljena povezava s Slovensko Karitas ter drugimi škofijskimi oz. župnijskimi Karitas, in na ta način opravljena oskrba posameznih lokacij.
- V Katoliški Cerkvi je bil v Sloveniji izpeljan mednarodni Teden zaporov, ki je potekal od 19. do 25. novembra 2023 pod naslovom »Nebesa pripovedujejo o Božji slavi... zato povzdigni oči« (prim. Ps 19,2). Župnijska katoliška občestva, skupnosti in zavode za prestajanje kazni zapora je k povezanosti, dejavnostim in molitvi vabil poseben plakat, ki so ga prejeli v več izvodih. Teden zaporov je bil tudi medijsko podprt. Ob zaključku tedna je v ZPKZ Ljubljana, Oddelek Novo mesto sveto mašo daroval predsednik slovenske škofovske konference in novomeški škof msgr. dr. Andrej Saje.
- Slovenski katoliški skavtinje in skavti so v nekatere zavode v predbožičnem času prinesli »Betlehemske luč miru«.

Islamska skupnost v Republiki Sloveniji je bila obveščena o interesu glede duhovne oskrbe na posameznih lokacijah. Zavodi za prestajanje kazni zapora so v času priprave v mesecu ramazanu in praznovanju bajrama dobili časovni razpored molitve in ga posredovali osebam, ki so izrazile interes. Posameznikom so v tem času na njihovo željo omogočili tudi prehrano v skladu z njihovimi verskimi zahtevami. Prav tako je bil omogočen časovni razpored molitve tudi v drugih mesecih, kjer je bil izražen interes.

V okviru Srbske pravoslavne Cerkve je vzpostavljena redna navzočnost paroha v ZPKZ Ljubljana, ZPKZ Ljubljana – Oddelek Novo mesto, ZPKZ Dob pri Mirni, ZPKZ Koper, ZPMZKZ Celje in ZPKZ Ig.

1 18. člen, Splošna deklaracija o človekovih pravicah, Generalna skupščina Združenih narodov, 10. decembra 1948 z resolucijo št. 217 A (III): »Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in veroizpovedi; ta pravica vključuje svobodo spreminjati prepričanje ali vero, kakor tudi njuno svobodno, javno ali zasebno izražanje, bodisi posamezno ali v skupnosti z drugimi, s poučevanjem, z izpolnjevanjem verskih dolžnosti, z bogoslužjem in opravljanjem obredov.«

Predstavnik Evangeličanske Cerkve augsburške veroizpovedi v Republiki Sloveniji je obiskoval ZPKZ Dob pri Mirni.

Verska skupnost Jehovovih prič je v nekatere zavode redno dostavljala svoja časopisa.

Zaprtim osebam so bili na voljo izvodi Svetega pisma (tudi v tujih jezikih), Korana in druge verske literature ter periodike.

Vsem osebam v zaporu se je ob njihovi izraženi želji in v okviru možnosti posameznega zavoda organizirala ter pripravila hrana v skladu z njihovimi verskimi zahtevami.

Koordinator za duhovno oskrbo ni zaznaval kršitev glede zagotavljanja pravice do duhovne oskrbe.

**19.-25.
NOVEMBER
2023**

**NEBESA
PRIPOVEDUJEJO
O BOŽJI SLAVI ...**

**ZATO
POVZDIGNI
OČI!**

www.center-ecce.si / **TE DEN ZAPOROV**
TE DEN MOLITVE

Plakat tedna zaporov 2023

4. DELOVANJE UPRAVE NA NACIONALNEM IN MEDNARODNEM PODROČJU

4. 1. ODNOSI Z JAVNOSTMI

Na področju odnosov z javnostmi so v letu 2023 v sodelovanju z zavodi za prestajanje kazni zapora in prevzgojnim domom potekale različne aktivnosti, s pomočjo katerih je bilo javnosti predstavljeno dogajanje in delo v slovenskem zaporskem sistemu.

Generalni urad je v tem letu medijem skladno z Zakonom o medijih posredoval informacije v obliki odgovorov na novinarska vprašanja, sporočil za javnost in različnih izjav za medije.

Odzivali smo se na prošnje nacionalnih in lokalnih medijev. Medijem so bila izdana dovoljenja za obiske v zavodih za prestajanje kazni zapora in v prevzgojnem domu, pogovore in reportaže. Omogočili smo intervjuje z zaposlenimi v zavodih in na Generalnem uradu, snemanje in fotografiranje prostorov v zavodih ter spremljanje različnih dogodkov.

Spremljali smo poročanje o delovanju Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij v medijih in uveljavljali pravico do odgovora oziroma popravka.

O vseh pomembnejših dogodkih smo redno obveščali javnost preko spletne strani uprave, v drugi polovici leta tudi s pomočjo izbranega družbenega omrežja. Pri organizaciji dogodkov smo poleg obveščanja javnosti

Izjava mag. Bojana Majcna na gradbišču novogradnje ZPKZ Ljubljana v Dobrunjah

Generalni direktor je sprejel sodelavca Verstovška - svetovnega prvaka v vzdržljivostnem kolesarjenju

Obisk ministrice dr. Dominike Švarc Pipan na kolegiju generalnega direktorja

Udeležba generalnega direktorja na strokovnem posvetu v organizaciji Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani o zaporih in poklicih pomoči danes ter kam naj gredo v prihodnje

zasledovali cilj, da se pogosteje predstavlja pozitivne projekte in dogodke v slovenskih zaporih in v prevzgojnem domu, s čimer poskušamo spreminjati stereotipne predstave o zaporih v javnosti. Projekti, ki osvetlujejo tovrstne pozitivne vsebine, so bili predstavljeni v več medijih. V tem letu se je nadaljevalo intenzivno sodelovanje z eno od komercialnih televizij, na podlagi katerega je nastalo več-deset daljših prispevkov, v katerih so bili osvetljeni različni vidiki dela zaposlenih v zaporih in obravnave zaprtih oseb. Celostno je bilo predstavljeno življenje v zavodih za prestajanje kazni zapora in v prevzgojnem domu, tudi z drugih, javnosti manj poznanih zornih kotov. V sklopu sodelovanja je bilo v prispevkih podano ključno sporočilo, da je vsak premik na bolje za posameznika v zaporu, hkrati pomemben premik na bolje za celotno družbo, ko se vrata zapora znova odprejo. Z intenzivno vključenostjo uprave pri pripravi prispevkov smo nadaljevali z ozaveščanjem slovenske javnosti o poslanstvu zaporov.

Snemanje prispevka italijanske TV o projektu Medena celica

Poklic pravosodni policist na Kariernem sejmu v Ljubljani

Nagrajenci za leto 2023 ob dnevu uprave

Tekom leta se je zvrstilo več dogodkov, o katerih smo obveščali širšo javnost:

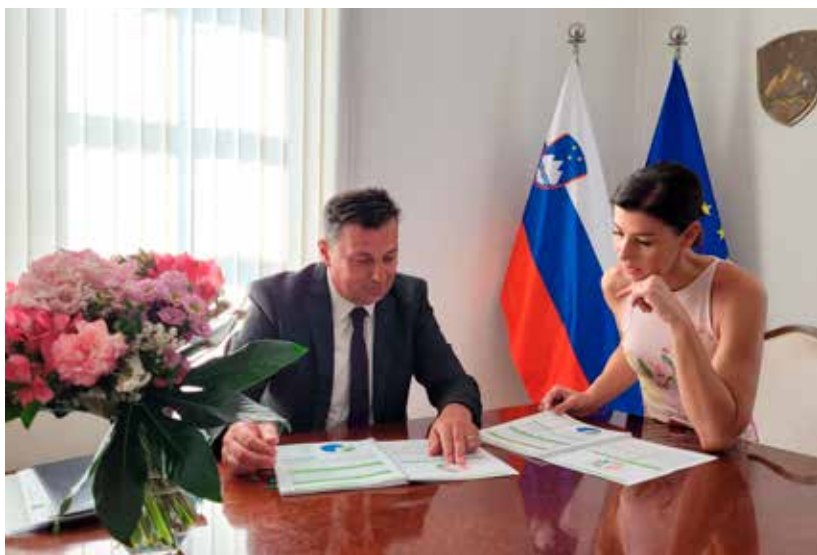
V letu 2023 je na Generalnem uradu potekalo več svečanih priseg in podelitev uradnih izkaznic novosprejetim pravosodnim policistom, ki so uspešno zaključili usposabljanje in opravili zaključni preizkus znanja. O vsakem dogodku smo obveščali javnost, tudi z namenom krepitve promocije poklica pravosodni policist. V tem oziru smo se udeleževali dogodkov, na katerih smo predstavljali poklic ter nagovarjali kandidate za zaposlitev v zaporskem sistemu. Na predstavitvenih in kariernih dogodkih smo obiskovalcem pokazali različne vidike dela pravosodnih policistov.

Ministrica dr. Dominika Švarc Pipan je skupaj z generalnim direktorjem mag. Bojanom Majcnom 17. aprila 2023 na Brdu pri Kranju podelila priznanja sodelavcem na področju izvrševanja kazenskih sankcij za leto 2023: pohvale za uspešno in dolgoletno delo ter pohvale za uspešno sodelovanje z zunanjim organizacijam in sodelavcem. Podeljena sta bila tudi dva znaka uprave. Ministrica in generalni direktor sta podelila 27 priznanj sodelavcem iz vseh lokacij zavodov in Generalnega urada ter zunanjim sodelavcem, s katerimi uprava na različnih strokovnih področjih zelo uspešno sodeluje.

V sodelovanju z Društvom Urbani čebelar smo nadaljevali s pilotnim projektom Medena celica - čebelarjenje z zaprtimi osebami, ki poteka v Odprtem oddelku Ig in o njem obveščali javnost. O projektu je poročalo tudi več tujih medijev.

Predstavitve poklica pravosodni policist na Festivalu poklicev

Generalni direktor je ministrici predal poročilo uprave za leto 2022

V Prevzgojnem domu so se udeležili dobrodelnega dogodka

*Projekt Pravne sprehajalnice v ZPKZ Ljubljana
Foto: Matjaž Rušt*

V Zavodu za prestajanje kazni zapora Ljubljana in Maribor smo gostili projekt Pravne sprehajalnice, v sklopu katerega so dijaki dveh gimnazij med drugim spoznavali poslanstvo zapora. Projekt poteka pilotno v okviru predmeta Aktivno državljanstvo pod okriljem Zavoda Open. K sodelovanju smo pristopili z namenom, da mladim predstavimo poslanstvo zapora in programe, ki v njem potekajo, da bi zaprte osebe po prestani kazni lahko zaživele drugače. Dijakom smo predstavili tudi poklice, ki delujejo v zaporu in njihove naloge - delo pravosodnih policistov, strokovnih delavcev, inštruktorjev in vseh, ki so nepogrešljivi pri obravnavi zaprtih oseb in pri nemotenem življenju v zaporu.

Na spletnem mestu uprave objavljamo vsebino »Zaporska statistika«, ki se tedensko posodablja z aktualnimi podatki, s čimer se zagotavlja javna dostopnost vseh pomembnejših ažurnih statističnih podatkov slovenskega zaporskega sistema.

Na spletni strani redno objavljamo sporočila za javnost o aktivnostih uprave in različnih strokovnih dogodkih ter dogodkih za zaprte osebe v organizaciji zavodov za prestajanje kazni zapora in prevzgojnega doma.

Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij je v letu 2023 izvajala sporazume o sodelovanju s fakultetami. V zavodih smo v tem letu omogočili izvedbo raziskav, odgovorili študentom na vprašanja za potrebe zaključnih del ter omogočali študijske obiske v zavodih.

ZPKZ Maribor je prejel stol prijateljstva Zavoda Dornava

Dnevni nacionalne varnosti s podelitvijo priznanja pravosodnemu policistu za leto 2023

4. 2. SODELOVANJE NA MEDNARODNEM PODROČJU

V letu 2023 smo se aktivno vključevali v različna mednarodna področja izvrševanja kazenskih sankcij. Sodelovali smo v več mednarodnih projektih, raziskavah in študijah, z mednarodnimi organizacijami in z zaporskimi upravami iz tujine. Izdelali smo SPACE (*Council of Europe Annual Penal Statistics*) statistiko za leto 2023 in se s podatki vključevali v druge mednarodne statistike, ki obsegajo podatke o zaprtih osebah. Z Ministrstvom za pravosodje in drugimi institucijami smo sodelovali pri pripravi strokovnih gradiv za potrebe mednarodnega sodelovanja s področja zaporskega delovanja.

4. 2. 1. Svet Evrope

V okviru Sveta Evrope je ena od pomembnih nalog primerjava sprejetih standardov z obstoječo prakso in zakonodajo ter priprava predlogov sprememb. Sodelovanje na mednarodnih konferencah nam omogoča neposreden stik z aktualno problematiko, primerjavo in načrtovanje sprememb ter izboljšav.

Predstavniki Generalnega urada se je v imenu generalnega direktorja udeležil 28. konference direktorjev zaporskih in probacijskih uprav, ki je potekala od 6. do 7. junija 2023 v Nemčiji.

Od 2. do 6. oktobra 2023 se je predstavnica ZPKZ Maribor udeležila tretjega študijskega srečanja skupine držav JV Evrope, ki se v okviru skupine Pompidou Sveta Evrope ukvarja z razvojem celovite obravnave odvisnosti od prepovedanih drog v zaporih. Srečanje je potekalo v glavnem mestu Moldavije Kišinjev.

Predstavniki Generalnega urada se je od 28. do 29. novembra 2023 v Strasbourgu udeležil srečanja pod naslovom Od kaznovalnega do rehabilitacijskega pristopa: preusmeritev v izvrševanje kazenskih sankcij.

4. 2. 2. Druge mednarodne organizacije

EuroPris, mednarodno združenje za zapore

Predstavniki Generalnega urada se je v imenu generalnega direktorja udeležil letne skupščine, ki je potekala od 5. do 6. junija 2023 v Berlinu (Nemčija).

Z izmenjavo informacij smo kot država vključeni v projekt *Knowledge Management System - KMS*, v okviru katerega nastaja baza mednarodnih primerjav na posameznih področjih dela.

Usposabljanje zaposlenih za preprečevanje radikalizacije v zaporih v sklopu projekta HOPE

Zaključna konferenca Sveta Evrope v Ljubljani

Obisk norveškega izobraževalnega centra za zaposlene v zaporih

Študijski obisk hrvaške zaporske uprave v ZPKZ Dob

MECR – mednarodno združenje generalnih direktorjev zaporskih uprav Srednje Evrope:

Namestnik generalnega direktorja in predstavnik Generalnega urada sta se od 27. do 29. septembra 2023 v Zagrebu (Hrvaška) udeležila 19. srečanja MECR (*Round Table of Director Generals of Prison Services of the Central European Countries*). Med zaporskimi upravami, ki so vključene v MECR, tudi sicer med letom potekajo pisne izmenjave informacij o zakonodaji in praksi izvrševanja kazni zapora.

4. 2. 3. Projekti

V okviru mednarodnih projektov, financiranih s strani EU in Norveškega finančnega mehanizma, smo sodelovali z raziskovalnimi poročili in posredovanjem odgovorov ter informacij.

V letu 2023 smo nadaljevali s projektom Izboljšanje mladoletniškega kazenskopravnega sistema in okrepitev izobraževanja ter usposabljanja zaporskega osebja. Znotraj projekta želimo vzpostaviti orodje ocene tveganj in potreb, ki bi bil koristen pripomoček pri delu z zaprtimi osebami, ter pripraviti vse potrebno za ustanovitev zaporske Akademije in raziskovalnega centra. Potekale so različne delovne skupine in srečanja s strokovnjaki iz tujine. V okviru projekta je potekal tudi študijski obisk nekaj predstavnikov slovenskega zaporskega sistema na Norveškem od 13. do 17. novembra 2023. Zaključna konferenca projekta, ki je trajal do konca leta 2023, je bila 17. oktobra 2023 v Ljubljani.

Predstavnika Generalnega urada sta se udeležila več srečanj vezanih na pojav radikalizacije, ki so potekala na različnih nivojih in pod okriljem različnih organizacij (RAN, Svet Evrope, CEPOL) ter v okviru mednarodnega projekta HOPE (Holistic Radicalisation Prevention initiative). Zaključne konference projekta HOPE, ki je trajal od sredine leta 2020 do konca leta 2023, se je udeležil namestnik generalnega direktorja, srečanje je potekalo 29. novembra 2023 v Lizboni na Portugalskem.

Mirovni inštitut je bil kot partner vključen v projekt Sereny – Krepitev pristopov za preprečevanje radikalizacije mladih v zaporskih in probacijskih okoljih. Sodelovanje z zaporskim sistemom je bilo pri izvedbi različnih intervjujev, kakor tudi z udeležbo na konferenci.

4. 2. 4. Obiski in konference

Obiski in konference v tujini

Od 30. avgusta do 2. septembra 2023 se je nekaj sodelavcev iz različnih lokacij na Generalnem uradu udeležilo IATSO konference, ki je potekala na daljavo.

Srečanje MECR v Zagrebu

Obiski iz tujine

V okviru projekta REED-u, kjer so bili vključeni tudi zaposleni iz Prevzgojnega doma Radeče, je 4. decembra 2023 potekala zaključna konferenca v Prevzgojnim domu Radeče. Naslednji dan so si udeleženci konference ogledali še ZPKZ Ig.

28. februarja 2023 je ZPKZ Ig obiskala skupina študentov kriminologije Univerze v Liverpoolu.

ZPKZ Dob pri Mirni je 29. marca 2023 obiskala hrvaška delegacija v povezavi z vzgojo in ravnanji s službenimi psi.

Študenti socialnega dela z Nizozemske so obiskali Prevzgojni dom Radeče 10. maja 2023.

V ZPKZ Ljubljana so gostili študente socialnega dela Carinthia University of Applied Sciences z avstrijske Koroške 12. in 31. maja 2023.

V okviru konference 32. svetovnega kongresa Mednarodnega združenja za preprečevanje samomora (IASP) v Piranu so si udeleženci 19. septembra 2023 ogledali ZPKZ Koper.

Skrb za tuje državljane med zaprtimi osebami

Zaprtim osebam so na tedenski ravni na voljo novice v angleškem jeziku. Prav tako smo sodelovali in bili v podporo s konzularnimi predstavništvi različnih držav, ki so se na nas obračala z vprašanji.

Za zaprte osebe je bilo v več tujih jezikih pripravljeno obvestilo o zagotavljanju zdravstvenih storitev in vprašalnik za zaprte osebe glede zdravstvene dejavnosti.

4. 3. SODELOVANJE Z NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI

Nevladne organizacije, ki izvajajo programe na raznolikih področjih, ponujajo svoje storitve in aktivnosti tudi zaprtim osebam, kar je zelo dragoceno. Zunanji sodelavci prispevajo k dopolnjevanju sicer dostopne zavodske obravnave zaprtih, pa tudi k premagovanju vsakdanjih stisk ter pri urejanju življenja po prestani kazni.

V zavodu Dob so sodelovali z Anonimnimi alkoholiki, z Društvom za nenasilno komunikacijo, Združenjem za razvijanje nenasilnih odnosov ZRNO Maribor, Skupnostjo Narcotics Anonymous, Karitasom in Rdečim križem.

V zavodu Celje so sodelovali z Društvom Projekt človek, z Društvom za nenasilno komunikacijo ter združenjem DrogArt. Pričeli so sodelovati z Društvom paraplegikov Jugozahodne Štajerske. Pri zagotavljanju materialne pomoči (oblačila in obutev) za zaprte osebe so sodelovali z organizacijama Karitas in Rdeči Križ. Tudi v letošnjem letu Inštitut VIR Celje ni izvajal obravnave. Obsojenci, ki imajo težave zaradi zlorabe nedovoljenih substanc ali alkohola in koristijo zunaj zavodske ugodnosti, so občasno hodili na obravnavo zunaj zavoda na sedežu organizacije Inštituta VIR Celje.

V zavodu Koper so redno sodelovali z Društvom Projekt človek Piran, po potrebi pa tudi z društvom Pelikan-Karitas in Društvom Izhod Teen challenge. V Oddelku Nova Gorica so nadaljevali s sodelovanjem z Društvom Projekt človek, Društvom Izberi pravo pot, Društvom Šent (obravnavava odvisnosti od prepovedanih drog), Društvom za nenasilno komunikacijo in Zvezo društev zdravljenih alkoholikov.

V zavodu Ljubljana so sodelovali z Društvom Žarek upanja, z Društvom Up, z Društvom Projekt človek, Inštitutom Stopinje in s Kralji ulice. V Oddelku Novo mesto pa z organizacijo Karitas. Na Odprtem oddelku Ig so sodelovali z Društvom Abstincent (obravnavava odvisnosti od alkohola) in Društvom Projekt človek.

V zavodu Maribor so sodelovali z Društvom Projekt človek, Društvom Zdrava pot, Zavodom Pelikan, združenjem DrogArt, Društvom za nenasilno komunikacijo in Društvom ZRNO. V Oddelku Murska Sobota so sodelovali z Društvom Projekt človek, Društvom Zdrava Pot, Društvom Ozara, Društvom za nenasilno komunikacijo ter Karitasom.

V Zavodu Ig so sodelovali z Društvom Projekt človek, Društvom Stigma, Društvom za urejeno življenje – Abstincent, Društvom za nenasilno komunikacijo, Društvom SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja, Zavodom Vozim, Unicefom in Inštitutom Stopinje – logoterapevtsko svetovanje in program Premisleki.

V Prevezgojnem domu Radeče v letošnjem letu niso sodelovali z nevladnimi organizacijami, so pa sodelovali z lokalno skupnostjo (Osnovno šolo Marjana Nemca Radeče, Vrtcem Radeče, Knjižnico Laško, PE Radeče in Kulturno turističnim rekreacijskim centrom Radeče).

5. KADROVSKE, FINANČNO-MATERIALNE IN PROSTORSKE RAZMERE

5. 1. KADROVSKE RAZMERE

5. 1. 1. Osnovni podatki o obsegu in strukturi javnih uslužbencev in zasedenih delovnih mestih glede na veljavno sistemizacijo

Pregled številčnega stanja javnih uslužbencev v upravi na dan 31. 12. 2023

	Tarifna skupina					Spol		
	VII.	VI.	V.	IV., III., II.	skupaj	m	ž	skupaj
Generalni direktor	1	0	0	0	1	1	0	1
Namestnik generalnega direktorja	0	0	0	0	0	0	0	0
Direktor zavoda	7	0	0	0	7	4	3	7
Vodja sektorja	7	0	0	0	7	1	6	7
Vodja oddelka	38	0	0	0	38	18	20	38
Vodja referata	14	0	0	0	14	14	0	14
Skupaj	67	0	0	0	67	38	29	67
Pedagogi	52	0	0	0	52	20	32	52
Psihologi	10	0	0	0	10	3	7	10
Socialni delavci	18	0	0	0	18	2	16	18
Drugi strokovni delavci v vzgojni službi	7	0	0	0	7	2	5	7
Medicinsko osebje	13	0	0	0	13	1	12	13
Inštruktorji	5	13	68	0	86	74	12	86
Delovni inštruktorji	0	0	6	0	6	5	1	6
Osebje pravosodne policije	27	59	440	0	526	466	60	526
Administrativni in drugi delavci	59	18	35	3	115	18	97	115
Skupaj	191	90	549	3	833	591	242	833
Skupno število zaposlenih	258	90	549	3	900	629	271	900

(86)

Število pooblaščenih uradnih oseb – pravosodnih policistov na dan 31. 12. 2023

PUO	m	ž	Skupaj
Pravosodni policist	392	48	440
Višji pravosodni policist	52	7	59
Inšpektor v UIKS	15	4	19
Višji inšpektor v UIKS	25	1	26
Svetnik v UIKS	2	0	2
Skupaj	486	60	546

(87)

5. 1. 2. Obseg in dinamika zaposlovanja

V letu 2023 je v upravi delo za nedoločen čas nastopilo 44 javnih uslužbencev.

Delovno razmerje je prenehalo 68 javnim uslužbencem, ki so bili zaposleni za nedoločen čas, in sicer zaradi naslednjih razlogov:

- 26 javnim uslužbencem je prenehalo delovno razmerje s pisnim sporazumom o prenehanju pogodbe o zaposlitvi;
- 6 javnih uslužbencev je bilo premeščenih v drug organ javne uprave;
- 1 javnemu uslužbencu je prenehalo delovno razmerje zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca;
- 1 javnemu uslužbencu je prenehalo delovno razmerje zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani javnega uslužbenca;
- 33 javnih uslužbencev se je upokojilo;
- 1 javni uslužbenec je umrl.

Na dan 31. 12. 2023 je bilo v upravi za nedoločen čas zaposlenih 900 javnih uslužbencev, od tega 629 moških (70 %) in 271 žensk (30 %). V primerjavi z letom prej je bilo zaposlenih 26 javnih uslužbencev manj, to je 2,81 %. Povprečna starost zaposlenih v upravi na dan 31. 12. 2023 je bila 47 let.

V tem letu je 116 javnih uslužbencev napredovalo v višji plačni razred, 62 javnih uslužbencev pa je napredovalo v višji naziv.

Prisega novosprejetih pravosodnih policistov

Zaposlitveni sejem v Kopru

Predstavitev poklicev na sejmju Informativa

5. 1. 3. Izobraževanje javnih uslužbencev

Javni uslužbenci so se udeležili različnih oblik izobraževanj, usposabljanj in izpopolnjevanj, ki jih je organizirala uprava oz. zunanje institucije. Udeležili so se večjega števila slovenskih, pa tudi mednarodnih posvetov in konferenc ter različnih delavnic in seminarjev.

Priprav na strokovni izpit iz upravnega postopka se je udeležilo 27 javnih uslužbencev. Strokovni izpit iz upravnega postopka je opravilo 27 javnih uslužbencev. Obveznega usposabljanja za imenovanje v naziv se je udeležilo 37 javnih uslužbencev.

V tem letu se je 10 javnih uslužbencev udeležilo tečajev tujih jezikov, in sicer tečaj angleškega jezika. Večje število usposabljanj je bilo predvsem za pravosodne policiste in javne uslužbence, ki opravljajo strokovno delo z zaprtimi osebami. Skupno se je različnih oblik usposabljanja udeležilo 1.488 pravosodnih policistov, 567 strokovnih delavcev, 34 inštruktorjev in 24 kuharjev. V tem letu je bilo sklenjenih 12 novih pogodb o izobraževanju.

5. 1. 4. Pripravištvo in študijska praksa

V tem letu je v upravi opravljal pripravništvo 1 pripravnik, štipendistov Vlade Republike Slovenije za potrebe uprave in volonterskih pripravnikov nismo imeli.

Opravljanje obvezne študijske prakse smo omogočili 32 študentom naslednjih fakultet: Zdravstvena fakulteta Univerze v Ljubljani, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem, Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem in Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru. Omogočili smo tudi opravljanje delovne prakse trem dijakom Srednje ekonomske šole Celje, smer tehnik varovanja.

5. 1. 5. Odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma delovnih nezgod, delovni invalidi

Javni uslužbenci so bili zaradi bolezni, posledic nesreč pri delu ter nege družinskih članov odsotni z dela 136.500 ur. Največ odsotnosti z dela je bilo zaradi bolezni (85 %). Odsotnosti zaradi nege družinskih članov predstavljajo 7 % delež, odsotnosti zaradi posledic nesreč pri delu je bilo 8 %. Odsotnost z dela je v primerjavi s prejšnjim z letom nižja za 5 %.

Številčni podatki o odsotnosti javnih uslužbencev z dela (v urah)

Lokacija	bolezen javnega uslužbenca	nesreča pri delu	nege družinskih članov	skupaj
Generalni urad	3.591	0	684	4.275
Dob	27.316	968	2.136	30.420
Ig	9.042	688	1.074	10.804
Celje	10.827	249	1.044	12.119
Koper	23.640	208	1.494	25.342
Ljubljana	24.015	2.561	1.008	27.584
Maribor	12.839	3.895	1.595	18.329
Radeče	4.903	2.384	340	7.627
SKUPAJ	116.173	10.953	9.375	136.500

88

Na dan 31. 12. 2023 je bilo v upravi zaposlenih 22 invalidov, od tega 2 invalida II. kategorije in 20 invalidov III. kategorije. Zaradi posebnosti dela v zavodih je invalidom težko zagotoviti ustrezno delo glede na omejitve, ki izhajajo iz odločb Zavoda za invalidsko in pokojninsko zavarovanje.

5. 1. 6. Preventivni zdravstveni pregledi javnih uslužbencev

Opravljenih je bilo 310 preventivnih zdravstvenih pregledov (predhodnih, obdobjnih, obdobjnih za zaposlene, ki delajo z viri ionizirajočih sevanjih in kontrolnih pregledov) po programih, ki so bili pripravljene v skladu z izjavo o varnosti z oceno tveganja.

5. 1. 7. Obravnavanje kršitev delovnih obveznosti javnih uslužbencev

Zaradi domnevnih kršitev delovnih obveznosti je bilo obravnavanih 11 javnih uslužbencev. Desetim javnim uslužbencem je bilo izdano pisno opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnih razlogov, enemu javnemu uslužbencu je bila pogodba o zaposlitvi izredno odpovedana.

5. 1. 8. Nadurno delo

Obseg nadurnega dela se je v primerjavi s preteklim letom povečal. Izplačanih je bilo 13 % več nadur kot leto prej.

Število izplačanih nadur po lokacijah v letu 2023

89

Lokacija	število izplačanih nadur
Generalni urad	16
Dob	24.726
Ig	4.279
Celje	7.958
Koper	9.335
Ljubljana	19.791
Maribor	16.356
Radeče	3.791
SKUPAJ	86.251

Nadurno delo je bilo potrebno opraviti zaradi nemotenega delovnega procesa, in sicer zaradi povečanega števila zaprtih oseb in s tem povezanih spremstev na sodišča in v zdravstvene ustanove, nadomeščanja odsotnih javnih uslužbencev kot tudi nepredvidenega in nenačrtovanega varovanja zaprtih oseb v raznih zdravstvenih ustanovah po Sloveniji.

5. 1. 9. Druga problematika na kadrovskem področju

Uprava se že dalj časa sooča s pomanjkanjem kadra v zavodih za prestajanje kazni zapora.

V letu 2023 je bilo objavljeno večje število prostih delovnih mest predvsem za pravosodne policiste in inštruktorje. Dodatno smo se v upravi angažirali pri promociji poklica pravosodni policist, vendar je kljub temu težko pridobiti zadostno število primerne kadra. Na delovna mesta se prijavlja manjše število kandidatov, veliko od teh je tudi kandidatov, ki ne ustrezajo zaposlitvenim kriterijem oziroma ne izpolnjujejo razpisnih pogojev.

5. 2. REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA

Sprejeti proračun za leto 2023 na dan 31. 12. 2023 znaša 75.795.886,47 EUR, veljavni 77.292.034,04 EUR. Porabili smo 74.939.180,31 EUR ali 96,96 % veljavnega proračuna.

Poraba glede na podskupine izdatkov v letu 2023

Oznaka podskupine	Naziv podskupine	Poraba (v EUR)	Delež porabe (v %)
400	Plače in drugi izdatki zaposlenim	31.073.250,70	41
401	Prispevki delodajalcev	6.581.918,52	9
402	Izdatki za blago in storitve	10.648.928,68	14
413	Drugi domači transferji	5.081.194,52	7
420	Nakup in gradnja osnovnih sredstev	21.553.887,89	29

90

Od celotne porabe se na sredstva zagotovljena iz proračuna nanaša 74.403.865,95 EUR (96,26 % veljavnega proračuna), na porabo kohezijskih sredstev 219.006,45 EUR (0,28 % veljavnega proračuna), na sredstva iz naslova lastne dejavnosti 230.969,84 (0,30 % veljavnega proračuna), na porabo sredstev iz naslova najemnin 61.000,96 EUR (0,08 % veljavnega proračuna), na sredstva iz naslova prodaje stvarnega premoženja 15.679,00 EUR (0,02 % veljavnega proračuna), na porabo sredstev iz naslova prejetih odškodnin 7.783,74 EUR (0,01 % veljavnega proračuna) ter 874,37 EUR iz donacij. Glede na veljavni proračun je 3,05 % sredstev ostalo neporabljenih.

Razlika med sprejetim in veljavnim proračunom za leto 2023 znaša 1.496.147,57 EUR in se nanaša na:

- povečanje sredstev iz naslova odškodnin v višini 624.197,22 EUR,
- povečanje sredstev iz naslova odprodaje premoženja v višini 225.785,89 EUR,
- povečanje sredstev iz naslova prejetih najemnin v višini 542.678,31 EUR,
- zmanjšanje sredstev iz naslova donacij v višini 1.291,45 EUR,
- povečanje integralnih postavk v višini 105.300,00 EUR,
- zmanjšanje sredstev iz naslova lastne dejavnosti v višini 522,40 EUR

Razlika med veljavnim in realiziranim finančnim načrtom znaša 2.352.853,73 EUR. Po vrsti porabe se ostanek nanaša na:

- neporabljena sredstva na postavkah tipa 1 (843.070,48 EUR),
- neporabljena sredstva iz naslova odprodaje premoženja (230.106,89 EUR),
- ostanek na proračunskih postavkah lastne dejavnosti (55.841,76 EUR),
- neporabljena sredstva odškodnin (635.504,48 EUR),
- neporabljena sredstva iz naslova prejetih najemnin (581.677,35 EUR),
- neporabljena sredstva iz naslova donacij (834,18 EUR),
- neporabljena kohezijska sredstva (5.818,59 EUR).

Neporabljena namenska sredstva se v celoti prenašajo v naslednje proračunsko leto.

V leto 2023 smo prenašali iz naslova sredstev odškodnin 635.504,48 EUR, iz naslova opravljanja lastne dejavnosti 55.841,76 EUR, iz naslova sredstev prejetih donacij 834,18 EUR, iz naslova sredstev od prodaje državnega premoženja 230.106,89 EUR in iz naslova sredstev najemnin 581.677,35 EUR.

Pregled porabe po podprogramih in proračunskih postavkah v letu 2023 (integralna sredstva)

PODPROGRAM	OZNAKA PRORAČUNSKE POSTAVKE	NAZIV PRORAČUNSKE POSTAVKE	PORABA V LETU 2023 V EUR
Izvrševanje kazenskih sankcij - zapori	287610	Investicije in inv. Vzdrževanje	21.165.051,89
	401610	Najemnine poslovnih prostorov	162.235,56
	450810	Materialni stroški	9.510.692,47
	130015	Financiranje zaposlovanja zaprtih oseb	681.040,47
	602810	Plače	37.622.256,55
	639510	Izobraževanje delavcev	160.188,84
	668010	Oprema PUO	396.339,94
	668110	Oborožitev in posebna varnostna oprema	305.906,18
Zdravstveno varstvo zaprtih oseb	744810	Zdravstveno zavarovanje obsojencev	4.400.154,05
SKUPAJ			74.403.865,95

(vir financiranja: proračun)

V letu 2023 smo porabili 74.939.180,31 EUR proračunskih sredstev, kar je za 20.220.721 EUR ali 36,95 % več kot leta 2022. Zvišanje porabe proračunskih sredstev v primerjavi z letom 2023 je posledica višjega finančnega načrta, predvsem za potrebe investicij zaradi gradnje zapora v Dobrunjah, plač zaposlenih, zdravstvenega zavarovanja obsojencev ter materialnih stroškov. Glede na načrt razvojnih programov ugotavljamo, da je bila realizacija uspešna v okviru razpoložljivih sredstev. Poravnali smo vse prevzete obveznosti za leto 2023.

5.2.1. Stroški oskrbnega dne

V letu 2023 je bilo povprečno dnevno stanje zaprtih oseb 1.510, kar je v primerjavi z letom 2022 7,7 % povečanje. Povprečni oskrbni dan v letu 2023 je znašal 135 EUR.

Povprečno stanje zaprtih oseb in vrednost oskrbnega dne v obdobju od leta 2014 do 2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
povprečno stanje zaprtih oseb	1511	1463	1377	1348	1353	1435	1298	1284	1402	1510
oskrbni dan (v EUR)	60	62	68	80	81	90	114	104	106	135

Stroški oskrbnega dne so izračunani tako, da je višina vseh porabljenih proračunskih sredstev deljena s številom dni v letu in povprečnim številom zaprtih oseb.

Realizirali smo ključne naloge iz programa Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij in v letu 2022 uspeli zagotoviti osnovne pogoje bivanja in dela, tako zaposlenim kot zaprtim osebam, ter gospodarno in racionalno potrošili dodeljena proračunska sredstva.

5. 3. PROSTORSKE RAZMERE

5. 3. 1. Zmogljivost zavodov in njihova zasedenost

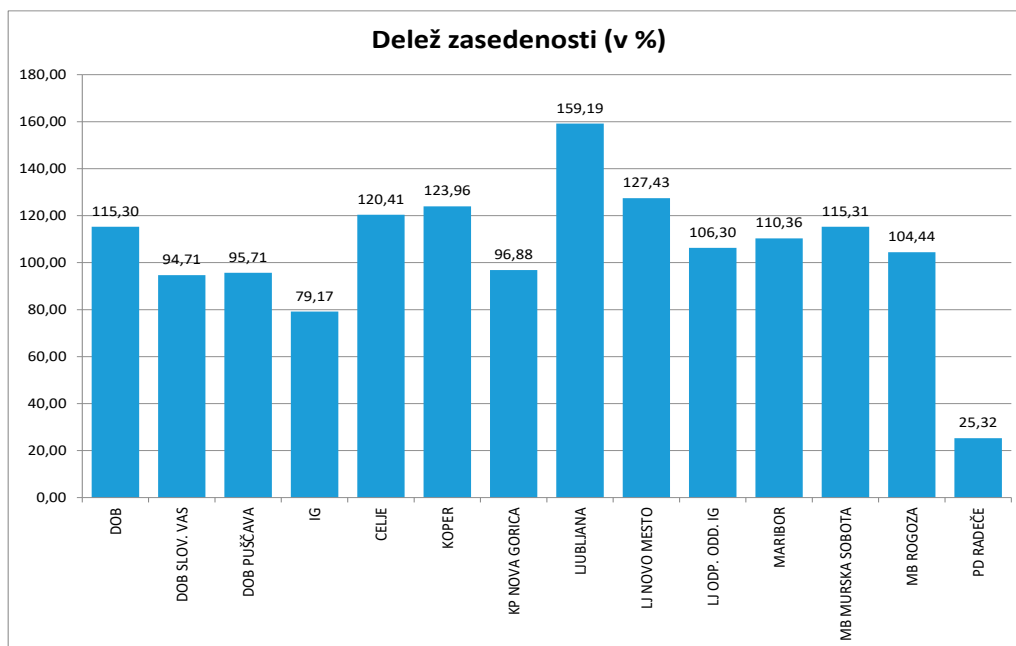
Prostorska zmogljivost zavodov se izračunava na osnovi predpisanih standardov, ki znašajo 9 m² za enoposteljno in 7 m² za skupinsko sobo na zaprto osebo. Glede na standarde je v tem letu prostorska zmogljivost vseh zavodov znašala 1.345.

Zasedenost posameznih zavodov in oddelkov glede na povprečno število zaprtih oseb

	Zmogljivost	Povprečno št. zaprtih	Delež zasedenosti (v %)
DOB	468	539,6	115,3
DOB SLOV. VAS	70	66,3	94,7
DOB PUŠČAVA	21	20,1	95,7
IG	99	76,0	76,8
CELJE	97	116,8	120,4
KOPER	106	131,4	124,0
KP NOVA GORICA	32	31,0	96,9
LJUBLJANA	135	214,9	159,2
LJ NOVO MESTO	35	44,6	127,4
LJ ODP. ODD. IG	27	28,7	106,3
MARIBOR	140	154,5	110,4
MB MURSKA SOBOTA	32	36,9	115,3
MB ROGOZA	36	37,6	104,4
PD RADEČE	47	11,9	25,3
Skupaj	1345	1510,2	112,3

93

Zasedenost posameznih zavodov in oddelkov v grafični obliki

V tem letu zaznavamo ponovno povečanje zasedenosti zaradi povečanja števila zaprtih oseb, ki so prestajale kazen zapora oziroma pripor zaradi kaznivih dejanj prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države na podlagi 308. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 54/15, 6/16 – popr., 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNŠPP in 16/23). Prezasedena je bila večina

zavodov, pri čemer še posebej izstopata zavod Ljubljana in Oddelek Novo mesto. Prezasedenost zavodov v tem letu je predvsem posledica povečanega priliva pripornikov.

Z rednim premeščanjem zaprtih oseb smo skrbeli za to, da bi se zasedenost med zavodi razporedila čim bolj enakomerno. Najmanjša zasedenost je bila v Prevzgojnim domu Radeče in v ženskem zavodu na Igu, česar ni mogoče primerjati z drugimi zavodi in oddelki zaradi specifične populacije (mladoletniki z vzgojnim ukrepom, ženska populacija), saj v teh zavodih ni dopustno nameščati drugih zaprtih oseb.

Izboljšanje bivalnih razmer poskušamo uresničiti tudi z različnimi organizacijskimi spremembami - kot na primer, da se zaprtim osebam iz zaprtih delov in pripora omogoči časovno več bivanja izven bivalnih prostorov (v skupnih prostorih, na hodnikih in podobno).

5. 3. 2. Ocena bivalnih in prostorskih razmer v zavodih

Večina zaporov se nahaja v starih zgradbah, ki so bile zgrajene za druge namene in že po svoji arhitekturni zasnovi ne ustrezajo sodobnim zahtevam izvrševanja pripora in kazni zapora. V preteklih desetletjih se je malo vlagalo v izboljšanje prostorskih razmer. Novi zavod v Kopru, odprt v letu 2004, je prvi zapor, ki je bil zgrajen po več kot štiridesetih letih. V letu 2011 sta bila odprta dva nova objekta v zavodu Dob, v istem zavodu pa v letu 2022 urejeni dodatni prostori v prvem oddelku. Slabe prostorske razmere spremlja še prenapolnjenost, s katero se srečujemo v skoraj vseh zavodih. Na nujnost izboljšanja prostorskih razmer so opozorili tudi Varuh človekovih pravic, Odbor za preprečevanje mučenja in nečloveškega ravnanja ali kaznovanja pri Svetu Evrope (CPT) in druge institucije. Dodatno so na to v preteklih letih opozorile sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice.

Konec leta 2022 je bil po dolgih letih prizadevanj odkrit temeljni kamen za novogradnjo Zavoda za prestajanje kazni zapora Ljubljana v Dobrunjah. Novogradnja bo v okviru projekta reševanja prostorske problematike zavoda Ljubljana reševala tudi prezasedene lokacije ostalih moških zaporov. Z izgradnjo novih prostorov bomo pridobili za družbo, zaprte osebe in zaposlene sodoben, varen, human, vključujoč in resocializacijsko usmerjen zapor. Končanje gradnje je predvideno v letu 2025.

V letu 2023 smo skupaj z Ministrstvom za pravosodje podpisali pogodbo za obnovo prostorov Okrožnega sodišča v Novem mestu in Zavoda za prestajanje kazni zapora Ljubljana, Oddelek Novo mesto, ki delujeta v isti stavbi. Z obnovo bo Oddelek Novo mesto dobil dodatne prostore v kleti, kar vključuje garderobe za zaposlene, bolniško sobo, skladišče, fitnes prostore za zaposlene in arhiv. Prenovljene bodo tudi kopalnice in sanitarije v bivalnih prostorih zaprtih oseb. Končanje obnove je predvideno v letu 2025.

Bivalne, delovne in prostorske razmere se med posameznimi zavodi in oddelki razlikujejo. Največ težav še vedno povzročajo veliki skupinski bivalni prostori, kjer je bilo nastanjeno večje število zaprtih oseb.

Izobraževalni center za zaposlene v sklopu novogradnje zapora

Gradbišče novega zapora v Dobrunjah: izgradnja zaprtega in upravnega dela zavoda

5. 4. INVESTICIJE IN INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE

V okviru programa nakupa opreme se stalno izvajajo aktivnosti, potrebne za stalne nakupe nove opreme in izboljšave opreme, ki jo uporabljajo zavodi in Generalni urad in ki jo potrebujejo za nemoteno opravljanje svoje dejavnosti. Aktivnosti potekajo skladno z načrtom nakupa opreme za posamezno leto, izdelanim na osnovi potreb posameznega zavoda ter Generalnega urada, z upoštevanjem prioritet in nujnosti, izvedenih analiz dejanskega stanja in v okviru razpoložljivih sredstev za vsako posamezno proračunsko leto.

V letu 2023 izvedli naslednje nakupe:

- nakup klima naprav in prenosnih klim,
- nakup motornih vozil (4 specialna vozila - kombiji),
- nakup pohištva za zaprte osebe (postelje, omare, mize ipd.) in pisarniškega pohištva za zaposlene (pisalne mize, omare ipd.) ter pisarniških stolov,
- nakup kuhinjske opreme (oprema za menze – konvekcijske pečice, hladilne omare, vozički za prevoz hrane, pomivalni stroji, idr.),
- nakup športne (fitnes) opreme in miz za namizni tenis ter opreme za zunanji fitnes,
- nakup profesionalnih pralnih in sušilnih strojev,
- nakup gospodinjskih pralnih in sušilnih strojev, nakup opreme za čajne kuhinje (hladilniki, štedilniki, steklokeramične plošče, mikrovalovne pečice),
- nakup avdiovizualne opreme (TV sprejemniki),
- nakup orodja za vzdrževanje zavodov, kosilnic,
- nakup medicinske opreme (invalidski vozički, toaletni vozički, bolniške postelje, jeklenke s kisikom, medicinske lutke, klančina oz. rampa za invalide),
- nakup službenega psa,
- nakup druge nujne opreme glede na potrebe posameznih zavodov.

Skupaj smo za nakup opreme v letu 2023 porabili 1.050.189,51 EUR.

V okviru programa investicijskega vzdrževanja se izvajajo aktivnosti skladno z letnim načrtom izvajanja investicij in investicijskega vzdrževanja za določeno leto, v katerem so določene prioritete, kot jih konec prejšnjega leta posredujejo posamezni zavodi. Glede na samo naravo del, na dodatna finančna sredstva in glede na dogodke, na katere nimamo vpliva, pride med letom do nekaterih sprememb načrta, tako po obsegu kot tudi po vsebini, zato se za lažje in nemoteno izvajanje dela pripravi nov načrt investicij in investicijskega vzdrževanja. Vsi postopki se izvajajo ali sukcesivno ali vzporedno znotraj enega proračunskega leta (z izjemo večjih postopkov obnov in investicij, ki se izvajajo preko dveh proračunskih let).

V letu 2023 smo izvedli naslednje investicije:

- izgradnja dvigala v ZPKZ Dob,
- zamenjava kableske kanalizacije v ZPKZ Dob,
- sanacija strelododov v ZPKZ Dob,
- obnova garderob na lokaciji ZPKZ Dob v prostorih v najemu družbe JMW Fire d.o.o. (dela so se zaključila v letu 2024),
- obnova čajne kuhinje in sanitarnega prostora za zaposlene v IV. oddelku ZPKZ Dob,
- sanacija prostora skladišča krompirja in zelenjave v ZPKZ Dob,
- obnova prostorov in pisarn za inštruktorje v ZPMZKZ Celje,
- sanacija kopalnic v ZPMZKZ Celje,
- sanacija elektroinštalacij v ZPMZKZ Celje,
- zamenjava stavbnega pohištva v ZPKZ Maribor in v Odprtem oddelku Rogoza,

- obnova prostorov inštruktorjev v Odprtem oddelku Rogoza (prostori JGZ Rinka),
- zamenjava obtočnih črpalk in vgradnja novih črpalk v kuhinji v ZPKZ Maribor,
- sanacija škode po neurjih in toči v ZPKZ Dob, ZPKZ Maribor, v Odprtem oddelku Rogoza in v Oddelku Murska Sobota (sanacija strešnikov, strešnih kupol, podrtega stropa in oken),
- zamenjava in obnova strelovodov v Odprtem oddelku Rogoza,
- sanacija kopalnic in izgradnja predelnih sten v ZPKZ Ig,
- obnova tovornega dvigala v ZPKZ Ljubljana,
- obnova dvigala v ZPKZ Koper,
- ureditev sobe za izločitev v ZPKZ Koper (dela so se zaključila v letu 2024),
- III. faza sanacije kopalnic v ZPKZ Koper (dela so se zaključila v letu 2024),
- sanacija dotrajane strehe in ostrešja v PD Radeče,
- ureditev telefonskih inštalacij v PD Radeče,
- postavitve in vgradnja (ter nakup) zunanjskega fitnesa za ZPKZ Dob, ZPKZ Maribor in Oddelek Murska Sobota
- rušenje dotrajane garaže v Oddelku Novo mesto,
- sofinanciranje projektne dokumentacije za obnovo stavbe sodišča in zapora v Novem mestu (postopek teče skupaj z Ministrstvom za pravosodje),
- druge nujne investicije,
- izdelava projektne dokumentacije, varnostnih načrtov in izvajanje strokovnih nadzorov ter koordinacije varstva pri delu.

Za investicijsko-vzdrževalna dela smo v letu 2022 namenili 2.223.782,58 EUR.

Nakup novih kombiniranih vozil

KAZALO

NAGOVOR GENERALNEGA DIREKTORJA	3
1. PRIKAZ POMEMBNEJŠIH DEJAVNOSTI V LETU 2023	12
2. STATISTIČNI PODATKI O ZAPRTIH OSEBAH	15
2. 1. PODATKI O GIBANJU SKUPNEGA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2023	15
2. 2. PRIMERJAVA GIBANJA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB S PRETEKLIMI LETI.	18
2. 3. OBSOJENCI	19
2. 3. 1. Podatki o gibanju števila obsojencev	19
2. 3. 2. Nastop kazni in priliv obsojencev.	20
2. 3. 3. Odpust obsojencev in odliv s prestajanja kazni	23
2. 3. 4. Struktura obsojencev po vrsti storjenih kaznivih dejanj.	24
2. 3. 6. Struktura obsojencev po starosti	25
2. 3. 7. Stranske kazni in varnostni ukrepi.	26
2. 3. 8. Prevzem izvršitve kazni zapora po mednarodnih pogodbah in tiralicah	27
2. 3. 9. Zapor ob koncu tedna in hišni zapor	27
2. 4. OBSOJENCI, OBSOJENI NA MLADOLETNIŠKI ZAPOR	29
2. 4. 1. Podatki o gibanju števila mladoletnikov	29
2. 5. MLADOLETNIKI V PREVZGOJNEM DOMU	29
2. 6. NADOMESTNI ZAPOR	29
2. 7. PRIPORNIKI	30
2. 7. 1. Gibanje in struktura priprtih oseb	30
2. 8. TUJCI MED ZAPRTIMI OSEBAMI.	32
2. 8. 1. Število tujcev med zaprtimi osebami.	32
3. OBRAVNAVA ZAPRTIH OSEB	36
3. 1. STROKOVNO DELO Z ZAPRTIMI OSEBAMI	36
3. 1. 1. Organizacija in oblike strokovnega dela v zavodih	36
3. 1. 2. Nameščanje obsojencev in mladoletnikov v režime prestajanja kazni	37
3. 1. 3. Alternativni načini izvršitve kazni zapora	38
3. 2. IZOBRAŽEVANJE IN IZOBRAZBA OBSOJENCEV, OBSOJENK IN MLADOLETNIKOV	39
3. 2. 1. Izobrazbena struktura	39
3. 2. 2. Izobrazbena struktura vključenih v izobraževanje	40
3. 2. 3. Vključenost v izobraževalne programe	41
3. 2. 3. 1. Oblike izobraževanj v zavodu (formalne in neformalne)	42
3. 2. 3. 2. Oblike izobraževanj izven zavoda (formalne in neformalne)	45
3. 2. 3. 3. Viri financiranja izobraževanja	47
3. 2. 3. 4. Motiviranje obsojencev za izobraževanje	47
3. 2. 3. 5. Omejitve	48

3. 2. 3. 6. Uspehi	48
3. 2. 3. 7. Izzivi in predlogi za izboljšanje	50
3. 3. PEDAGOŠKO DELO IN PROSTOČASNE DEJAVNOSTI	51
3. 3. 1. Delo pedagogov	51
3. 3. 2. Prostočasne dejavnosti	54
3. 3. 2. 1. Organizirane prostočasne dejavnosti v zavodu	54
3. 3. 2. 2. Organizirane prostočasne dejavnosti izven zavoda	54
3. 3. 2. 3. Gostovanja zunanjih ustvarjalcev v zavodu	54
3. 3. 2. 4. Zavodske knjižnice	54
3. 3. 2. 5. Zavodski časopisi	54
3. 3. 2. 6. Omejitve	55
3. 3. 2. 7. Uspehi	55
3. 3. 2. 8. Izzivi in predlogi za izboljšanje	55
3. 4. PSIHOLOŠKA DEJAVNOST	55
3. 5. SOCIALNO DELO IN POMOČ PRI SOCIALNEM VKLJUČEVANJU PO ODPUSTU.	58
3. 5. 1. Socialno delo s priporniki	58
3. 5. 2. Socialno delo z obsojenci, mladoletniki in osebami v nadomestnem zaporu.	59
3. 5. 2. 1. Sprejemna faza	59
3. 5. 2. 2. Sodelovanje z zunanjimi izvajalci socialnega varstva in drugimi ustanovami, društvi, nevladnimi organizacijami	59
3. 5. 2. 3. Osrednje vsebine socialnega dela v času prestajanja kazni	59
3. 5. 2. 4. Obdobje pred odpustom	60
3. 5. 2. 5. Zaposlitev	60
3. 5. 2. 6. Nastanitev	61
3. 5. 2. 7. Materialno stanje	61
3. 5. 3. Prostovoljstvo	61
3. 5. 4. Število individualnih razgovorov socialnega delavca	61
3. 6. ZDRAVSTVENA OSKRBA.	62
3. 6. 1. Zdravstveni pregledi v zavodskih ambulantah	62
3. 6. 2. Specialistični pregledi zaprtih oseb zunaj zavoda	62
3. 6. 3. Bolnišnično zdravljenje zaprtih oseb z varovanjem in brez varovanja.	62
3. 6. 4. Sodelovanje z Enoto za forenzično psihiatrijo UKC Maribor.	63
3. 6. 5. Substitucijska terapija	63
3. 6. 6. Izvajanje imunokemijskih urinskih testov	63
3. 6. 7. Število ležalnih dni v zavodskih bolniških sobah in v bolnišnicah	64
3. 6. 8. Samopoškodbe in poskusi samomorov	64
3. 6. 9. Smrti	65
3. 6. 10. Gladovne stavke	65
3. 6. 11. Problematika nalezljivih bolezni med zaprtimi osebami ter njihovo zdravstveno varstvo	65
3. 7. POSEBNE OBLIKE STROKOVNEGA OBRAVNAVANJA.	66
3. 7. 1. Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi alkohola	66
3. 7. 1. 1. Pomoč zaprtim osebami.	67
3. 7. 2. Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog	68

3. 7. 2. 1. Pomoč zaprtim osebam.	69
3. 7. 3. Obravnava nevarnih obsojencev in mladoletnikov	70
3. 7. 4. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – tujcev	70
3. 7. 5. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – invalidov, na smrt bolnih in starih oseb	70
3. 7. 6. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost	70
3. 7. 7. Ženske v zaporu	71
3. 7. 8. Mladoletniki v zaporu	71
3. 7. 9. Delo s povzročitelji nasilja.	72
3. 7. 9. 1. Število vključenih obsojencev in mladoletnikov v obravnavo v zavodu, ki jo vodijo strokovni delavci zavoda	72
3. 7. 9. 2. Število vključenih obsojencev in mladoletnikov v obravnavo izven zavoda	73
3. 7. 9. 3. Delo s povzročitelji nasilja v priporu	73
3. 7. 9. 4. Izvajanje programa v zavodu in programih zunaj zavoda	73
3. 8. UGODNOSTI IN NAMENSKI IZHODI	74
3. 8. 1. Podeljene ugodnosti	74
3. 8. 2. Zlorabe ugodnosti.	75
3. 8. 3. Problematika obravnavanja in podeljevanja ugodnosti	75
3. 8. 4. Namenski izhodi	76
3. 9. DISCIPLINSKO KAZNOVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	76
3. 9. 1. Disciplinsko kaznovanje obsojencev in mladoletnikov na prestajanju mladoletniškega zapora	76
3. 9. 2. Disciplinsko kaznovanje mladoletnikov na prestajanju vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom.	77
3. 10. POGOJNI ODPUST, PREDČASNI ODPUST TER POMILOSTITVE OBSOJENCEV	77
3. 10. 1. Pogojni odpust	77
3. 10. 2. Predčasni odpust	77
3. 10. 3. Pomilostitve obsojencev	77
3. 11. PRITOŽBE ZAPRTIH OSEB.	77
3. 11. 1. Pritožbe obsojencev zaradi kršitve pravic oziroma drugih nepravilnosti, za katere ni zagotovljeno sodno varstvo ter pritožbe pripornikov zaradi neustreznega ravnanja oziroma postopanja	77
3. 11. 2. Pritožbe obsojencev zoper odločbe, ki jih na prvi stopnji izda direktor zavoda (pritožbeni postopki na podlagi določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek).	78
3. 12. VARNOST IN VAROVANJE ZAVODOV TER ZAPRTIH OSEB	79
3. 12. 1. Splošne varnostne razmere.	79
3. 12. 2. Pobegi, poskusi pobegov ter nevrnitve zaprtih oseb iz ugodnosti zunaj zavoda	80
3. 12. 3. Uporaba prisilnih sredstev	81
3. 12. 4. Spremstva zunaj zavoda	85
3. 12. 5. Konflikti med zaprtimi osebami.	87
3. 12. 6. Nadzor paketov in pisemskih pošilk	89
3. 12. 7. Obiski in telefonski pogovori	89
3. 12. 8. Vnos nedovoljenih drog	90

3. 12. 9. Preiskave bivalnih prostorov	94
3. 12. 10. Preizkusi alkoholiziranosti	96
3. 12. 11. Odstranitev v posebni prostor po 236. členu zakona	96
3. 12. 12. Nudenje prve pomoči s strani pravosodnih policistov	97
3. 12. 13. Usposabljanje pravosodnih policistov	97
3. 12. 14. Arhitekturne in tehnične možnosti za varovanje zavodov in osebja	98
3. 12. 15. Požarna varnost	99
3. 13. ZAGOTAVLJANJE IN OMOGOČANJE DELA ZAPRTIM OSEBAM	100
3. 13. 1. Razporeditev zaprtih oseb na delo	100
3. 13. 2. Plačilo za delo	101
3. 13. 3. Invalidsko zavarovanje	102
3. 13. 4. Varstvo in zdravje pri delu	102
3. 13. 5. Nezgode pri delu zaprtih oseb	102
3. 13. 6. Hišna dela	102
3. 13. 7. Javni gospodarski zavod	103
3. 14. PRAVICA DO VEROIZPOVEDI	103
4. DELOVANJE UPRAVE NA NACIONALNEM IN MEDNARODNEM PODROČJU	105
4. 1. ODNOSI Z JAVNOSTMI	105
4. 2. SODELOVANJE NA MEDNARODNEM PODROČJU	109
4. 2. 1. Svet Evrope	109
4. 2. 2. Druge mednarodne organizacije	109
4. 2. 3. Projekti	110
4. 2. 4. Obiski in konference	110
4. 3. SODELOVANJE Z NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI	112
5. KADROVSKE, FINANČNO-MATERIALNE IN PROSTORSKE RAZMERE	113
5. 1. KADROVSKE RAZMERE	113
5. 1. 1. Osnovni podatki o obsegu in strukturi javnih uslužbencev in zasedenih delovnih mestih glede na veljavno sistemizacijo	113
5. 1. 2. Obseg in dinamika zaposlovanja	114
5. 1. 3. Izobraževanje javnih uslužbencev	115
5. 1. 4. Pripravnštvo in študijska praksa	115
5. 1. 5. Odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma delovnih nezgod, delovni invalidi	115
5. 1. 6. Preventivni zdravstveni pregledi javnih uslužbencev	116
5. 1. 7. Obravnavanje kršitev delovnih obveznosti javnih uslužbencev	116
5. 1. 8. Nadurno delo	116
5. 1. 9. Druga problematika na kadrovskem področju	116
5. 2. REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA	117
5.2.1. Stroški oskrbnega dne	118
5. 3. PROSTORSKE RAZMERE	119
5. 3. 1. Zmogljivost zavodov in njihova zasedenost	119
5. 3. 2. Ocena bivalnih in prostorskih razmer v zavodih	120
5. 4. INVESTICIJE IN INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE	121

